

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

SAYI 18 | HAZİRAN

2010

3 AYLIK

ISSN 1307-0347

10.yıl

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

- Makro Finansal Çerçeve
- Finansal Sektördeki Gelişmeler
- Risk, Sermaye ve Kârlılık Değerlendirmesi

**BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

HAZİRAN 2010 – SAYI 18

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Bu Rapor, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgilere dayanarak alınacak kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz. Rapordan, kaynak gösterilmek suretiyle kısmen alıntı yapılabilir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Adına

Sahibi: TEVFIK BİLGİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: FARUK DEMİR

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Atatürk Bulvarı No: 191 06680 Kavaklıdere Ankara-Türkiye

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANLIĞI

Tel: (312) 455 65 29, Faks: (312) 424 08 74

İnternet Sitesi: www.bddk.org.tr , e-posta: fpr@bddk.org.tr

Bu yayın tüm içeriği ile BDDK internet sayfasında yer almaktadır.

BDDK AROKS Doküman Merkezinde 100 adet basılmıştır.

Basım Tarihi: 22 Eylül 2010

ISSN (Basılı) : 1307-0347

ISSN (Online) : 1307-0355

AÇIKLAMA

- Temel amaçlarından biri **finansal piyasalarda güven ve istikrarı sağlamak** olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, finansal sektörde yaşanan önemli gelişmelere, bankalar ve finansal holding şirketleri ile finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin performanslarına dair değerlendirmeleri içeren bu süreli **Raporu**, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 97 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre; yayımlamaktadır.
- Finansal Piyasalar Raporunun bu sayısı üç bölümden oluşmaktadır. Makro finansal çerçeve bölümünde, küresel ve ulusal ekonomik gelişmelere, finansal sektördeki gelişmeler bölümünde, para ve sermaye piyasalarındaki gelişmelere ve bankalar ile finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman kuruluşlarının ve varlık yönetim şirketlerinin sektör bazında performans analizine, son bölümde ise bankaların risklilik düzeyine, sermaye yeterliliğine ve kârlılık analizine dair değerlendirmeler ile senaryo analizlerine yer verilmektedir.
- Finansal Piyasalar Raporunda yer alan bankalara ilişkin veriler aksi belirtilmedikçe, bankaların yurt içi şubelerinin yanı sıra yurt dışı şubelerini de kapsamakta olup toplulaştırılarak sunulmaktadır.
- BDDK, bu Raporda sunulan tablo ve grafiklerde yer alan verilerin kalitesini ve doğruluğunu sağlamak amacıyla gerekli önlemleri almaktadır. Bununla birlikte Kurum, bu yayın aracılığıyla sunulan verilerin kesin, doğru, tam olduğu konusunda her hangi bir taahhütte bulunmamaktadır ve söz konusu bilgilerden dolayı her hangi bir yasal yükümlülük kabul etmemektedir.
- Finansal Piyasalar Raporunun herhangi bir sayısında yer alan dönemsel bir bilgi, takip eden sayılarda çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.
- Rapor, BDDK Veritabanından 14 Eylül 2010 tarihi itibarıyla alınmış olan verilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Bu tarihten sonraki güncellemeler raporun kapsamı dışındadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Yılın ilk çeyreğindeki ekonomik performansın beklenenden güçlü gerçekleşmesi ile küresel ekonomi için yapılan 2010 yılı büyüme tahminleri yukarı doğru güncellenmiştir. Nitekim IMF, Temmuz 2010 raporunda 2010 yılı dünya hasıla artış oranını %4,2'den %4,6'ya yükseltmiştir. Ayrıca, 2010 yılı ikinci çeyreğinde Almanya ve Fransa'nın yüksek büyüme oranı kaydetmesi, gelişmiş ekonomiler için yapılan 2010 yılı öngörülerini olumlu yönde etkilemiştir. Bazı gelişmiş ekonomilerin kamu borç stoku sorunlarının derinleşmesi ve bunun bir ülke riski haline dönüşmesi, finansal piyasaları olumsuz etkilemiştir. Bu gelişmeler, bankacılık kesiminin kredi arzını görece olarak sınırlamıştır. Tüm bu hususlar, küresel ekonomik aktivitenin yılın ikinci yarısında bazı sıkıntılar yaşayabileceğine işaret etmektedir. Küresel büyümenin iticisi konumuna gelen gelişmekte olan ekonomilerin performanslarında da 2010 yılı için %6,3'ten %6,8'e bir güncelleme olmuştur. IMF tarafından 2011 yılı için yapılan tahmin ise, 0,1 puan aşağıya, %6,4'e çekilmiştir. Finansal piyasalardaki gelişmelerde de artan ülke riskleri belirleyici olmuştur. Borsalarda Nisan-Haziran döneminde yaşanan kayıplar, Temmuz sonrasında ancak bir ölçüde telafi edilebilmiştir. Ancak, risk iştahındaki azalma ve spreadlerdeki görece yükseklik sürmektedir.

Türkiye ekonomisi, 2009 yılının ilk çeyreğinde girdiği hızlı toparlanma sürecine devam etmektedir. Nitekim, 2010 yılının ilk iki çeyreğinde sırasıyla %11,7 ve %10,3 ile çift haneli büyüme performansı yakalanmıştır. Türkiye mevcut performansı ile, küresel kriz sürecini iyi yöneterek, muadil ekonomilere göre daha iyi durumda olma konumunu korumaktadır. İşgücü piyasasındaki olumlu gelişmeler devam etmektedir. Sanayi üretimi, kapasite kullanım oranı, tüketici güveni ve reel kesim güveni gibi öncü göstergeler niteliği taşıyan verilerin son dönem değerleri, 2010 yılının üçüncü çeyreği için ekonominin toparlanma hızında ılımlı bir yavaşlamaya işaret etmektedir. İç talep görece olarak gücünü korumasına rağmen, Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan sorunlar paralelinde, dış talepte görülen zayıflama, beraberinde hissedilir bir dış ticaret ve cari açık sorununu gündeme getirmektedir.

Finansal sektörün aktif büyüklüğü, 2010 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla bir önceki yıl aynı döneme göre %18 artış göstermiştir. Bankaların toplam aktif büyüklüğü, 2010 Haziran ayında %18,3 oranında artmış ve bu dönemde, finansal sektör içinde, %80'e varan payı ile bankacılık sektörü ağırlığını korumuştur.

Bankacılık sektörünün şube ve personel alanlarında büyümesi, 2009 yılındaki yavaşlamaya rağmen 2010 yılında devam etmektedir. 2010 yılı ikinci çeyrekte personel sayısında artış, birinci çeyrektekinin neredeyse 3 katına denk gelmektedir. Bu gelişme, son yıllarda ekonomik daralma döneminde asgari istihdam kaybı ile genel ekonomide istihdam katkısı sağlamaya devam eden sektörün, büyüme dönemlerinde çok daha güçlü katkı sağlama potansiyeli olduğuna işaret etmektedir.

Sektörün sermaye yeterliliği rasyosu 2010 Haziran ayında %19,2'ye gerilemiş olmakla beraber, yasal sınırın ve hedef oranın çok üzerindeki seyrini devam ettirmektedir. Serbest sermaye/toplam özkaynaklar oranının artış eğilimini koruması ve toplam özkaynaklar kalemindeki artış eğilimi, SYR seviyesi ile birlikte sermaye yapısı anlamında güçlü bir görünüm ortaya koymaktadır. 2009 yılı başından beri %70 ve üzerinde bir hareket izleyen bilanço dışı işlemlerin toplam bilanço büyüklüğüne oranı, türev işlemlerde ve cayılabilir kredi tahsis taahhütlerinde gözlenen dikkat çekici artışların (sırasıyla yıllık %56 ve %1.442,4) etkisiyle 2010 yılının Haziran ayında %100'e yaklaşmıştır. Krediler kaleminde, 2010 yılı ikinci çeyrekte gözlenen %23,5 oranındaki büyümenin en önemli alt bileşeni, bir önceki yıla göre %46,5 artış gösteren işletme kredileri olmuştur. Bu dönemde, diğer yatırım kredileri hariç tüm kredi alt gruplarında bir önceki yıla göre yüksek büyüme oranları yakalanmıştır. Tüketici kredileri, Haziran 2010'da bir önceki yıl aynı döneme göre %26,7 artış gösterirken, kredi kartlarının %13,5 oranında büyümesi ekonomide iç talebin canlanması yönünde bir işaret olarak görülebilir. İhracat kredilerinin büyüme hızının Haziran 2010'da artmaya devam etmesi ise, ihracat anlamında olumlu bir görünüm ifade etmektedir.

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktifleri, küresel krizin olumsuz etkilerine rağmen büyümeye devam etmiştir. Bu kapsamda toplam aktifler, Haziran 2010 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,8 artmış ve 28,8 milyar TL'den 31,8 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu dönemde sektör bazında, finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman ve varlık yönetim şirketlerinin toplam aktifleri sırasıyla, 14,2 milyar TL., 12,3 milyar TL., 4,7 milyar TL. ve 484,5 milyon TL. olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık dışı finansal kesim içinde sektör ağırlıkları değerlendirildiğinde, finansal kiralama sektörünün payının, geçen son bir yıllık süre zarfında %53,6'dan %44,8'e düştüğü, faktoring sektörünün payının

aynı dönemde %29,2'den %38,8'e yükseldiği, tüketici finansman şirketleri ve varlık yönetimi şirketlerinin payının ise değişmeyerek yaklaşık %15 ve %1,5 oranlarında olduğu görülmektedir.

Kârlılık bakımından bankacılık dışı finansal kesim, 2010 yılının ilk yarısında oldukça olumlu bir performans sergilemiştir. Finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman ve varlık yönetim şirketlerinin net dönem kârı, sırasıyla 268,3 milyon TL., 193,7 milyon TL., 29,2 milyon TL. ve 27,4 milyon TL. olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektöründe kredi riskine esas tutar artışını sürdürürken, bankaların tahsili gecikmiş alacaklarındaki düşüş ise devam etmektedir. Bankacılık sektörünün tahsili gecikmiş alacakları, 2010 yılının ikinci çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre %2 oranında azalarak 21 milyar TL'ye, takibe dönüşüm oranı ise %4,9'dan %4,4'e gerilemiştir. Kredi kartları tahsili gecikmiş alacaklar içinde en yüksek paya sahip alt sektör olmayı sürdürmektedir.

Bankacılık sektörünün piyasa riskine esas tutarının söz konusu dönemde % 3,3 artışla 28,5 milyar TL'ye ulaştığı görülmektedir. Bankaların ticari portföylerinde bulundurdıkları sabit faizli DİBS tutarında görülen azalış dikkat çekmektedir.

Haziran 2010 döneminde, bankacılık sisteminde birinci vade dilimine ilişkin olarak hem toplam yasal likidite yeterlilik oranı, hem de yabancı para likidite yeterlilik oranı Mart 2010 dönemine göre azalmıştır. Bu dönemde, yükümlülük doğuran türev işlemlerdeki artış nedeniyle ikinci vade dilimine ilişkin likidite yeterlilik oranları da gerilemiştir. Bankaların varlıkları ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan ve Mart 2010 itibarıyla %10,9 olan stok değer likidite oranı ise Haziran 2010 itibarıyla %10,8 olarak gerçekleşmiş ve yasal sınırın üzerindeki seyrini devam ettirmiştir.

Kredi yoğunlaşması açısından yapılan inceleme, Haziran 2010 itibarıyla bankaların özkaynaklarının %10'undan büyük krediler toplamının özkaynaklara oranının, 2010 yılı ilk çeyreğine göre 11,3 puanlık bir artışla %34,9 düzeyine yükseldiğini göstermektedir. Halihazırda kredilerin %49,2'si 1 milyon TL'den büyük tutarıdır. Müşteri sayısı açısından yoğunlaşma ise 51 bin TL'den az krediler grubunda bulunmaktadır. Kredi müşterilerinin %98,1'i 51 bin TL'den az tutarda kredi kullanmıştır. Vadesiz ve 3 aya kadar vadeli olan mevduat, toplam mevduatın %92,5'ini oluşturmaktadır. Bu durum Türk bankacılık sektörü için yapısal bir özellik arz etmektedir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR), Haziran 2010 itibarıyla %19,2 düzeyindedir. Yılın ikinci çeyreğinde SYR'de meydana gelen 0,7 puanlık düşüş, özkaynaklarda meydana gelen %2,9 oranındaki artış karşısında risk ağırlıklı varlıkların %6,9 oranında artmasından kaynaklanmaktadır. Risk ağırlıklı varlıklardaki artış esas itibarıyla, kredi riskine esas tutardaki artıştan oluşmaktadır. Yılın ikinci çeyreğinde kalkınma ve yatırım bankalarının SYR'sinde 0,1 puanlık kısmi bir artış yaşanırken, diğer fonksiyon gruplarının SYR'leri, kredi riskine esas tutarlarındaki görece yüksek artış sebebiyle düşmüştür.

Bankacılık sektörünün dönem net kârı, 2010 yılı ikinci çeyreğinde geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %10,4 oranında artmış ve 12,2 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Kârlılıktaki yıllık artış oranı, önceki çeyrekte görülen artış oranının altında gerçekleşmiştir. Sektörün toplam gelirleri, geçen yılın aynı dönemine göre 5,5 milyar TL azalırken, toplam giderler 6,9 milyar TL azalmıştır. Tahsili gecikmiş alacaklar için ayrılan özel karşılıkların 1,9 milyar TL azalması dolayısıyla toplam giderlerde meydana gelen düşüş, bu dönemde kârlılığı olumlu etkilemiştir.

Bankacılık sektörünün aktif ve özkaynak kârlılığı, 2010 yılı ikinci çeyreğinde sırasıyla %2,6 ve %19,1 düzeyindedir. Haziran 2010 itibarıyla varlıkların gelir yaratma oranı, faiz oranlarındaki düşme dolayısıyla önceki yılın aynı dönemine göre 1,7 puan azalmıştır. Faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, 2010 yılı ikinci çeyreğinde 2009 yılı Haziran ayına göre artmakla beraber, bir önceki çeyreğe göre azalmıştır. Net faiz marjı ise, geçen yılın aynı dönemine göre kısmi bir düşüş göstermiştir.

Stres testi çalışması kapsamında uygulanan duyarlılık ve senaryo analizleri sonuçları, risk faktörlerine uygulanan olası şoklarda bile sektörün sermaye yeterliliğinin güçlü kaldığını göstermektedir. Duyarlılık analizi sonuçlarına göre, bankaların toplam ticari portföyünün değerinin faiz oranı değişimlerine olan duyarlılığı bir önceki döneme göre azalmış, hisse senedi fiyatı değişimlerine olan duyarlılığı ise bir önceki döneme göre artmıştır. Senaryo analizleri sonuçları ise, tahmini toplam zararın en yüksek olduğu senaryonun, faiz artışı senaryosu olduğunu göstermektedir. İMKB'de düşüşe ilişkin senaryolarda, tahmini zarar daha az olmaktadır. Tahmini SYR üzerindeki etkiler, tahmini zarar sonuçları ile paralel yöndedir.

İÇİNDEKİLER

1	MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE	1
1.1	Küresel Çerçeve.....	1
1.1.1	Makroekonomik Gelişmeler ve Riskler	1
1.1.2	Finansal Piyasalardaki Gelişmeler ve Riskler	5
1.2	Ulusal Çerçeve.....	10
2	FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER.....	17
2.1	Genel Görünüm	17
2.2	Bankacılık Sektörü Görünümü.....	18
2.2.1	Temel Göstergelerdeki Gelişmeler	18
2.2.2	Finansal Tablolar Analizi.....	20
2.3	Bankacılık Sektörü Dışındaki Finansal Sektörler	24
2.3.1	Finansal Kiralama	24
2.3.2	Faktoring.....	26
2.3.3	Tüketici Finansmanı.....	27
2.3.4	Varlık Yönetimi	28
3	RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ	30
3.1	Risk Analizi	30
3.1.1	Kredi Riski	30
3.1.1	Piyasa Riski	32
3.1.2	Yapısal Faiz Oranı Riski	34
3.1.3	Likidite Riski.....	36
3.1.4	Yoğunlaşma Riski.....	40
3.2	Sermaye Yeterliliği.....	42
3.3	Kârlılık Analizi.....	44
3.4	Senaryo Analizleri	47

KUTULAR

Kutu 1: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi.....	16
--	----

TABLolar

Tablo 1.1-1: Gelişmiş Ekonomilerde Kamu Borcu ve Bütçe Açığı	2
Tablo 1.1-2: Borsalarda 2010 Ağustos İtibarıyla Yüzde Değişimler	6
Tablo 1.1-3: Gelişmekte Olan Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla 5 Yıllık CDS Spreadleri	7
Tablo 1.1-4: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Seçilmiş Ülkelerin Dolar Çapraz Kurları	8
Tablo 1.1-5: ABD Doları Kısa Pozisyon Üzerinden Carry Trade Getirileri	9
Tablo 1.2-1: Ödemeler Dengesi Seçilmiş Kalemleri	14
Tablo 1.2-2: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri	15
Tablo 2.1-1: Finansal Sektörde Faaliyet Gösteren Kuruluşlar	17
Tablo 2.1-2: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü	17
Tablo 2.2-1: Bankacılık Hizmetlerine Erişim Göstergeleri	18
Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Finansal Sağlamlık Göstergeleri	19
Tablo 2.2-3: Bankacılık Sektörü Performans Endeksi	19
Tablo 2.2-4: Bankacılık Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri	20
Tablo 2.2-5: Bankacılık Sektöründe Kredilerin Gelişimi	21
Tablo 2.2-6: Mevduat ve Cari Hesapların Gelişimi	21
Tablo 2.2-7: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi	22
Tablo 2.2-8: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi	22
Tablo 2.2-9: Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Gelişimi	23
Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	24
Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	25
Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	25
Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri	25
Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	26
Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	26
Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	27
Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri	27
Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	27
Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	28
Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	28
Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri	28
Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri	29
Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri	29
Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri	29
Tablo 3.1-1: TGA İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Sektörler	31
Tablo 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri	32
Tablo 3.1-3: Kredi Riski Senaryo Analizleri Sonuçları	32
Tablo 3.1-4: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	33
Tablo 3.1-5: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	33
Tablo 3.1-6: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi	33
Tablo 3.1-7: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri	34
Tablo 3.1-8: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları	35
Tablo 3.1-9: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri	37
Tablo 3.1-10: Stok Değer Likidite Oranı	37
Tablo 3.1-11: İç Borç Stokunun Alıcılara Göre Dağılımı	38
Tablo 3.1-12: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Ödeme Planı	39
Tablo 3.1-13: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı	40
Tablo 3.1-14: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	41
Tablo 3.1-15: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması	41
Tablo 3.1-16: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	41
Tablo 3.1-17: Mevduatın Vade Yapısı	42
Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu	42
Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri	43
Tablo 3.2-3: Riske Esas Tutarlar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar	44
Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı	44
Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi	44
Tablo 3.3-1: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirleri	45

Tablo 3.3-2: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları	46
Tablo 3.3-3: Kârlılık Göstergelerine İlişkin Rasyolar	47
Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları	48
Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları – Kâr-Zarar	48
Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği	48

GRAFİKLER

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme ve Enflasyon Eğilimleri	1
Grafik 1.1-2: JPMI Üretim Endeksleri ve OECD Bileşik Öncü Göstergeleri	2
Grafik 1.1-3: Kamu Dengesi ve Borç Stoku	3
Grafik 1.1-4: Küresel Likidite	3
Grafik 1.1-5: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri	4
Grafik 1.1-6: Dünya Ticaret Hacmi ve Cari İşlemler Dengesi	4
Grafik 1.1-7: Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla Faiz Oranları	5
Grafik 1.1-8: BFCUIS ve MSC Endeksleri	5
Grafik 1.1-9: LIBOR-OIS Spreadleri	6
Grafik 1.1-10: VIX ve ITraxx	7
Grafik 1.1-11: EMBI Genel Endeksi ve Seçilmiş Ülke Endeksleri	8
Grafik 1.1-12: Tarım Fiyatları	9
Grafik 1.1-13: Enerji Fiyatları	9
Grafik 1.1-14: Kıymetli Maden Fiyatları	10
Grafik 1.2-1: GSYH Büyüme Hızları ve 2010 Yılı İkinci Çeyrek GSYH Büyüme Bileşenleri	10
Grafik 1.2-2: Sanayi Üretimi ile Aylık Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişmeleri	11
Grafik 1.2-3: Tüketici ve Reel Kesim Güveni	11
Grafik 1.2-4: İşgücü Göstergeleri ve Açılan/Kapanan Şirketler	12
Grafik 1.2-5: Enflasyon ve Faiz Oranları	12
Grafik 1.2-6: İthalat, İhracat ve Dış Ticaret Dengesi	13
Grafik 1.2-7: Merkezi Yönetim Bütçe Göstergeleri	14
Grafik 1.2-8: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi	15
Grafik 2.2-1: Aktif ve Pasif Büyümesine Katkıları	21
Grafik 2.2-2: Türev İşlemler	23
Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar	30
Grafik 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi	30
Grafik 3.1-3: Tahsili Gecikmiş Ticari Bireysel, KOBİ Kredileri ve Takibe Dönüşüm Oranları	31
Grafik 3.1-4: Tahsili Gecikmiş Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı	31
Grafik 3.1-5: Piyasa Riskine Esas Tutar ve Sermaye Yükümlülüğü	32
Grafik 3.1-6: BİP, YPNGP ve Kur Riski Sermaye Yükümlülüğü	34
Grafik 3.1-7: Faiz Açıkları, Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi	35
Grafik 3.1-8: Birinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi	36
Grafik 3.1-9: Repo İşlemlerinin Gelişimi	38
Grafik 3.1-10: Bankalararası Piyasalar ile Takasbank Borsa Piyasasının Gelişimi	39
Grafik 3.1-11: Vadelere Göre Likidite Fazlası	39
Grafik 3.1-12: Piyasadaki Likidite ve Fonlama Likidite Endeksi	40
Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu Endeksi	43
Grafik 3.3-1: Kredilerden Alınan Faizler-Mevduata Ödenen Faizler Değişim Endeksi	45
Grafik 3.3-2: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar	46
Grafik 3.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider İçindeki Payları	46

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
BFCIUS	Bloomberg Finansal Durum Endeksi
BİP	Bilânço İçi Açık Pozisyon
BKM	Bankalararası Kart Merkezi
DB	Dünya Bankası
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senetleri
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
ECB	Avrupa Merkez Bankası
EMBI	Gelişmekte Olan Ülkeler Tahvil Endeksi
EUR	Euro
FED	Amerika Merkez Bankası
FPR	Finansal Piyasalar Raporu
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
HM	Hazine Müsteşarlığı
IIF	Uluslararası Finans Enstitüsü
IMF	Uluslararası Para Fonu
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
JPMI-INDU	JP Morgan Sanayi Endeksi
JPMI-GLOB	JP Morgan Küresel Endeks
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KYB	Kalkınma ve Yatırım Bankası
LIBOR	Londra Bankalararası Faiz Oranı
MB	Maliye Bakanlığı
MDP	Menkul Değerler Portföyü
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MSCI	Morgan Stanley Sermaye Endeksi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OIS	Gecelik Endeks Swapları
PE	Performans Endeksi
POS	Point of Sale
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
ROA	Aktif Kârlılığı
ROE	Özkaynak Kârlılığı
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SYR	Sermaye Yeterliliği Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDO	Takibe Dönüşüm Oranı
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TL	Türk Lirası
TMSF	Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu
TP	Türk Parası
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
USD	Amerikan Doları
ÜFE	Üretici Fiyatları Endeksi
VKET	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler
V.Y.	Veri Yok
YP	Yabancı Para
YPNGP	Yabancı Para Net Genel Pozisyonu

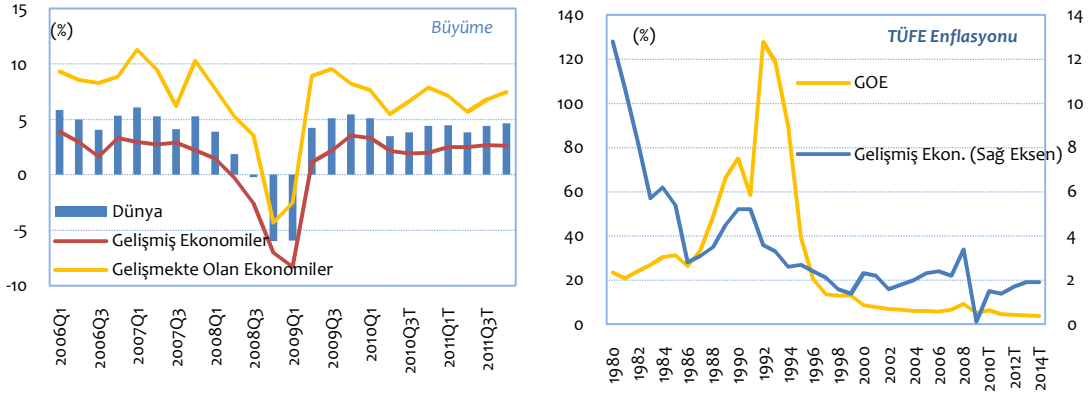
1 MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE

1.1 Küresel Çerçeve

1.1.1 Makroekonomik Gelişmeler ve Riskler

Gelişmekte olan ekonomilerin 2010 yılının ilk yarısında öngörülenden daha yüksek performans göstermelerinin etkisiyle, küresel ekonomik aktive kriz öncesi görünümüne yaklaşmıştır. Bu dönemde görülen performans, IMF tarafından yapılan 2010 yılı küresel büyüme tahminlerinin %4,2'den %4,6'ya çekilmesini sağlamıştır. Ancak, finansal piyasalarda yaşanan gelişmeler sebebiyle yılın ikinci yarısına yönelik durgunluk riskinin arttığı gözlenmektedir. Özellikle kamu borç sürdürülebilirliği hususlarında oluşan kaygılara bağlı olarak, gelişmiş ekonomilerde yeni bir güven kaybı söz konusudur. Bu husus, hala düşük kapasite ile faaliyet gösteren gelişmiş ekonomilerin büyüme performansını olumsuz etkilemektedir. 2010 yılının ilk yarısında öngörülerin üzerinde bir hızla büyüyen, Asya başta olmak üzere, tüm gelişmekte olan ekonomilere yönelik görece bir yavaşlama beklenmektedir.

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme ve Enflasyon Eğilimleri

Kaynak: IMF ve BDDK

Euro Alanı ekonomilerine bakıldığında, Almanya ve Fransa'nın yılın ikinci çeyreğinde yüksek büyüme oranlarına ulaştıkları görülmektedir. Aynı dönemde, yine Euro Alanında yer alan bazı ülkelerin, kamu borcu sürdürülebilirlik risklerindeki artış nedeniyle, ekonomik performanslarında belirgin düşüş yaşanmıştır. Bu durum, bölgeler arasında farklılık arz eden büyüme ve makroekonomik istikrar görünümünün, bölge içinde de yaşandığına işaret etmektedir. Bu hususun, önümüzdeki dönemde küresel ve bölgesel politika koordinasyonunu zorlaştırabileceği düşünülmektedir.

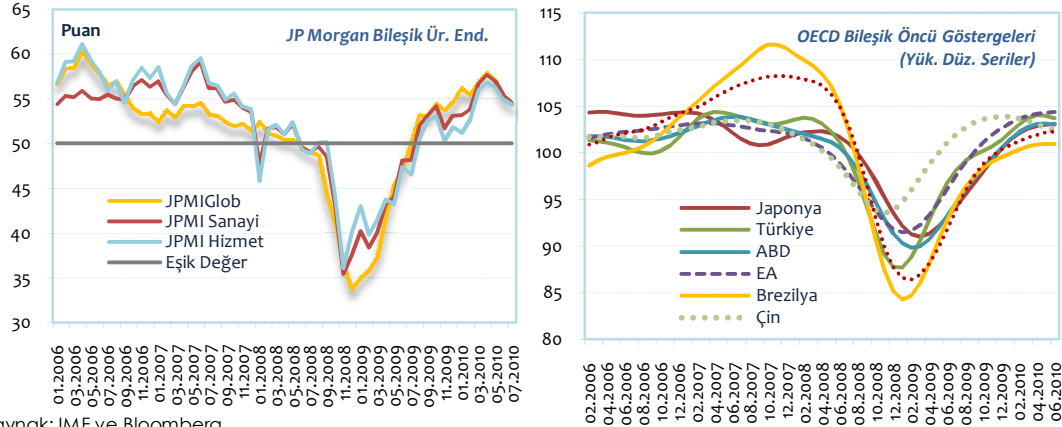
2010 yılının ilk yarısında gerçekleşen performans neticesinde, gelişmiş ekonomilerin 2010 yılı büyüme tahminleri %2,6 olarak güncellenmiştir. 2011 yılı için %2,4 olarak sunulan öngörü ise, değişmemiştir. Kamu borcu, işsizlik ve sınırlı kredi arzı, gelişmiş ekonomiler için ekonomik performans önündeki ana engeller olarak görülmektedir.

Gelişmekte olan ekonomilere bakıldığında ise, Asya ekonomilerinin ve bazı Latin Amerika ekonomilerinin önderliğinde güçlü büyüme performansının devam ettiği görülmektedir. Küresel ticaret hacminde devam eden artışın, birçok gelişmekte olan ekonominin büyüme performansını desteklediği görülmektedir. Ancak, Euro Alanı finans piyasalarında yaşanan dalgalanmanın ve ürün fiyatlarındaki yükselmenin, bu performansı önümüzdeki dönemde olumsuz etkilemesi beklenmektedir.

Küresel fiyat gelişmelerine bakıldığında yukarı yönlü hareket ihtimalinin düşük olduğu ve bunda iki ana etkinin belirleyici olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki, finansal piyasalarda yaşanan dalgalanma neticesinde birçok ürün fiyatında düşüşler gözlenmesidir. Diğer ise, gelişmiş

ekonomilerde halen düşük seyreden kapasite kullanımının, fiyatlar üzerinde bir baskı oluşmasını engellediği ve bu çerçevede enflasyon kaygılarının düşük olduğu bir dönemin söz konusu olmasıdır. Diğer taraftan, 2010 yılının ikinci yarısından itibaren başta hububat olmak üzere gıda fiyatlarındaki artış küresel fiyatlar üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. IMF, Temmuz ayında 2010 yılı için TÜFE enflasyonunu gelişmiş ekonomiler için %1,4, gelişmekte olan ekonomiler için %6,3 olarak öngörmektedir.

Grafik 1.1-2: JPMI Üretim Endeksleri ve OECD Bileşik Öncü Göstergeleri

Kaynak: IMF ve Bloomberg

Ekonomik aktiviteye ilişkin olarak daha kısa vadeli ve öncü göstergelere bakıldığında, 2010 yılının ikinci yarısında yaşanan görece yavaşlama daha açık bir biçimde görülmektedir. Aylık JPMI global endeksi, Nisan ayında 57,8 olan seviyesinden, Temmuz ayında 54,3'e gerilemiştir. Ancak JPMI, arz ettiği gerilemeye rağmen eşik değeri olan 50'nin üzerinde seyretmektedir. Aylık küresel üretim endeksindeki bu gelişmeye paralel olarak, OECD bileşik öncü göstergeler endeksinde tepe noktasına gelindiği görülmektedir. Bu husus, genel anlamda önümüzdeki döneme yönelik olarak büyümede bir hız kaybına işaret etmektedir. Öncü göstergelerin gelişiminden Fransa, İtalya ve Çin için önümüzdeki dönemde trendin altında bir büyüme hızı olacağı anlaşılmaktadır. ABD bileşik öncü gösterge endeksi ise, Şubat 2009'dan buyana ilk kez düşüş göstermiştir.

Tablo 1.1-1: Gelişmiş Ekonomilerde Kamu Borcu ve Bütçe Açığı

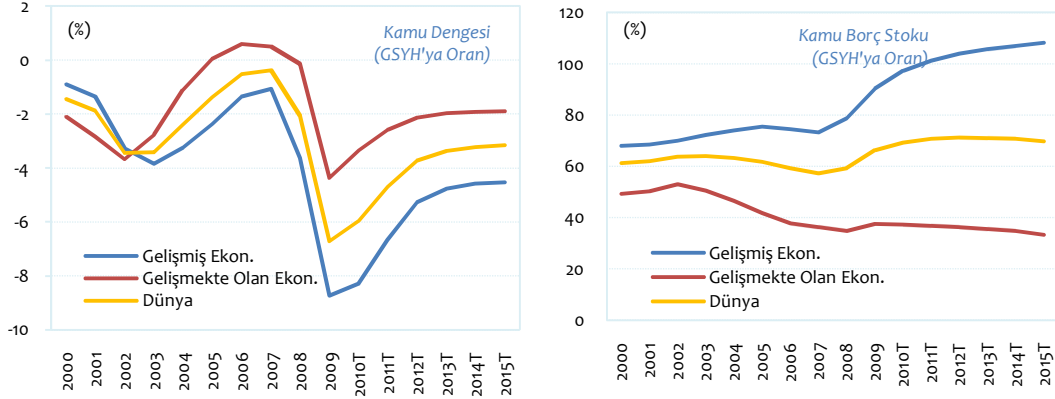
GSYH'ya Oran(%)	Ortalama Vade (Yıl)	Vadesi Dolan Borç 2010	Bütçe Açığı 2010	Bütçe Açığı 2011	Brüt Finansman İhtiyacı 2010	Brüt Finansman İhtiyacı 2011	Merkezi hükümet Borç Stoku (2009)
Fransa	6,7	16,9	-8,0	-6,2	24,9	16,3	57,0
Yunanistan	7,8	13,4	-8,1	-7,6	21,5	22,4	116,6
İrlanda	7,0	7,7	-11,9	-11,2	19,6	16,5	47,3
İtalya	6,9	21,2	-5,2	-4,4	26,4	18,8	90,3
Hollanda	5,7	13,6	-6,9	-6,2	20,5	16,1	44,8
Japonya	5,5	54,2	-9,8	-9,2	64,0	40,7	158,2
Portekiz	6,4	13,0	-7,7	-6,7	20,7	18,9	65,9
İspanya	6,8	10,3	-9,3	-7,0	19,6	16,2	42,6
İngiltere	13,3	8,6	-10,4	-8,4	19,0	12,7	55,5
ABD	4,7	21,2	-10,7	-8,0	31,9	19,0	48,5
Ortalama	7,1	18,0	-8,8	-7,5	26,8	19,8	72,7

Kaynak: IMF

Finansal sisteme destek olmak ve ekonomik durgunluktan kurtulmak için uygulanan kamu maliyesi tedbirleri, kamu dengelerini bozarken, borç yönetimini zorlaştırmıştır. Nitekim keskin bir biçimde artan borç stokunun yönetilmesi, önemli bir küresel sorun haline gelmiştir. Gelişmiş ekonomilerde bütçe finansman ihtiyacı 2010 ve 2011 yıllarında sırasıyla milli gelirin %26,8'i ve

%19,8'i olarak tahmin edilmektedir. Bu yüksek oranlı finansman ihtiyacının, gelecekte borç stokunun yönetimini daha da zorlaştıracığı tahmin edilmektedir.

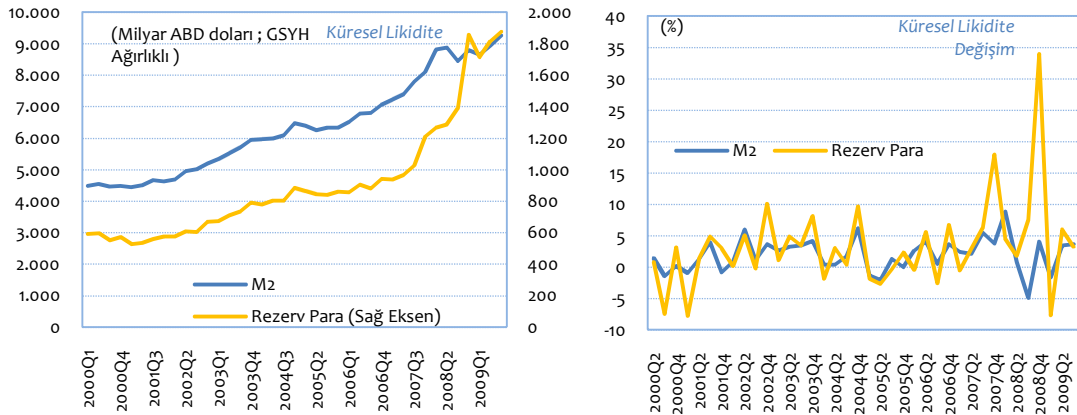
Grafik 1.1-3: Kamu Dengesi ve Borç Stoku

Kaynak: IMF

Gelişmekte olan ekonomilere yönelik sermaye hareketlerinde, küresel kriz ile keskin bir düşüş gözlenmiş, ancak özellikle bu ekonomilerin çabuk toparlanmalarına bağlı olarak yine hızlı bir artış yaşanmıştır. 2009 yılsonu verileri ve IIF'nin en son tahminleri ise, bu artışta bir yavaşlamaya işaret etmektedir. Mevcut konjonktürde sermaye akımlarının gelişimi, başta gelişmekte olan ekonomiler olmak üzere, küresel ekonomi için bir belirsizlik unsuru olarak görülmektedir. Nitekim cari işlem fazlası veren ekonomilerin, yurtiçi talep canlandırma girişimlerini desteklemenin yanında rezerv birikimine de yöneldikleri görülmektedir.

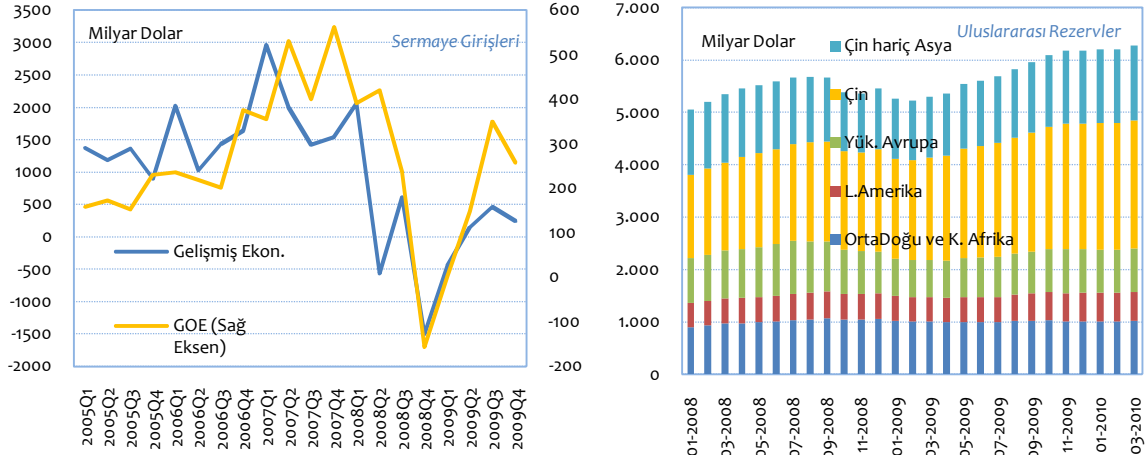
Grafik 1.1-4: Küresel Likidite

Kaynak: IMF (EA, Japonya, İngiltere ve ABD'nin geniş tanımlı para arzı tanımlarının GSYH ağırlıklı toplamı)

Küresel kriz ile mücadele çerçevesinde uygulanmakta olan kamu maliyesi tedbirlerine ilaveten, gelişmiş ekonomilerde parasal genişleme sözkonusudur. Bu durum, küresel likiditede yeniden bir artışa yol açmıştır. Bu artış, küresel sermaye hareketlerinin yeniden canlanmasına neden olmaktadır. Bu gelişmeler, küresel sermaye akımlarında alıcı konumunda olan ekonomilerde varlık fiyatları, reel faizler ve kurlar üzerinde etkili olabilmektedir. Bu çerçevede, gelişmekte olan ekonomilerin küresel likidite artışının da desteklediği sermaye akımlarına yönelik kur, faiz, rezerv, kamu maliyesi ve denetim politikalarını etkin bir biçimde kullanabilmeleri, finansal istikrar açısından önem kazanmaktadır.

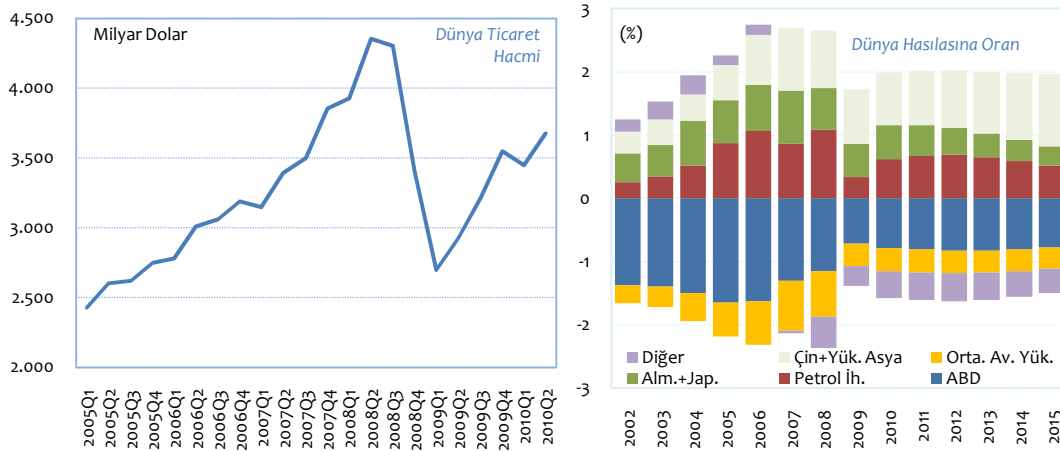
Grafik 1.1-5: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri

Kaynak: IMF.

IIF'in en son tahminlerine göre 2010 yılında yükselen ekonomilere yönelik özel sermaye akımlarının 2009 yılına göre %33,5 oranında artarak, 708,6 milyar dolar seviyesinde olması beklenmektedir. 2009 yılında olduğu gibi, 2010 yılında da özel sermaye hareketlerinde, doğrudan yatırımlar temel belirleyici kalem olarak göze çarpmaktadır. Ancak, Türkiye'nin de dahil olduğu bazı gelişmekte olan ekonomilerde portföy yatırımlarının da hızlandığı izlenmektedir.

Grafik 1.1-6: Dünya Ticaret Hacmi ve Cari İşlemler Dengesi

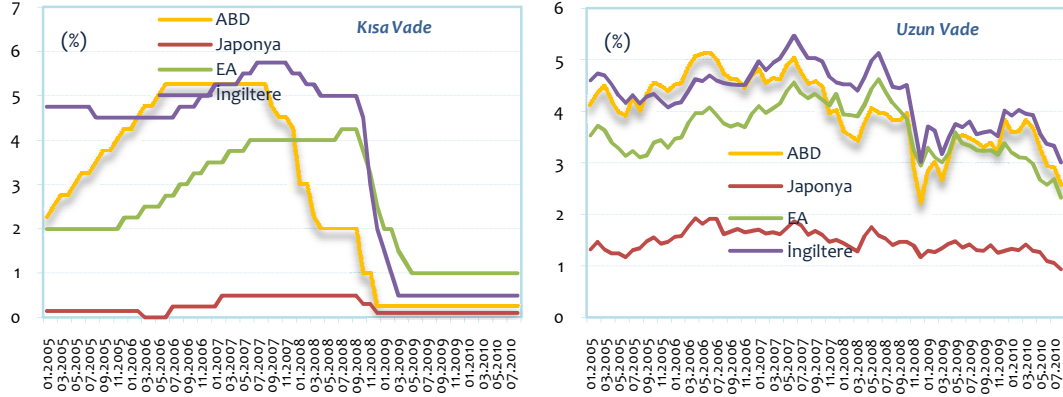

Kaynak: WTO ve IMF

2010 yılının ilk yarısında küresel ticaret hacmi bir önceki yılın aynı dönemine göre %25 oranında artmıştır. Yılın ikinci çeyreği itibarıyla artış ise %7 düzeyindedir. Küresel ticaret artış eğiliminin, yılın üçüncü çeyreğinde görece bir azalma içerisine gireceği tahmin edilmektedir. Özellikle, Asya ekonomilerin katkısıyla artan ticaret hacmi, küresel büyüme hızının 2010 yılının ilk yarısında öngörülenin üzerinde gerçekleşmesinde etkili olmuştur.

Gelişmiş ekonomilerde politika aracı olan kısa vadeli faiz oranlarına bakıldığında, düşük düzeylerin korunduğu ve değişikliğe gidilmediği görülmektedir. Uzun vadeli faiz oranlarında ise, gelişmiş ekonomilerin performanslarının beklentilere paralel bir seyir izlemesine bağlı olarak bir gevşeme tespit edilmektedir.

Grafik 1.1-7: Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla Faiz Oranları

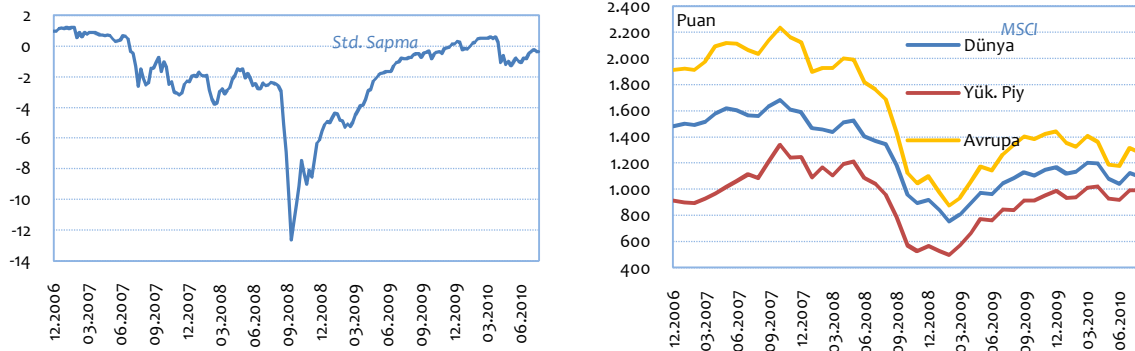
Kaynak: Reuters

1.1.2 Finansal Piyasalardaki Gelişmeler ve Riskler

Küresel finansal riskler özellikle ülke risklerindeki artışa bağlı olarak yükselmiştir. Bazı gelişmiş ekonomilerin ülke risklerindeki artışın, bankacılık sistemi kredi arzında yeniden bir sınırlamayı tetiklemesi, finansal piyasaların ve küresel finansal görünümün görece bir bozulma içerisine girmesine neden olmuştur. Yılın ikinci yarısına doğru finansal varlıkların fiyatlarında gerileme ve risk iştahında bir azalma yaşanmıştır. Ancak, ulusal ve uluslararası ölçekte açıklanan ek tedbirler ve uygulanmakta olan tedbirlerin sürdürüleceğine yönelik açıklamalar, piyasalarda yaşanan bu dalgalanmaların hafiflemesini sağlamıştır.

Bloomberg tarafından hazırlanan ABD finansal durum endeksi, yılın ikinci çeyreğinde bir kötüleşmeye işaret etmektedir. Haziran 2010 itibarıyla ise bozulmanın azaldığı ve endeksin 2009 yılsonu seviyelerine yaklaştığı görülmektedir. Sermaye piyasalarına ilişkin temel endeksler olan MSCI Dünya, MSCI Avrupa ve MSCI Yükselen Piyasalar'a bakıldığında da benzer bir gelişme tespit edilmektedir. 2009 yılındaki yükselişlerin ardından 2010 yılı ilk çeyreğinde ılımlı yükseliş, ikinci çeyreğinde ise düşüşlerin olduğu dalgalı bir görünüm söz konusudur. Yılın üçüncü ve son çeyreğine ilişkin olarak, bazı gelişmekte olan ekonomilerin büyüme performanslarında azalma öngörülerinin artması, sermaye piyasalarındaki gerginliği ve oynaklığı artırmaktadır.

Grafik 1.1-8: BFCUIS ve MSC Endeksleri

Kaynak: Bloomberg

Sermaye piyasalarında 2009 Aralık-2010 Ağustos dönemi itibarıyla bakıldığında İtalya ve Yunanistan hariç, artış söz konusudur. Ancak, bu sekiz aylık döneme bakıldığında yılın ikinci yarısında keskin düşüşler görülmektedir.

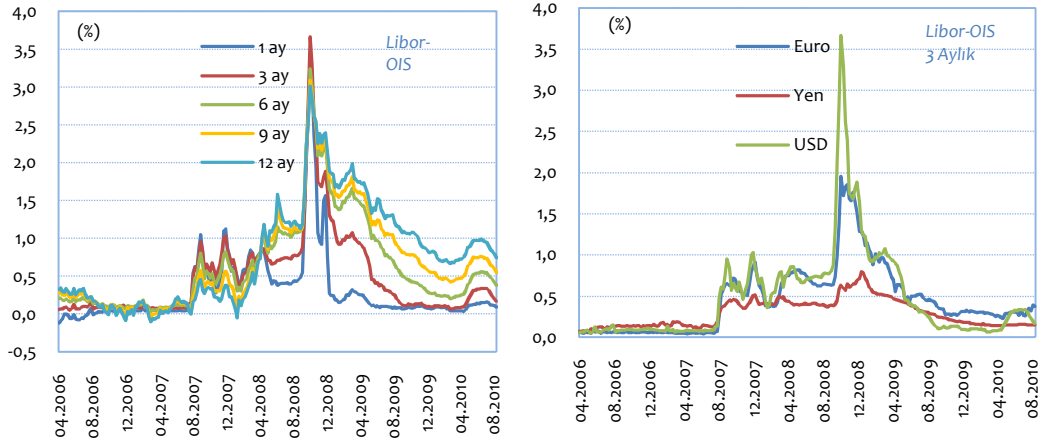
Tablo 1.1-2: Borsalarda 2010 Ağustos İtibarıyla Yüzde Değişimler

	Ulusal Para Birimi			ABD Doları		
	08.2010/ 06.2010	06.2010/ 03.2010	08.2010/ 12.2009	08.2010/ 06.2010	06.2010/ 03.2010	08.2010/ 12.2009
MSCI-Dünya	6.3	-13.3	20.3	6.3	-13.3	20.3
MSCI-Yükselen piy.	8.3	-9.1	75.3	8.3	-9.1	75.3
MSCI-Avrupa	9.6	-16.4	17.3	9.6	-16.4	17.3
DJI (ABD)	5.1	-10.0	17.0	5.1	-10.0	17.0
Nikkei 225 (Japonya)	1.5	-10.8	9.6	-2.2	-15.4	3.6
DAX (Almanya)	6.6	-12.2	14.8	1.9	-3.1	26.4
BOLSA (Meksika)	4.3	-10.2	56.9	3.2	-6.3	43.7
Bovespa (Brezilya)	12.0	-14.3	136.2	9.8	-13.4	78.1
İrlanda	1.5	-18.0	9.6	-2.9	-9.4	19.2
RTS (Rusya)	8.3	-15.4	118.1	5.7	-10.1	126.3
İMKB 100 (Türkiye)	12.4	-6.7	123.4	7.4	-3.0	119.3
shenzen (Çin)	10.1	-22.3	45.9	10.2	-22.9	45.1
FTSE İtalya Bil.	8.7	-23.0	-4.4	3.9	-15.0	4.0
İbex (İspanya)	15.8	-22.8	1.3	10.7	-14.8	11.5
PSI Bileşik (Portekiz)	8.8	-17.6	16.3	4.0	-9.1	26.6
Atina Bileşik (Yunanistan)	20.2	-37.2	-15.3	14.9	-30.6	-7.8

Kaynak: Bloomberg

Haziran 2010-Ağustos 2010 döneminde ise Türkiye, İspanya ve Brezilya başta olmak üzere, artışlar gözlenmektedir. Ayrıca, bu dönemde Yunanistan sermaye piyasasında yukarı doğru bir hareket izlenmektedir.

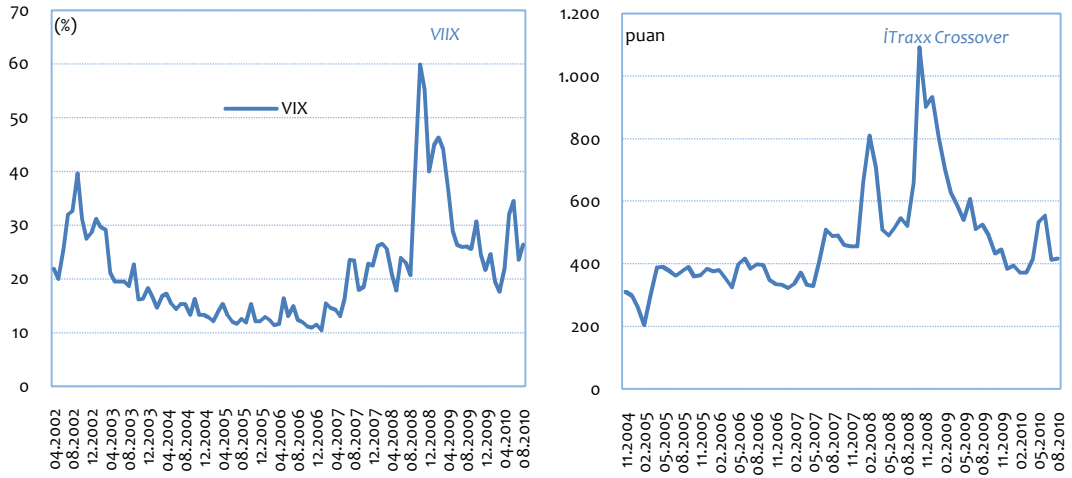
LIBOR-OIS spreadleri de sermaye piyasalarındaki gelişime paralel bir biçimde yılın Nisan-Haziran döneminde bir artış arz etmiştir. Tüm vadelerde gözlenen bu artış, Temmuz ayı itibarıyla son bulmuş ve piyasalarda görece bir gevşeme gerçekleşmiştir. Spreadlerdeki gelişim temel olarak ABD doları spreadlerinde gözlenirken, euro spreadleri yaşanan artışın ardından dalgalı bir seyir arz etmeye devam etmiştir. Bu ise, esas olarak ülke risklerindeki artışın, bu ülkelerdeki likidite üzerindeki baskısının bir sonucudur.

Grafik 1.1-9: LIBOR-OIS Spreadleri

Kaynak: Bloomberg

Küresel finansal piyasalardaki dalgalanmalar küresel risk iştahının azalmasına neden olmuştur. Bu husus artan riskliliğin de bir yansımasıdır. Küresel risk göstergelerinden VIX incelendiğinde, yılın ikinci çeyreğindeki keskin artış açıkça görülmektedir. Daha sonraki dönemde VIX'te düşüş olmakla birlikte 2009 yılsonu seviyelerine geri dönüş gerçekleşmemiştir.

Grafik 1.1-10: VIX ve ITraxx

Kaynak: Bloomberg

Ülkeler itibarıyla CDS spreadleri de 2010 yılının ikinci çeyreğinde, bir önceki yılsonuna göre yükselmiş, takip eden aylarda ise görece bir azalma arz etmiştir. Özellikle gelişmiş ekonomilerin bazılarında ülke risklerinin artması, CDS spreadlerinde gelişmiş ülke-gelişmekte olan ülke farkının kapanmasına hatta bazı durumlarda (Yunanistan gibi) temel ayrışmanın kamu maliyesi odaklı, makroekonomik gerekçelerden olduğu görülmektedir. Küresel yatırımcıların risk iştahları, yatırım yapılan ülkelerin ait oldukları bölgesel veya kalkınmışlık gruplarından ziyade artan bir şekilde bireysel performanslarına dayanmaktadır.

Yükselen piyasa ekonomilerinde 5 yıllık CDS spreadler, seçilmiş ülkeler itibarıyla incelendiğinde, en geniş spreadlerin Bulgaristan, Macaristan ve Arjantin'de olduğu görülmektedir. Yunanistan'ın spreadleri ise Arjantin'in dahi üzerine çıkmıştır. Diğer ülkelerin CDS spreadleri ise 70-170 arasındadır.

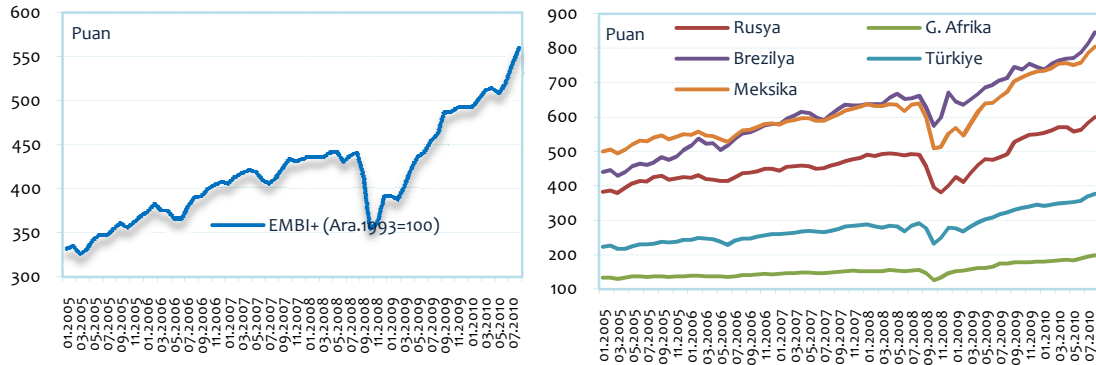
Tablo 1.1-3: Gelişmekte Olan Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla 5 Yıllık CDS Spreadleri

Ülke	bps	15/09/2010	Ülke	bps	30/06/2010	Ülke	bps	12/31/2009
Çin	75.07		Çin	90.90		Şili	69.32	
Şili	75.32		Slovak	92.54		Çin	73.36	
Malezya	85.48		Çek Cum.	102.46		Slovakya	79.26	
Çek Cum.	94.96		Malezya	103.62		G.Kore	85.46	
G.Kore	106.43		Şili	104.51		Malezya	89.64	
Tayland	107.24		G.Kore	129.43		Çek Cum.	93.25	
Brezilya	117.89		Meksika	134.97		Tayland	96.32	
Peru	118.93		Peru	135.44		Brezilya	122.56	
Kolombiya	124.29		Tayland	135.52		Peru	123.56	
Polonya	135.91		G.Afrika	172.62		G.Afrika	143.24	
G.Afrika	147.15		Filipinler	175.04		Filipinler	167.62	
Filipinler	147.45		Endonezya	186.54		Türkiye	182.81	
Endonezya	150.07		Türkiye	193.87		Rusya	184.54	
Rusya	160.62		Rusya	193.93		Endonezya	187.99	
Türkiye	160.65		İzlanda	329.77		Bulgaristan	229.63	
Bulgaristan	290.00		Macarsita	341.36		Macaristan	237.86	
Macaristan	349.00		Bulgaristan	358.24		İzlanda	411.90	
Arjantin	808.93		Arjantin	967.07		Arjantin	920.24	
Yunanistan	894.77		Yunanistan	908.78		Yunanistan	283.36	

Kaynak: Bloomberg

Finansal piyasalarda gelişmiş ekonomilerdeki ülke risklerindeki artışa bağlı yaşanan dalgalanmaya rağmen, gelişmekte olan ekonomilerin bono getirilerinde artış gözlenmiştir. EMBI+ endeksi, yılın ikinci çeyreğinden itibaren daha hızlı bir biçimde yükselmiştir. Bu durum, bazı ülke risklerindeki artışın gelişmekte olan ülkelere yansımadağına işaret etmektedir. Seçilmiş ülkeler itibarıyla EMBI+ endeksine bakıldığında, tüm ülke bono getirilerinin arttığı gözlenmektedir.

Grafik 1.1-11: EMBI Genel Endeksi ve Seçilmiş Ülke Endeksleri

Kaynak: Bloomberg

Nominal döviz kuru gelişmeleri incelendiğinde, euro'nun ABD doları karşısında değer kaybının yılın ikinci yarısında yavaşladığı, hatta görece bir değer artışı yaşadığı görülmektedir. Ancak, Ağustos ayının ilk yarısında euro yeniden ABD doları karşısında zayıflamaya devam etmiştir. Bu gelişmeler, temel olarak Euro Alanı'na dahil bazı ekonomilerde yaşanan kamu maliyesi sıkıntılarının bir yansımasıdır. Japon Yeni ise son dönemde dolar karşısında değer kazanmaya başlamıştır. Gelişmekte olan ekonomilerin kurlarının ABD doları karşısındaki seyri incelendiğinde, Macaristan para biriminin bir önceki yılsonundan itibaren yaşadığı değer kaybının Haziran ayı sonrası yavaşladığı ve hatta kurun biraz gerilediği görülmektedir. Diğer kurlarda çok keskin hareketler gözlenmemekte ve genel dalgalı seyrin devam ettiği görülmektedir. Bu durum küresel ölçekte, risklerin sınırlandırıldığı ve önemli düzeyde politika değişikliği olmadığına bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 1.1-4: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Seçilmiş Ülkelerin Dolar Çapraz Kurları

Ülke/Kur	Gelişmiş Ülke Nominal Kurları (ABD Doları)						
	Ara. 2008	Ara. 2009	53 hafta (Cuma itibarıyla)	Ağus. 2010	Haz. 2010	En Yüksek	En Düşük
Euro Alanı/ Euro	1.41	1.44		1.28	1.23	1.20	1.50
Japonya/Yen (\$/Yen)	90.71	91.38		85.34	89.31	85.25	94.57
İngiltere/GBP	1.47	1.60		1.56	1.50	1.44	1.67
Ülke/Kur	Gelişmekte Olan Ülke Nominal Kurları (ABD Doları)						
	Ara. 2008	Ara. 2009	53 hafta (Cuma itibarıyla)	Ağus. 2010	Haz. 2010	En Yüksek	En Düşük
Türkiye / TRY	1.51	1.52		1.51	1.57	1.46	1.60
Brezilya/BRL	2.37	1.76		1.76	1.78	1.71	1.89
Rusya /Rub	29.01	29.68		30.50	31.02	28.85	31.66
Macaristan/ Huf	189.01	189.44		217.36	229.93	177.33	240.69
G.Afrika/ Zar	9.72	7.53		7.31	7.62	7.24	7.93
Çin/CNY	6.84	6.83		6.79	6.79	6.77	6.83
Hindistan/INR	48.44	46.65		46.57	46.29	44.29	48.89

Kaynak: Bloomberg

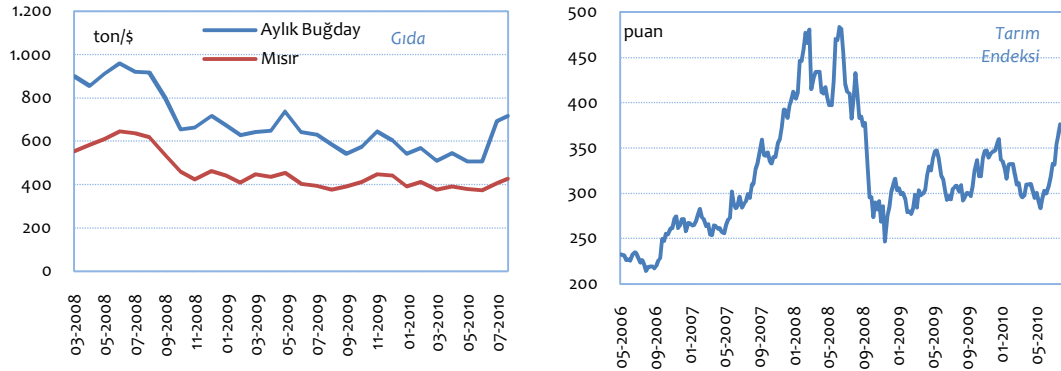
ABD doları varsayımsal açık pozisyonu ile, ülkelerin ilgili para birimi cinsinden üç aylık mevduat faiz oranları üzerinden carry-trade getirileri incelendiğinde, Ağustos-Mayıs 2010 döneminde, gelişmekte olan tüm ekonomilerin yüksek getiri olanakları taşıdıkları görülmektedir. Oysa yılın Mart-Haziran döneminde birçok ülkede negatif getiriler görülmüştür. Yılın ikinci çeyreğinden itibaren, ABD dolarının bir çok ülke para birimine karşı nominal düzeyde yatay bir seyir izlemesi veya düşüş arz etmesi, carry-trade olanaklarını belirgin bir biçimde artırmıştır.

Tablo 1.1-5: ABD Doları Kısa Pozisyon Üzerinden Carry Trade Getirileri

Ülke	Getiri	20/08/2010-20/05/2010	Ülke	Getiri	30/06/2010-31/03/2010	Ülke	Getiri	31/01/2010-31/12/2009
G.Afrika	11.43		İzlanda	2.40		Kolombiya	6.69	
Kolombiya	10.88		Endonezya	2.05		Meksika	6.45	
İzlanda	10.61		Brezilya	2.01		Endonezya	5.87	
Brezilya	10.21		Malezya	1.97		Malezya	5.64	
Polonya	10.03		Kolombiya	1.64		Hindistan	4.21	
Çek Cum.	8.57		Peru	0.86		Tayland	3.38	
Türkiye	7.84		Arjantin	0.83		Rusya	2.93	
Şili	7.33		Singapur	0.21		Filipinler	2.73	
Macaristan	6.35		Çin	0.05		G.Kore	2.65	
Ülke	Getiri		Ülke	Getiri		Ülke	Getiri	
Rusya	3.91		Meksika	-2.52		Çin	-0.47	
Filipinler	3.01		Şili	-3.87		İzlanda	-0.54	
Tayland	2.91		Rusya	-4.78		Türkiye	-0.62	
Peru	2.33		G.Kore	-7.17		Romanya	-1.10	
Arjantin	1.74		Slovakya	-8.26		Brezilya	-1.10	
Hindistan	1.74		Çek Cum.	-9.31		Çek Cum.	-0.29	
Tayvan	0.66		Macaristan	-13.53		Şili	-0.75	
Çin	0.37		Romanya	-13.53		Macaristan	-4.18	
Hongkong	0.34		Polonya	-13.70		Slovakya	-6.02	
Türkiye	7.84		Türkiye	-1.39		Türkiye	-0.62	

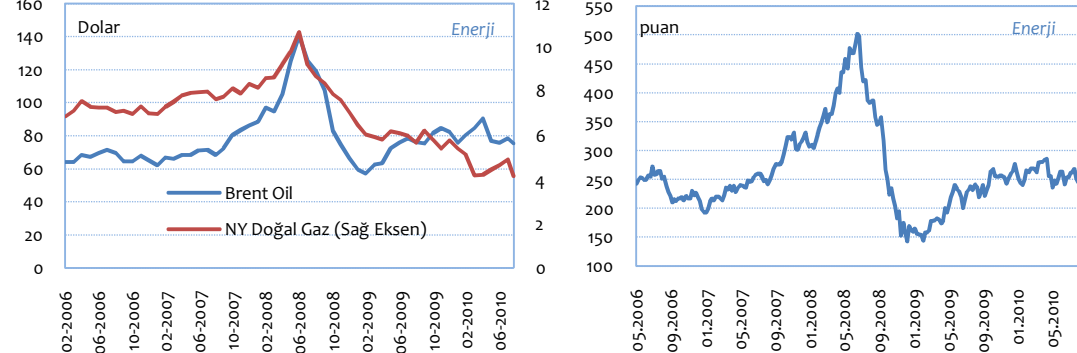
Kaynak: Bloomberg

Küresel finansal piyasalarda yaşanan bir diğer önemli gelişme ise, küresel buğday ticaretinde yaşanan sıkıntıların, genel olarak ürün fiyatlarına olan olumsuz yansımalarıdır.

Grafik 1.1-12: Tarım Fiyatları

Kaynak: Bloomberg

Buğday fiyatlarında Haziran ayı sonrasında gerçekleşen ani artış, tüm tarım fiyat endekslerinin yükselmesine neden olmuştur. Tarım fiyatlarındaki bu gelişmede son dönemde Rusya'nın buğday ihracatına yönelik sınırlamalara ek olarak yaşanan doğal afetlerin, küresel ölçekte üretim düzeyini olumsuz etkilemesi belirleyici olmuştur. Tarım fiyatlarındaki bu gelişme küresel fiyat düzeyi açısından önemli bir risk oluşturmaktadır.

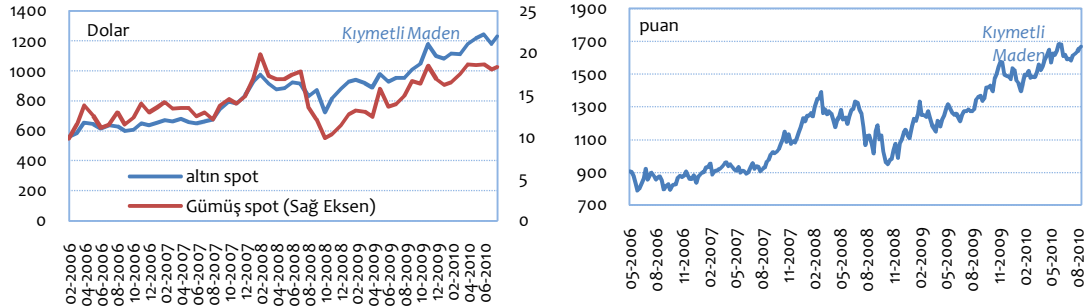
Grafik 1.1-13: Enerji Fiyatları

Kaynak: Bloomberg

Bu dönemde enerji fiyatlarında yatay bir seyir gözlenmektedir. Özellikle küresel talebin yılın ikinci çeyreğinde tahminler düzeyinde hatta biraz altında gerçekleşmesi fiyatlarda bir baskının oluşmamasını sağlamıştır.

Kıymetli maden fiyatlarındaki artış ise sürekliliğini korumaktadır. Altın ve gümüşün ons fiyatları artış eğilimlerini korurlarken, küresel finansal piyasalarda özellikle ülke riski ağırlıklı artışlar kıymetli maden fiyatlarındaki bu gelişmeyi desteklemektedir.

Grafik 1.1-14: Kıymetli Maden Fiyatları

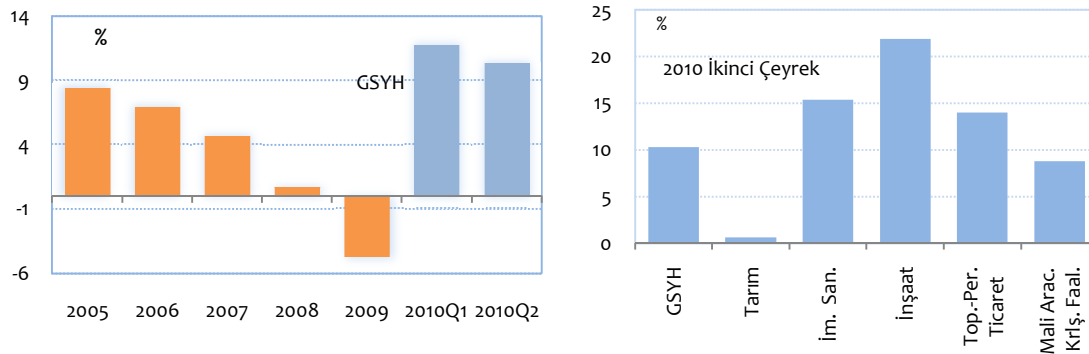

Kaynak: Bloomberg

1.2 Ulusal Çerçeve

Türkiye ekonomisi, 2009 yılının son çeyreğinden itibaren krizden etkilenen diğer ülkelerden daha hızlı bir toparlanma sürecine girmiştir. 2010 yılının ilk çeyreğinde %11,7 ve ikinci çeyreğinde %10,3 ile yüksek oranlı büyüme performansı devam etmiştir. Üretim yönünden incelendiğinde, özellikle imalat sanayi, inşaat ve toptan ve perakende ticaret sektörlerinde görülen yüksek artış, 2010 yılının ikinci çeyreğinde sağlanan hızlı büyümenin belirleyicisi olmuştur. Bir önceki yılın aynı döneminde söz konusu sektörlerde görülen hızlı küçülmenin baz etkisi, bu gelişmede önemli rol oynamaktadır. Diğer taraftan söz konusu çeyrekte, tarım sektöründe %0,6 ile yavaş bir büyüme gözlenirken, mali aracı kuruluşların faaliyetleri, %8,8 ile önceki döneme göre daha güçlü büyüme kaydetmiştir.

Grafik 1.2-1: GSYH Büyüme Hızları ve 2010 Yılı İkinci Çeyrek GSYH Büyüme Bileşenleri

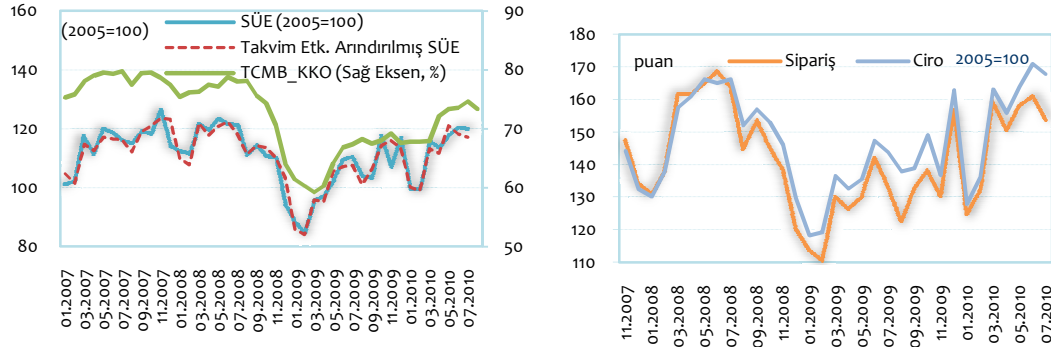
Kaynak: TÜİK

Harcamalar yönünden analiz edildiğinde, özel tüketim harcamaları ve stok değişiminin katkısı 2010 yılının ilk yarısındaki büyümeyi sürüklemiştir. Kamu kesimi talebi ise, iktisadi toparlanma eğilimini özel kesime göre daha az desteklemiştir. Ocak-Haziran 2010 döneminde özel kesimin yüksek performansının aksine, kamu kesiminin tüketim harcamaları bir önceki yıla göre sadece %2,3 artarken, kamu yatırımları daralmıştır. Ancak, toparlanmanın önünde yeni belirsizlikler görülse de, Türkiye ekonomisine olan güven devam etmektedir. 2009 yılının son çeyreğinde ve 2010 yılının ilk iki çeyreğinde görülen hızlı büyüme hızı ve öncü göstergelerin gelişimi, yerel ve

küresel ekonomik aktörlerin beklentilerinde önemli bir kötüleşmeye yol açmamıştır. 2010 yılının tamamı için %5-8 aralığında bir büyüme tahmini gündemdedir. Öte yandan, Avrupa ekonomilerinde bu yılın ikinci çeyreğinin sonuna doğru belirginleşen makro sorunlar nedeniyle, Türkiye ekonomisinin dış talebinin seyri önümüzdeki dönemlerde büyüme açısından beliryeci olacaktır.

Olumlu beklentilerin devam etmesine rağmen, sanayi üretim endeksi ve imalat sanayi kapasite kullanım oranına ilişkin açıklanan Temmuz-Ağustos 2010 verileri, iktisadi toparlanmanın yavaşlayabileceği yönünde işaret sunmaktadır.

Grafik 1.2-2: Sanayi Üretimi ile Aylık Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişmeleri

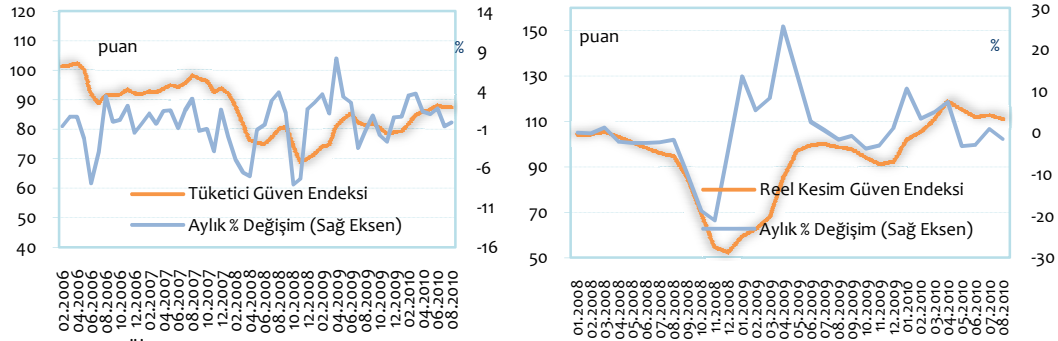

Kaynak: TÜİK

Temmuz 2010 itibarıyla sanayi üretim endeksindeki artış hızı, yıllık bazda azalmış, aylık bazda ise sanayi üretiminde düşüş gözlenmiştir. Ayrıca, Ağustos 2010 kapasite kullanım oranı, yıllık bazda artmasına rağmen aylık bazda düşmüştür. Kapasite kullanım oranındaki bu gelişme, 2010 yılı üçüncü çeyrek için net bir sinyal vermemektedir. Yurtiçi ve yurtdışı talepte belirgin bir artış gözlenmediği takdirde, kapasite kullanım oranının, küresel kriz öncesi performansına ulaşmasının zaman alabileceği ortaya çıkmaktadır. Benzer biçimde, toplam sanayi sipariş ve ciro endeksi, Temmuz 2010 itibarıyla bir önceki yıla göre olumlu seyrini sürdürse bile, önceki aylarda gösterdiği performansın hafif altında kalmıştır. Dolayısıyla, sanayi üretim, kapasite, sipariş ve ciro verileri önceki çeyreklerde gösterdiği performansın bir miktar altındadır. Ayrıca, AB ülkelerinde görülen sorunlar sebebiyle, dış talepte gözlenen azalma eğiliminin, iç talep tarafından telafi edilmemesi durumunda, iktisadi toparlanmanın yılın üçüncü çeyreğinde daha ılımlı olacağı düşünülmektedir.

Reel ekonomiye ilişkin temel verilerdeki bu gelişmeler kadar önem arz eden tüketici ve reel kesimin beklentileri, 2010 yılının ilk aylarında görülen olumlu tablodan bir miktar uzaklaşmıştır. Ekonomik toparlanmanın etkisiyle 2010 yılının ilk yarısında sürekli iyimserlik yönüne doğru gelişim kaydeden tüketici kesim güven endeksi, Temmuz ve Ağustos 2010 itibarıyla düşüş kaydetmiştir. Ocak-Mayıs 2010 döneminde güçlü bir iyileşme işareti veren reel kesim güven endeksi, Haziran-Ağustos 2010 döneminde ise yatay bir seyr izlemiştir.

Grafik 1.2-3: Tüketici ve Reel Kesim Güveni

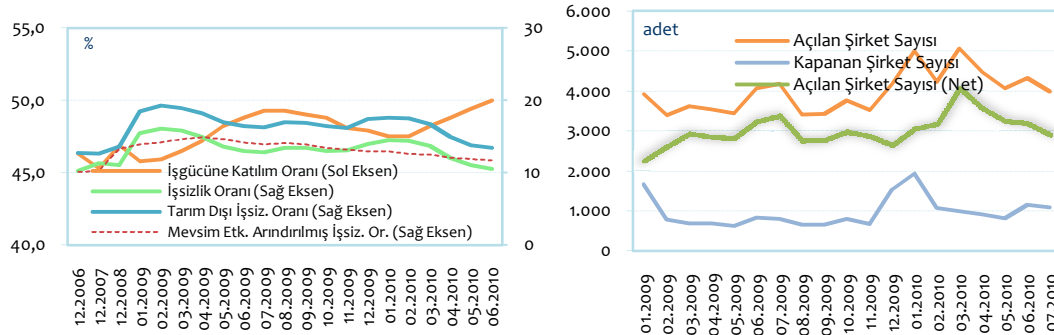

Kaynak: TÜİK, TCMB

Mayıs-Temmuz 2010 dönemi tüketici ve reel kesim beklentileri, AB ülkelerinde ortaya çıkan sorunların ve işgücü piyasasındaki zayıf görünümün hakim olduğu bir ortamda oluştuğundan, söz konusu yatay seyrin geçici bir nitelik taşıması ihtimali de bulunmaktadır.

2010 yılının ikinci çeyreğinde öncü göstergelerde gözlenen yavaşlama eğiliminin aksine istihdam koşullarındaki düzelme devam etmiştir. Nitekim Ocak 2010 itibarıyla %14,5 olarak gerçekleşen işsizlik oranı, yılın ilk yarısında özellikle imalat sanayi, inşaat, hizmet sektörlerinde görülen güçlü ekonomik toparlanmanın etkisiyle Haziran 2010'da %10,5'e kadar gerilemiştir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler, istihdamdaki toparlanma eğiliminin yavaşlayarak da olsa sürdüğünü göstermektedir. İşgücü piyasasında gözlenen bu iyileşmenin kalıcı olması halinde, hanehalkı gelirleri daha istikrarlı bir nitelik kazanacak ve bankacılık sektörünün taşıdığı kredi riskini azaltıcı yönde etki yaratacaktır. Diğer taraftan, hem öncü gösterge niteliği olan hem de yeni istihdam olanakları hakkında bilgi sunan şirket istatistiklerine bakıldığında, Temmuz 2010 itibarıyla yeni açılan şirket sayısında azalma eğilimi gözlenmektedir.

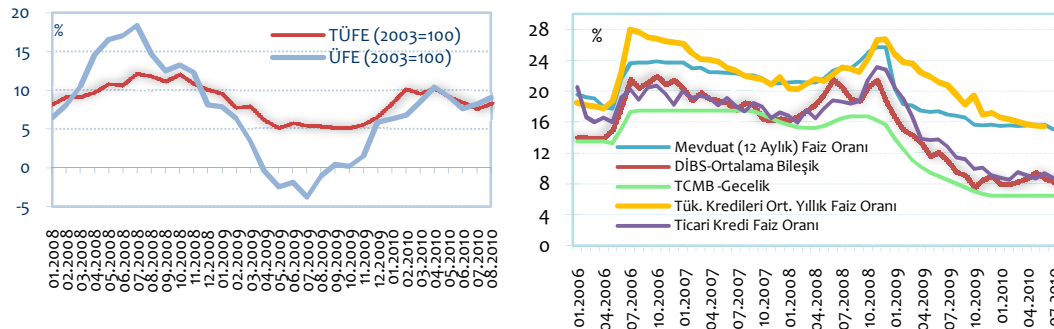
Grafik 1.2-4: İşgücü Göstergeleri ve Açılan/Kapanan Şirketler

Kaynak: TCMB, TÜİK

Hizmet grubu fiyatları, gıda ve enerji fiyatlarının yılın ikinci çeyreğinde düşüş yönünde veya yatay bir seyir izlemesiyle, yıllık enflasyon oranlarında aşağı yönlü bir eğilim gözlenmiştir. Nitekim Temmuz 2010 itibarıyla yıllık tüketici enflasyonu %7,58'e kadar inmiştir. Ancak, bir önceki yıla ve bir önceki aya göre; gıda, içecekler, lokanta ve otel fiyatlarının yüksek artış kaydetmesiyle, Ağustos 2010 enflasyonu yıllık bazda %8,33'e yükselmiştir. Benzer şekilde, aynı dönemde yıllık üretici fiyatları %9,03'e yükselmiştir. Öte yandan, uluslararası piyasalarda buğday ve pamuk fiyatlarında gözlenen yukarı yönlü hareketlenme, önümüzdeki dönemlerde tüketici fiyatları üzerinde sınırlı da olsa yükselme riski yaratabilecektir. Bu çerçevede, enflasyon oranında gözlenebilecek yükselmenin geçici olacağı ve yılın son çeyreğinden itibaren tekrar düşme eğilimine girerek, ekonomik ortamda bir enflasyon riskine yol açmayacağı tahmin edilmektedir.

Grafik 1.2-5: Enflasyon ve Faiz Oranları

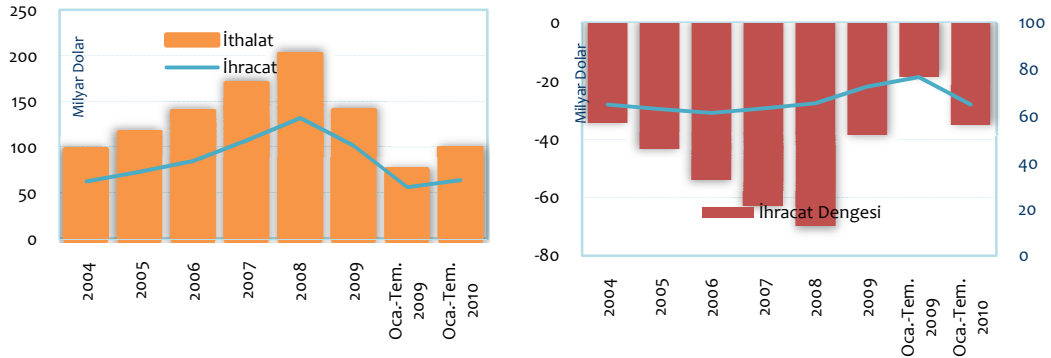
Kaynak: BDDK, TCMB, TÜİK

Farklı hızlarda olsa da, dış talebe ve iç talebe ilişkin göstergelerin ekonomik faaliyetlerin ılımlı olarak azaldığına işaret etmesi, ekonomide kaynak kullanımının bir süre daha zayıf olabileceğini göstermektedir. İmalat sanayinde kapasite kullanımının küresel kriz öncesi yüksek performansına dönmesinin zaman alacağı gözükmemektedir. Buna ilaveten, enflasyondaki artışın ise sınırlı ve geçici olması, politika faiz oranlarının bir süre daha mevcut düzeylerinde kalmasını sağlamaktadır. Bu çerçevede, uzun süredir düşürülen Merkez Bankası politika faiz oranı (bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı), 16 Eylül 2010 tarihi itibarıyla, %7 seviyesinde sabit tutulmuştur. Bununla birlikte, iç ve dış talebin toparlanma hızlarında görülen ayrışmanın daha belirgin hale gelmesi durumunda, hızlı kredi genişlemesi ve cari dengedeki bozulmanın bir arada tezahür etme ihtimali de bulunmaktadır.

Küresel ve yurtiçi ekonomik koşullar, faiz oranlarında 2009 yılının başından itibaren düşüşler görülmesine neden olmuştur. Söz konusu azalma eğilimi, son birkaç aydır yatay seyir izleyen bir sürece dönüşmüştür. TCMB gecelik ve mevduat faiz oranlarındaki söz konusu yatay seyir daha belirgin, ticari ve tüketici kredileri ile iç borçlanma faiz oranlarındaki düşüş yılın ikinci çeyreği itibarıyla ılımlı da olsa devam etmiştir.

İç ve dış talebin toparlanma hızındaki kısmi ayrışma, dış ticaret verilerine yansımış bulunmaktadır. Krizi sürecinde ciddi ölçüde daralan dış ticaret hacmi artmaya devam etmektedir. Ancak, ithalattaki artış, ihracattaki artış eğilime göre oldukça güçlüdür. Nitekim Temmuz 2010'da ihracat ve ithalat rakamlarında gözlenen artışlarla birlikte, Ocak-Temmuz 2010 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat %13,4 artarak 64,4 milyar dolar, ithalat ise %32,1 artarak 99,3 milyar dolar gerçekleşmiştir. Dış talebin, iç talebe göre daha zayıf olmasıyla birlikte, ihracatın ithalatı karşılama oranı ise önceki yılın aynı dönemine göre azalarak %64,8 oranında gerçekleşmiştir. İthalattaki hızlı artış bir yandan cari işlemler hesabının da hızla bozulmasına yol açarken, diğer yandan değerlenen TL üzerinde baskı oluşturmaktadır.

Grafik 1.2-6: İthalat, İhracat ve Dış Ticaret Dengesi

Kaynak: TÜİK

Cari açık, 2010'un ilk yansında dış ticaret açığının yükselişiyle birlikte artış eğilimi göstermiştir. Cari işlemler hesabı, Ocak-Temmuz 2010'da küresel krizin belirgin olduğu bir önceki yıla göre %209 artarak 24,2 milyar ABD doları açık vemiştir. Ocak-Temmuz 2010 döneminde, yurtdışı yerleşik kişilerin yurt içinde yaptıkları net yatırımlar, %12,2 azalarak 4,3 milyar dolar olmuştur. Bir önceki yılın Ocak-Temmuz döneminde 873 milyon dolar net sermaye çıkışı olan portföy yatırımlarında, 2010 yılının aynı döneminde 10,8 milyar dolar net giriş gerçekleşmiştir. Yurtdışında yerleşik kişilerin, hisse senedi piyasasında Temmuz ayında 571 milyon ABD doları tutarında net alım gerçekleştirmesiyle, Ocak-Temmuz 2010 döneminde toplam 1,3 milyar ABD doları net alım yapılmıştır.

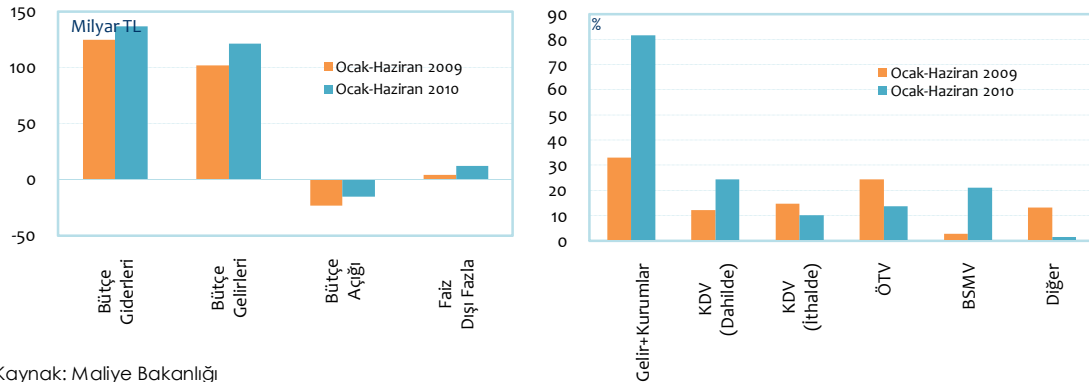
Tablo 1.2-1: Ödemeler Dengesi Seçilmiş Kalemleri

Milyon ABD Doları	2006	2007	2008	2009	Ocak-Tem. 2009	Ocak-Tem. 2010	% Değişim
Cari İşlemler Hesabı	-32.193	-38.311	-41.946	-13.963	-7.854	-24.230	181
Dış Ticaret Dengesi	-41.057	-46.795	-53.021	-24.896	-10.847	-26.251	158
Sermaye ve Finans Hesabı	32.064	36.692	36.305	9.328	1.590	24.761	3.117
Doğrudan Yatırımlar (net)	19.261	19.941	15.720	6.296	4.097	3.344	-34
Yurtdışında	-924	-2.106	-2.549	-1.553	-899	-1.043	17
Yurtiçinde	20.185	22.047	18.269	7.849	4.996	4.387	-25
Portföy Yatırımları (net)	7.373	717	-5.046	196	873	10.809	-1.775
Hisse Senetleri	1.939	5.138	716	2.827	1.276	1.322	-39
Borç Senetleri	9.463	-2.358	-4.486	111	1.049	10.335	-1.252
Diğer Yatırımlar (net)	11.544	24.066	24.574	2.947	-6.759	17.289	-374
Ticari Krediler (Yük.)	674	4.231	1.565	-1.122	-1.581	212	-128
Krediler (Yükümlülükler)	19.403	27.659	30.138	-12.652	-9.222	-1.237	-96
Genel Hükümet	-5.223	-3.901	3.443	923	341	849	-246
Bankalar	5.814	5.609	3.017	-4.129	-5.303	2.687	-164
Diğer Sektörler	18.812	25.951	23.678	-9.446	-4.260	-4.773	18
Rezerv Varlıklar	-6.114	-8.032	1.057	-111	3.379	-6.681	-238
Net Hata Noksan	129	1.619	5.641	4.635	6.264	-531	-113

Kaynak: TCMB

Öte yandan, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında bu yılın Temmuz ayında yapılan 571 milyon ABD doları tutarındaki net alımla birlikte, Ocak-Temmuz 2010 döneminde yurtdışı yerleşik kişilerce toplam 6,9 milyar dolar tutarında net alım gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla, doğrudan yatırımlardan ziyade portföy yatırımları ile finanse edilmesi ve dış ticaret açığının artmasına bağlı olarak ivmelenmesi neticesinde, cari açığın sürdürülebilirliği konusunda risk artışı görülmektedir.

Küresel krizin kamunun mali dengesinde meydana getirdiği en önemli etki, genişletici maliye politikalarına olan zorunlu yöneliştir. Bu nedenle, 2009 yılında küresel krizin olumsuz etkilerini hafifletmeye yönelik alınan mali tedbirler bütçe dengesini olumsuz etkilemiştir. 2010 yılının ilk yarısında ise, iktisadi genişlemeye bağlı olarak özellikle gelirlerde nispi bir iyileşme görülmektedir. Bu çerçevede, Ocak-Haziran 2010 döneminde bütçe giderleri bir önceki yılın aynı dönemine göre %9,3 yükselirken bütçe gelirleri %19,1 artmış, bunun sonucunda bütçe açığı bir önceki yıla göre %33,5 azalarak 15,4 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1.2-7: Merkezi Yönetim Bütçe Göstergeleri

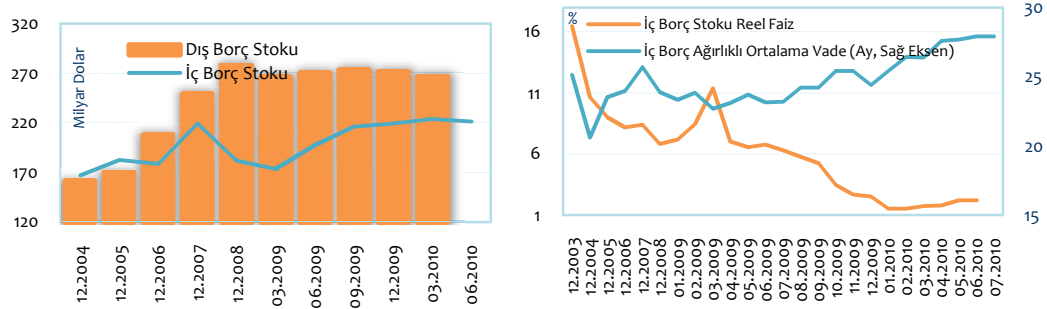
Kaynak: Maliye Bakanlığı

2010 yılının ilk dört ayında faiz dışı denge, bir önceki yılın aynı dönemine göre %200 artarak 12,1 milyar TL fazla vermiştir. Bütçe gider kalemleri içerisinde personel giderleri ve cari transferler, önceki yılın aynı dönemine göre en hızlı büyüyen gider kalemleridir. Gelir kalemleri incelendiğinde, vergi gelirlerinin bir önceki yılın aynı dönemine göre %24,7 arttığı gözlemlenmektedir. Bu dönemde gelir ile kurumlar vergisi toplamı %12,6 artarken, ithalde alınan KDV %41,4 artmıştır.

Makro ekonomik ve finansal istikrar açısından sigorta işlevi gören ve son birkaç yıldır sıkı bir şekilde uygulanan mali disiplinin devam ettirilmesi, önümüzdeki dönemlerde de finansal istikrar açısından en önemli parametre olacaktır.

Avrupa Birliği ülkelerine kıyasla borç stoku açısından daha yönetilebilir ve daha az riskli bir konumda olan Türkiye'nin iç borç stoku, Mart 2010 itibarıyla 221,2 milyar dolara ulaşmıştır. İç borç stokunun reel faizinde, Mart 2009'dan itibaren kaydedilen düşüş eğilimi Haziran 2010 itibarıyla yavaşlamıştır. Yine de Haziran 2010 itibarıyla, iç borçlanma reel faizi tarihsel olarak bakıldığında en düşük seviyesindedir. Ayrıca, son birkaç aydır iç borç stokunun ağırlıklı ortalama vadesinde ılımlı bir yükseliş izlenmektedir.

Grafik 1.2-8: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi

Kaynak: HM

Dış borcun gelişimini incelediğimizde, 2009'da, 266,6 milyar dolar düzeyinde gerçekleşen toplam brüt dış borç stokunun %41'ini özel kesime ait finansal olmayan kuruluşların (kısa ve uzun vadeli) borçlarının oluşturduğu görülmektedir. Finansal olmayan özel kuruluşların, özel kesimin kısa vadeli borçları içindeki payı %44,6, uzun vadeli borçları içindeki payı ise %72,6'dır. Ayrıca, kamunun uzun vadeli borcunun toplam dış borç içindeki payı %34,2 olup, kamuya ait kısa vadeli borcun toplam dış borç stokundaki payı sadece %2,4'tür.

Tablo 1.2-2: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri

%	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10
Kısa Vadeli Borçlar									
Kamu/Toplam	2,0	2,9	3,2	2,9	2,1	1,8	1,8	2,0	2,4
Özel/Toplam	10,7	13,1	16,8	19,7	18,5	15,5	16,3	17,2	18,0
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	39,2	44,4	48,4	51,5	54,0	42,9	48,1	53,3	55,4
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	60,8	55,6	51,6	48,5	46,0	57,1	51,9	46,7	44,6
Uzun Vadeli Borçlar									
Kamu/Toplam	64,8	63,2	57,1	47,7	40,0	34,0	31,3	33,7	34,2
Özel/Toplam	22,5	20,9	22,9	29,7	39,5	48,7	50,5	47,1	45,4
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	16,4	17,6	23,3	31,8	34,8	34,6	29,3	27,7	27,4
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	83,6	82,4	76,7	68,2	65,2	65,4	70,7	72,3	72,6
Finansal Olmayan Kuruluşlar /Toplam Borç	25,3	24,5	26,2	29,8	34,3	40,7	44,2	42,1	41,0
Toplam Dış Borç Stoku/GSYH	56,2	47,3	41,2	35,0	39,0	37,5	37,3	43,9	-

Kaynak: HM

Kutu 1: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi

Hanehalkı ve şirketler kesiminin mali durumunun ve borç ödeyebilme kapasitesinin önemi yaşanan krizlerle birlikte bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, Hanehalkının varlık ve yükümlülükleri incelendiğinde, toplam varlıkların ve yükümlülüklerin istikrarlı bir şekilde arttığı gözlenmektedir. Hanehalkı yükümlülüklerinin varlıklara oranı Haziran 2010 itibarıyla %31,5 olup, son yıllardaki en yüksek seviyesine erişmiştir. Bu oranın, muadil ekonomilere göre düşük seviyede olduğu ve yönetilebilir düzeyde olduğu düşünülmektedir.

Tablo: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülükler

Milyar TL	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10
Varlıklar									
Birey. Emek. Fon.	0,0	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	9,3	10,1
Hisse Senedi	9,2	12,4	15,8	15,7	17,5	10,8	24,5	27,2	27,2
Kamu Borç. K. (DİBS+Eurobond)	36,1	41,0	33,3	27,7	19,2	19,7	13,0	12,2	11,17
Tas. Mev., Kat. Fon. ve Cari Hes.	100,9	124,6	147,8	185,4	215,5	288,0	321,1	329,6	340,7
Dolaşımdaki Para	9,8	12,4	18,2	24,4	25,0	29,3	34,3	36,6	40,2
Toplam	156,0	190,7	216,3	256,0	281,8	353,8	402,0	414,9	429,4
Yükümlülükler									
Tüketici Kred.	5,9	12,8	29,7	48,0	68,9	85,2	97,4	103,4	112,4
Kre. Kart. Borç Bakiyesi	1,7	4,4	7,5	10,7	12,6	14,7	19,1	18,8	20,1
Tük. Finans. Şir. Kred.	0,4	0,9	1,8	1,4	1,7	1,6	1,7	1,7	2,1
Bireysel Finansal Kiralama Borçları	-	-	-	0,5	0,9	1,0	0,7	0,6	0,6
Toplam	8,0	18,1	39,0	60,6	84,1	102,5	118,9	124,5	135,2
Yükümlülükler/Varlıklar (%)	5,1	9,5	18,0	23,7	29,8	29,0	29,6	30,0	31,5

2005, 2006 ve 2007 yılı verileri bankalar, katılım bankaları ve tüketici finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredileri ile bu kredilere ilişkin tahsil gecikmiş alacakları, taksitli kredi kartı borç bakiyeleri ile tahsil gecikmiş kredi kartı alacaklarını içermektedir. Kredi tutarları, tahsil gecikmiş alacakları da içeren brüt rakamlardır. Kredi kartı borç bakiyesi, taksitli kredi kartı borç bakiyesi ile takipteki kredi kartı alacaklarından oluşmaktadır.

Kaynak: BDDK, TÜİK, SPK, TCMB, MKK

Reel şirketlerin döviz varlığı ve yükümlülüklerine bakıldığında, Haziran 2010 itibarıyla varlıkların yükümlülüklerle oranının %48,4'e indiği görülmektedir. Ancak, yurtdışından sağlanan 86,8 milyar dolar tutarındaki kredinin sadece 0,8 milyar dolarının kısa vadeli olması, borçların geri ödeme riskini sınırlamaktadır.

Tablo: Finansal Kesim Dışındaki Şirketlerin Döviz Varlık ve Yükümlülükleri

Milyar Dolar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10
Varlıklar	30,2	37,7	45,4	62,6	76,1	81,4	80,4	76,9
Mevduat	20,0	24,6	30,9	45,4	54,8	60,4	57,3	53,9
Menkul Kıymetler	0,9	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	1,1	0,9
İhracat Alacakları	4,4	6,0	6,4	8,8	10,3	8,6	9,5	9,3
Yurtdışına Doğrudan Sermaye Yatırımları	4,9	5,8	7,1	7,5	10,2	11,7	12,5	12,7
Yükümlülükler	50,7	58,8	72,2	100,3	139,3	160,9	156,8	159,1
Nakdi Krediler	44,2	49,4	61,2	88,6	124,8	146,2	141,5	143,8
Yurtdışından Sağlanan Krediler	18,2	20,5	26,4	34,8	46,3	48,1	51,0	57,0
Kısa Vadeli Döviz Kredileri	0	0	0	0	14,4	15,9	14,3	14,9
Yurtdışından Sağlanan Krediler	26,0	28,9	34,8	53,8	78,5	98,1	90,5	86,8
Kısa Vadeli	1,6	1,2	1,1	1,1	0,7	1,2	0,7	0,8
İthalat Borçları	6,5	9,4	11,0	11,7	14,5	14,7	15,3	15,3
Döviz Net Pozisyonu	-20,5	-21,1	-26,8	-37,7	-63,2	-79,5	-76,4	-82,2

Kaynak: TCMB

Şirketler kesiminin diğer bir risk göstergesi, yurtdışından sağlanan ve vadesinin dolmasına bir seneden az kalan borçların geri ödenmesinde yaşanabilecek muhtemel sorunlardır. TCMB istatistiklerine göre, özel sektörün 2010 yılının son çeyreğinde toplam 8,2 milyar dolarlık borç geri ödemesi söz konusudur.

Tablo: Özel Sektörün (Bankalar Hariç) Yurtdışı Kısa Vadeli Borcunun 1 Yıla Kadar Olan Vade Dağılımı

Milyon ABD Doları	2010					2011						
	Ağu.	Eyl.	Eki.	Kas.	Ara.	Oca.	Şub.	Mar.	Nis.	May.	Haz.	Tem.
Uzun Vadeli	1.846	1.984	1.666	3.273	2.680	2.210	1.695	1.794	1.754	2.577	2.184	1.400
Bank. Dışı Fin. Kur.	416	367	313	221	301	384	106	97	158	240	329	180
Finansal Olmayan	1.430	1.617	1.353	3.051	2.379	1.826	1.588	1.697	1.597	2.338	1.855	1.220
Kısa Vadeli(*)	255	227	335	114	145	79	50	111	57	100	126	94
Bank. Dışı Fin. Kur.	96	43	27	20	15	27	12	47	14	13	26	12
Finansal Olmayan	159	184	308	94	129	52	37	64	43	87	100	82
Toplam	2.102	2.211	2.001	3.387	2.825	2.289	1.744	1.905	1.811	2.677	2.309	1.493

Kaynak: TCMB. (*) Ticari krediler hariç.

2 FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER

2.1 Genel Görünüm

Finansal sektördeki kuruluş sayısında, 2005 sonrası gözlenen genel artış eğilimi, 2008 ve 2009 yıllarında küçük ölçekli bir dalgalanmaya dönüşmüştür. Finansal kiralama ve faktoring alanında faaliyet gösteren kuruluşların sayısı 2008 yılında bir önceki yıla göre düşüş gösterirken, tüketici finansmanı, sigortacılık, menkul kıymet yatırım ortaklığı, gayrimenkul yatırım ortaklığı ve portföy yönetim alanındaki kuruluşların sayısında artış meydana gelmiştir. 2009 yılında finansal kiralama, faktoring, sigortacılık, aracılık ve menkul kıymet yatırım ortaklığı alanlarında kuruluş sayısındaki azalma ile varlık yönetim şirketleri sayısındaki artış ise küresel krizin yansımalarına işaret etmektedir.

Haziran 2010 itibarıyla, finansal kiralama ve faktoring alanları dışında, finansal sektöre giriş veya sektörden çıkış gerçekleşmemiştir. Faktoring alanında 1 şirket sektöre katılırken, finansal kiralama şirketleri alanında 1 kuruluşun faaliyetleri sona ermiştir.

Tablo 2.1-1: Finansal Sektörde Faaliyet Gösteren Kuruluşlar

	Kuruluş Sayısı						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010/03	2010/06
Bankalar	51	50	50	49	49	49	49
Finansal Kiralama	84	81	68	50	47	47	46
Faktoring	88	86	86	81	78	80	81
Tüketici Finansmanı	9	9	9	10	10	10	10
Varlık Yönetimi	4	5	5	5	6	6	6
Sigortacılık	46	47	51	62	55	57	57
Bireysel Emeklilik	11	11	11	12	13	14	14
Reasürans	1	1	1	2	1	1	1
Diğer Sigortacılık	34	35	39	48	41	42	42
Aracı Kurumlar (1)	101	100	104	104	103	103	103
Menk. Kıym. Yatırım Ort. (1)	26	30	33	34	33	33	33
Gayrimenkul Yat. Ortaklıkları (1)	10	11	13	14	14	14	14
Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları (1)	2	2	2	2	2	2	2
Portföy Yönetim Şirketleri(1)	19	19	19	23	23	23	23
Toplam	440	440	440	434	420	424	424

Kaynak: BDDK, HM, SPK, TSPAKB.

(1) Haziran 2010 verisi yayınlanmadığından Mayıs 2010 verileri kullanılmıştır.

Finansal sektörün aktif büyüklüğü, 2010 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla bir önceki yıl aynı döneme göre %18 artış göstermiştir. Alt faaliyet alanları arasında, toplam aktif büyüklüğü anlamında en yüksek artış, menkul kıymet aracılığı (%56,1) faaliyet alanında gözlenirken, bunu faktoring (%46,4), emeklilik sigortası (%38) ve varlık yönetimi (%34,8) alanları izlemektedir. 2010 Haziran ayında finansal kiralama şirketlerinin aktif büyüklüğü %7,8 küçülürken, bankaların toplam aktif büyüklüğü %18,3 oranında artmış ve bu dönemde, finansal sektör toplam aktif büyüklüğü içinde, %80'e varan payı ile bankacılık sektörü ağırlığını korumuştur.

Tablo 2.1-2: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü

(Milyar TL)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010/03	2010/06	% Dağılım 2010/06
TCMB	74,1	76,5	74,7	90,1	104,4	106,6	113,5	110	112,0	111,4	9,8
Bankalar	212,7	249,7	306,4	406,9	499,7	581,6	732,5	834	860,5	908,6	79,5
Finansal Kiralama Şirketleri	3,8	5	6,7	6,1	10	13,7	17,1	14,6	14,3	14,2	1,2
Faktoring Şirketleri	2,1	2,9	4,1	5,3	6,3	7,4	7,8	10,4	11,1	12,3	1,1
Tüketici Fin. Şirketleri	0,5	0,8	1,5	2,5	3,4	3,9	4,7	4,5	4,5	4,7	0,4
Varlık Yönetim Şirketleri	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	0,2	0,4	0,4	0,4	0,5	0,0
Sigorta Şirketleri	5,4	7,5	9,8	14,4	17,4	22,1	26,5	33,3	32,6	31,0	2,7
Emeklilik Şirketleri	0	3,3	4,2	5,7	7,2	9,5	12,2	15,7	16,5	17,8	1,6
Menk. Kıym. Aracı Kur. (1)	1	1,3	1	2,6	2,7	3,8	4,2	5,2	6,4	6,4	0,6
Menk. Kıym. Yat. Ortaklıkları	0,1	0,2	0,3	0,5	0,5	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,1
Menk. Kıym. Yat. Fonları	9,3	19,9	24,4	29,4	22	26,4	24	29,6	28,9	29,8	2,6
Gayrimenkul Yat. Ortaklıkları	1,1	1,2	1,4	2,2	2,5	4,1	4,3	4,7	4,7	4,7	0,4
Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	0	0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,0
Toplam	310,1	365	430,4	560,1	669	770,8	935,6	1.047,6	1.092,9	1.142,3	100

Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, TSPAKB

(1) Haziran 2010 verisi henüz yayınlanmadığından Mart 2010 verisi kullanılmıştır.

2.2 Bankacılık Sektörü Görünümü

2.2.1 Temel Göstergelerdeki Gelişmeler

Sektördeki banka sayısı, küresel krizin Türkiye'deki yansımalarına karşın bir değişim göstermemiştir. Mevcut dönem itibarıyla 49 bankanın bulunduğu sektörün, şube ve personel alanlarında büyümesi 2009 yılındaki yavaşlamaya rağmen 2010 yılında devam etmektedir. 2010 yılı ikinci çeyrekte personel sayısında bir önceki çeyreğe göre 6.226 kişilik artış, 2010 Mart ayındaki 2.415 kişilik artışın neredeyse 3 katını ifade etmektedir. Bu artış, son yıllarda ekonomik daralma döneminde asgari istihdam kaybı ile genel ekonomiye istihdam katkısı sağlamaya devam eden sektörün, büyüme dönemlerinde çok daha güçlü katkı sağlama potansiyeli olduğuna işaret etmektedir. POS cihazı ve internet bankacılığı aktif müşteri sayılan, 2010 yılı Haziran ayında, şube ve personel sayılarındakine benzer şekilde canlı bir büyüme ortaya koyarken, ATM sayısındaki artış daha önceki dönemlerdeki seviyesini korumuştur.

Tablo 2.2-1: Bankacılık Hizmetlerine Erişim Göstergeleri

	2005	2006	2007	2008	2009/03	2009/06	2009/09	2009/12	2010/03	2010/06	2008-2009 Değişim
Banka Sayısı	51	50	50	49*	49*	49*	49*	49*	49*	49*	0
Kamu Mevduat Bankaları	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	0
Özel Mevduat Bankaları	17	14	12	11	11	11	11	11	11	11	0
TMSF Bünyesindeki Bankalar	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
Küresel Serm. Mev. Bankaları (1)	13	15	17	17	17	17	17	17	17	17	0
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	0
Katılım Bankaları	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	0
Şube Sayısı	6.568	7.302	8.122	9.304	9.344	9.374	9.428	9.581	9.601	9.728	354
Mevduat Bankaları	6.241	6.904	7.658	8.724	8.758	8.783	8.832	8.968	8.986	9.107	324
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	35	42	42	44	46	50	46	44	42	43	-7
Katılım Bankaları	292	356	422	536	540	541	550	569	573	578	37
Personel Sayısı	138.724	150.966	167.760	182.665	182.120	182.468	182.226	184.205	186.620	188.694	6.226
Mevduat Bankaları	127.851	138.599	153.212	166.326	165.768	165.957	165.483	167.063	169.118	170.997	5.040
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	5.126	5.255	5.361	5.307	5.279	5.296	5.275	5.340	5.377	5.368	72
Katılım Bankaları	5.747	7.112	9.187	11.032	11.073	11.215	11.468	11.802	12.125	12.329	1.114
ATM Sayısı	14.836	16.513	18.795	21.953	22.291	22.733	23.284	23.952	24.593	25.254	2.521
POS Sayısı (Bin Adet)	1.141	1.283	1.629	1.886	1.891	1.975	2.007	2.048	2.067	2.136	161
Intern. Bank.Aktif Müşt.Say.(Bin)	3.177	3.368	4.274	5.169	5.419	5.593	5.753	5.974	6.006	6.149	556

Kaynak: BDDK, BKM,TBB

* Tasfiye sürecindeki bir banka toplama dahil edilmemiştir.

(1) Banka sermayesinin %50 ve üzeri yabancılara ait olan bankalar.

Sektörün sermaye yeterliliği rasyosu 2010 Haziran ayında bir önceki çeyreğe göre 0,7 puanlık düşüşle %19,2'ye gerilemekle beraber, yasal sınırın ve hedef oranın çok üzerindeki seyrini devam ettirmektedir. Mevcut dönemde, serbest sermaye/toplam özkaynaklar oranı artış eğilimini korurken toplam özkaynaklar kalemindeki artışın da gücünü koruması, SYR ile birlikte sermaye yapısı anlamında güçlü bir görünüm ortaya koymaktadır. Sektörün likidite göstergesi, küresel krizin etkilerini gösterdiği 2008 yılı ve 2009 ilk yarıyı dönemlerindeki değerlerin üzerindedir ve 2010 yılı Haziran ayında da daha önceki üç çeyrek dönemde olduğu gibi %40 üzerindeki seyrini sürdürmektedir. Yabancı para pozisyonu/toplam özkaynaklar oranının, oldukça dar bir aralıktaki hareketi devam etmektedir. 2009 yılı başından beri %70 ve üzerinde bir seyir izleyen bilanço dışı işlemlerin toplam bilanço büyüklüğüne oranı, 2010 yılının Haziran ayında %97'ye yükselmiştir. 2009 yılı sonu itibarıyla %5,3'e yükselen takipteki alacaklar/brüt krediler oranı, 2010 yılı ilk iki çeyrekte gerileme eğilimine girerken, T.G.A. karşılığı/takipteki alacaklar oranının mevcut dönemde %84'e yükselmesi kredi riski yönetimi açısından olumlu bir tabloya işaret etmektedir. 2009 yılı boyunca kâr eden banka sayısı 46 olarak tespit edilirken, 2010 yılı ilk iki çeyrekte bu sayı 44'e gerilemiştir. Buna paralel olarak, kâr eden bankaların toplam aktiflerinin sektör toplam aktiflerine oranı, 2010 ilk iki çeyrekte %99,6'ya gerilemiştir. Bu rakamlara paralel olarak, 2010 yılı Haziran ayında vergi sonrası aktif kârlılığı (ROA) ve vergi sonrası özkaynak kârlılığı (ROE) oranlarında düşüş gözlenmektedir. Faiz giderlerine oranla faiz gelirlerinde son dönemde görülen azalma, kârlılıktaki söz konusu bu sınırlı gerilemenin temel belirleyicisi olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Finansal Sağlamlık Göstergeleri

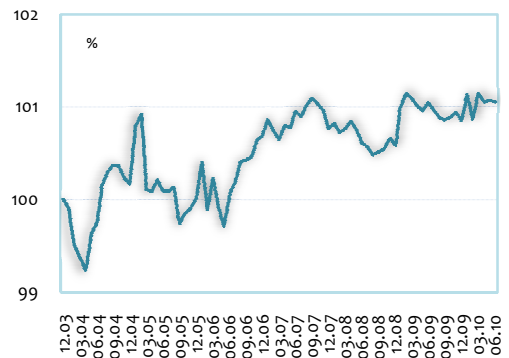
(%)	2005	2006	2007	2008	03.09	06.09	09.09	12.09	03.10	06.10
Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu	23,7	22,1	19,0	18,0	18,5	19,2	20,0	20,6	19,9	19,2
Serbest Sermaye/Toplam Özkaynaklar	65,7	72,0	75,3	77,0	78,5	78,9	79,4	79,6	80,5	81,0
Toplam Özkaynak./Toplam Yab. Kaynak. (1)	15,5	13,5	15,0	13,4	13,9	14,6	15,2	15,3	15,7	15,1
Toplam Özkaynaklar/Toplam Aktifler	13,4	11,9	13,0	11,8	12,2	12,7	13,2	13,3	13,6	13,1
Krediler/Toplam Özkaynaklar	286,0	367,8	376,6	425,2	399,2	376,4	356,4	354,1	357,0	381,3
Likidite Göstergesi (2)	51,8	50,3	47,0	34,4	37,2	39,0	41,5	43,0	43,0	41,7
Yab. Para Net Genel Poz. /Özkaynaklar	-0,2	0,3	0,3	-0,1	0,0	0,8	0,5	0,5	-0,2	1,0
Bilanço dışı İşlemler/Toplam Aktifler	50,6	55,5	66,3	65,0	70,1	67,5	80,0	69,5	73,8	97,0
Takipteki Alacaklar/Brüt Krediler	4,8	3,8	3,5	3,7	4,5	4,9	5,3	5,3	4,9	4,4
T.G.A. Karşılığı/Takipteki Alacaklar	88,7	89,7	86,8	79,8	77,5	79,6	80,4	83,6	82,9	84,0
Bireysel Krediler/Toplam Krediler	30,4	31,7	33,3	32,1	31,8	33,0	33,0	33,3	33,0	32,8
Kâr Eden Banka Sayısı/Toplam Banka Sayısı	45/51	41/50	46/50	44/49	46/49	46/49	46/49	46/49	44/49	44/49
Kâr Eden Bankaların Aktifleri/Toplam Aktifler	93,9	99,3	99,7	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,6	99,6
Vergi Sonrası Aktif Kârlılığı (ROA)	1,7	2,5	2,8	2,0	2,1	2,3	2,4	2,6	2,7	2,6
Vergi Sonrası Özkaynak Kârlılığı (ROE)	12,1	20,1	21,7	16,8	17,6	18,4	19,3	20,3	20,2	19,1
Prov. Son. Net Faiz Gel./Toplam Brüt Gel.(3)	30,8	27,1	26,7	24,8	25,3	27,9	29,3	30,5	35,8	33,9
Faiz Giderleri/Toplam Giderler	55,6	64,9	66,7	67,3	66,2	64,4	63,0	60,9	54,7	56,1
Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri	176,4	161,4	158,5	156,6	173,8	183,7	189,9	196,1	218,2	208,8
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler	52,0	78,3	72,1	65,5	75,0	73,7	70,6	68,9	78,5	82,3

(1) Toplam Yabancı Yükümlülükler=Toplam Yükümlülükler-Toplam Özkaynaklar (2) Likidite Göstergesi = (Nakit Değerler+Bankalardan (Merkez Bankası ve Para Piyasalarından Alacaklar dahil) Alacaklar+Alım Satım Amaçlı Menkul Değerler+Satılmaya Hazır Menkul Değerler+Zorunlu Karşılıklar)/(Mevduat+Bankalara (Merkez Bankası ve Para Piyasalarına Borçlar dahil) Borçlar) (3) Toplam Brüt Gelirler= Faiz Gelirleri+Faiz Dışı Gelirler

BDDK Performans Endeksi (BDDK-PE) 2010 yılının ikinci çeyreğinde, 2010 Mart'taki değerini korurken, endeksin likidite, özkaynak ve karlılık bileşenlerinde sınırlı da olsa gerileme gözlenmiştir. Buna karşılık, kur riski bileşeninin bir önceki dönem değerini koruması ve aktif kalitesi bileşeninin artış göstermesi genel endeksin seviyesinin korunmasını sağlamıştır. Bileşenler itibarıyla değerlendirildiğinde, likidite bileşeni itibarıyla sektörün borç ödeme kapasitesinin 2007 yılından beri yüksek bir seyir izlediği; özkaynak bileşeninin 2009 üçüncü çeyrekte 2010 Haziran'a kadar olan dönemde, sektörün dalgalanmalara karşı esnekliğini ve direncini sürdürdüğüne işaret ettiği; kur riski bileşeninin son beş çeyrekte risk görünümü vermeye devam ettiği; aktif kalitesi ve karlılık bileşenlerinin olumlu görünümleri korudukları anlaşılmaktadır.

Tablo 2.2-3: Bankacılık Sektörü Performans Endeksi

Dönem	PE	Likidite	Öz-kaynak	Kur Riski	Karlılık	Aktif Kalitesi
2003	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2004	100,2	100,2	99,5	100,1	99,7	101,3
2005	100,0	100,7	99,3	99,8	98,5	102,2
2006	100,7	100,4	99,4	100,1	100,5	102,9
2007	100,8	101,6	99,4	99,1	101,0	103,2
2008	100,6	101,7	98,9	100,0	99,6	103,3
03.09	101,1	101,8	99,3	100,0	101,7	103,1
06.09	101,1	102,0	99,6	99,5	101,7	103,0
09.09	100,9	102,1	100,0	99,1	101,1	102,9
12.09	100,9	102,1	100,1	99,3	100,7	102,8
03.10	101,1	102,0	100,0	99,3	101,9	103,0
06.10	101,1	101,8	99,8	99,3	101,5	103,2

2.2.2 Finansal Tablolar Analizi

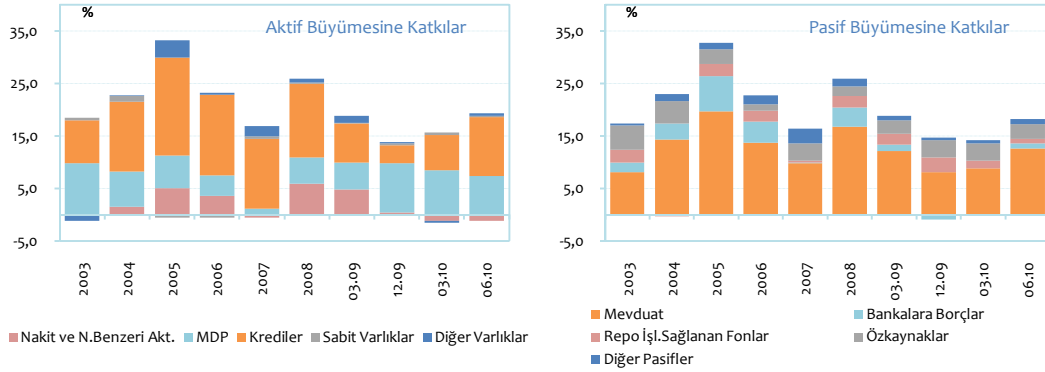
Bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğü Haziran 2010 döneminde 908,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu bu değer, bir önceki yıl aynı döneme göre %18,3 gibi yüksek bir artışa işaret etmektedir. Aktif kalemleri arasında en yüksek artış, %25,5 ile menkul değerler portföyünde meydana gelirken, bu kalemi sırasıyla %23,5 ve %18,6 büyüme gözlenen krediler ve nakit değerler kalemleri izlemiştir. Menkul kıymetler ve krediler kalemlerindeki artışlar neticesinde, bu kalemlerin bilanço içindeki payları, Haziran 2010'da sırasıyla %30,6 ve %50,1'e yükselmiştir. Menkul kıymetlerdeki bu artışa karşılık, mevduatın krediye dönüşüm oranının 2010 ilk iki çeyrek dönemde, 2009 sonu değeri olan %76,3'ten %80'lere yükselmesi, aracılık işlevinde olumsuz bir tablo oluşmasına engel olmuştur. Türk parası varlıklar bir önceki yıl aynı döneme göre %22,7 artarken, yabancı para varlıklardaki görece düşük (%7,4) büyüme, Türk parası varlıkların bilanço içindeki ağırlığını %73,7'ye çıkarmıştır.

Bankacılık sektörünün yabancı kaynakları içinde en büyük ağırlığa sahip olan mevduat kalemi, 2010 Haziran ayında, bilanço içindeki payını (%62 civarında) korumuştur. Pasif kalemleri arasında, 2010 ikinci çeyrekte en yüksek yıllık artışı (%22,0) gösteren özkaynaklar kalemini, %20,7 ile mevduat kalemi izlemiştir. 2010 Haziran ayındaki görece yavaşlamaya rağmen, özkaynaklar kaleminde son altı çeyrekte gözlenen yüksek büyüme oranlarında, yüksek dönem kâr, ödenmiş sermaye tutarındaki artış ve bünyede bırakılan kâr büyüklüğünün etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 2.2-4: Bankacılık Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri

	Milyar TL				Geçen Yıla Göre % Değ.		Bilanço Oran, %	
	2008	2009	2010/03	2010/6	2009/06	2010/06	2009/06	2010/06
Aktif								
Nakit Değerler	6,0	7,6	5,8	6,7	16,2	18,6	0,7	0,7
Bank., TCMB ve Para Piy.Alac.	88,7	90,3	83,4	84,9	41,9	-9,9	12,3	9,3
Menkul Kıymetler	194,0	262,9	275,6	278,3	28,2	25,5	28,9	30,6
Net TGA	2,8	3,6	3,7	3,4	101,4	-12,2	0,5	0,4
Krediler	367,4	392,6	416,8	454,8	7,4	23,5	47,9	50,1
İşt. Bağ. ve Bir. Kont.Ed. Ort.	10,3	12,7	12,8	13,0	8,4	17,8	1,4	1,4
Diğer	63,3	64,4	62,5	67,4	10,3	6,2	8,3	7,4
Toplam	732,5	834,0	860,4	908,6	17,0	18,3	100,0	100,0
Toplam TP Varlıklar	510,2	611,0	633,2	669,9	15,7	22,7	71,1	73,7
Toplam YP Varlıklar	222,3	223,0	227,3	238,8	20,2	7,4	28,9	26,3
Pasif								
Mevduat (Toplanan Fonlar)	454,6	514,6	534,3	564,5	15,2	20,7	60,9	62,1
Para piy., TCMB Borçlar	0,4	0,8	0,7	1,1	1173,0	-6,2	0,2	0,1
Bankalara Borçlar	92,7	86,1	91,7	100,0	11,8	8,8	12,0	11,0
Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar	40,8	60,7	53,0	56,0	38,6	13,4	6,4	6,2
İhraç Edilen Menkul Kıymetler (Net)	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer	57,6	60,8	63,8	67,6	7,8	12,1	7,9	7,4
Özkaynaklar	86,4	110,9	116,8	119,3	26,8	22,0	12,7	13,1
Toplam	732,5	834,0	860,4	908,6	17,0	18,3	100,0	100,0
Toplam TP Kaynaklar	476,8	570,2	593,1	628,2	19,0	23,1	66,4	69,1
Toplam YP Kaynaklar	255,7	263,9	267,3	280,4	13,1	8,7	33,6	30,9

Aktif ve pasif kalemlerdeki üç aylık değişim, büyümeye katkılar bakımından değerlendirildiğinde, 2010 Haziran döneminde aktif büyümesine en önemli katkının 11,3 puan ile krediler kaleminden geldiği, menkul değerler kaleminin büyümeye katkısının 7,4 puan olduğu anlaşılmaktadır. Nakit ve nakit benzeri aktifler, Mart ayı gibi Haziran 2010'da da, aktif büyümesini azaltıcı yönde etkilemiştir. Haziran 2010 döneminde, mevduat kalemi 12,6 puan ile %18,3'lük pasif büyümesinin çekici gücü olmuş, bu kalemi 2,8 puanla özkaynak kalemi izlemiştir.

Grafik 2.2-1: Aktif ve Pasif Büyümesine Katkılar

Krediler kaleminde, 2010 yılı ikinci çeyrekte gözlenen %23,5 oranındaki büyümenin en önemli alt bileşeni olarak, bir önceki yıla göre %46,5 artış gösteren işletme kredileri dikkat çekmektedir. İşletme kredilerinde gözlenen bu yüksek artış, bir önceki dönemdeki artış oranının 4 kat üzerindedir. İşletme kredilerinin yanı sıra, bu dönemde, diğer yatırım kredileri hariç tüm kredi alt gruplarında bir önceki yıla göre yüksek büyüme oranları yakalanmıştır. Tüketici kredileri, Haziran 2010'da bir önceki yıl aynı döneme göre %26,7 artış gösterirken, kredi kartlarının %13,5 oranında büyümesi ekonomide iç talebin canlanması yönünde bir işaret olarak görülebilir. İhracat kredilerinin büyüme hızının Haziran 2010'da artmaya devam etmesi ise, ihracat anlamında olumlu bir görünüm ifade etmektedir.

Tablo 2.2-5: Bankacılık Sektöründe Kredilerin Gelişimi

	Milyon TL				Geçen Yıla Göre % Değ.		Toplama Oran, %	
	2008	2009	2010/03	2010/6	2009/06	2010/06	2009/06	2010/06
Tüketici Kredileri	83.158	93.337	99.516	108.521	8,1	26,7	23,3	23,9
İşletme Kredileri	82.673	85.259	93.027	117.319	10,7	46,5	21,8	25,8
Kredi Kartları	34.853	37.612	38.156	40.798	12,1	13,5	9,8	9,0
İhracat Kredileri	30.421	26.181	28.169	31.160	6,3	9,4	7,7	6,9
Diğer Yat. Kred.	23.633	23.890	24.541	24.158	35,3	0,7	6,5	5,3
Diğer Krediler	112.708	126.341	133.407	132.889	-0,6	16,5	31,0	29,2
Toplam	367.445	392.621	416.817	454.846	7,4	23,5	100,0	100,0

Sektörün toplam mevduat rakamı, geçen yılın aynı dönemine göre %20,7 artarak, 2010 Haziran ayında 565 milyar TL'yi geçmiştir. Son 5 çeyrek dönem süresince, düşük faiz oranları altında yıllık ortalama %16 büyüme gösteren mevduatın, 2010 ikinci çeyrekte %20,7 artış göstermesi oldukça dikkat çekicidir. Mevcut dönemdeki bu hızlı büyümenin en önemli kaynağını, toplamda %20'nin üzerinde paya sahip ticari ve diğer kuruluşlar mevduatı oluştururken, bu kalemi tasarruf mevduatı izlemektedir. Toplam içindeki düşük payları nedeniyle toplam kalemindeki artışı önemli ölçüde etkilememekle beraber, dikkat çekici büyüme oranı gösteren diğer kalemler ise, sırasıyla kıymetli maden depo hesapları, resmi kurumlar mevduatı ve özel ve cari katılım hesapları olmuştur.

Tablo 2.2-6: Mevduat ve Cari Hesapların Gelişimi

	Milyon TL				Geçen Yıla Göre % Değ.		Toplama Oran, %	
	2008	2009	2010/03	2010/6	2009/06	2010/06	2009/06	2010/06
Tasarruf	268.928	294.483	302.038	311.788	17,9	10,9	60,1	55,2
DTH	65.756	67.539	69.482	70.591	16,7	16,1	13,0	12,5
Ticari ve Diğ. Kur.	83.184	103.614	110.112	123.959	7,7	48,9	17,8	22,0
Özel Cari ve Katılım H.	19.018	26.485	27.244	28.086	29,7	24,7	4,8	5,0
Resmi Kur.	17.359	21.279	24.138	28.695	-4,4	47,8	4,2	5,1
Kıy.Mad.Depo H.	355	1.219	1.272	1.389	103,8	134,9	0,1	0,2
Toplam	454.599	514.620	534.286	564.508	15,2	20,7	100,0	100,0

Haziran 2010 dönemi itibarıyla sektörün toplam yabancı kaynakları içinde dış piyasalardan sağlanan kaynakların payı, %4'ü geçmemektedir. Ayrıca, bu dönemde sendikasyon kredilerinin bir önceki yıl aynı döneme göre artışı %2,1 ile sınırlı kalırken, seküritizasyon kredilerinde %20'e varan bir azalma görülmüştür. Seküritizasyon kredilerinin ortalama yıllık vadesi 2010 Haziran ayında 6,4 yıla yükselirken, sendikasyon kredilerinin ve toplam yurtdışı kaynakların ortalama vadesinde materyal olmayan bir kısalma gözlenmektedir.

Tablo 2.2-7: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi

	Milyar Dolar				Geçen Yıla Göre % Değ.		Ağırlıklı Ort. Vade (Yıl)	
	2008	2009	2010/03	2010/6	2009/06	2010/06	2009/06	2010/06
Sendikasyon Kredileri	11,2	7,4	9,2	10,0	-27,2	2,1	1,1	1,0
Seküritizasyon Kredileri	12,4	10,9	10,3	9,7	-3,8	-19,9	5,9	6,4
Toplam	23,6	18,3	19,4	19,8	-15,9	-10,1	3,8	3,6
Send.Kr./Top.Yab.Kaynaklar	2,6	1,5	1,9	2,0				
Sek.Kr./Top.Yab.Kaynaklar	2,9	2,2	2,1	1,9				

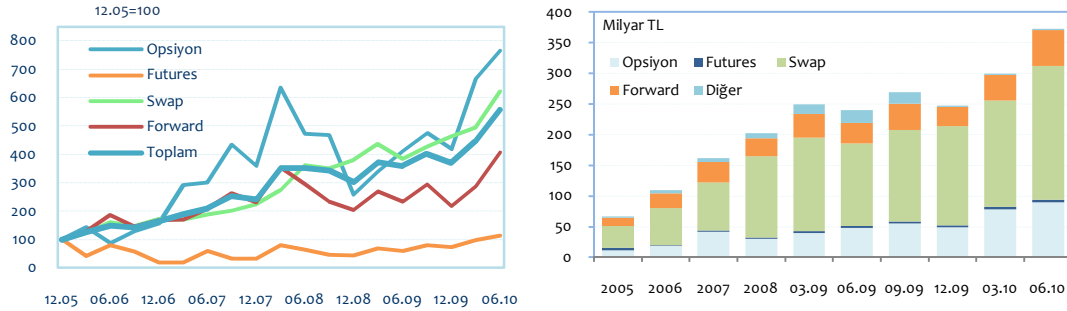
Türev işlemlerde ve cayılabilir kredi tahsis taahhütlerinde Haziran 2010 döneminde gözlenen çok yüksek yıllık artışların (%56 ve %1.442,4) etkisiyle, toplam bilanço dışı işlemler kaleminin bilançoya oranı %100'e yaklaşmıştır. Söz konusu kalemlerdeki yüksek yıllık büyüme oranı, bu iki kalemin bilançoya oranını mevcut dönemde sırasıyla %41 ve %21,9'a yükseltmiştir. Türev işlemler içerisinde yüksek büyüme gösteren işlemler olarak futures ve opsiyon işlemleri dikkat çekerken, bilançoya oranı itibarıyla yüksek ağırlığa sahip swap işlemlerinin, toplam türev işlemler büyümesini en çok etkileyen işlem türü olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2.2-8: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi

	Milyon TL				Geçen Yıla Göre % Değ.		Bilanço Oran, %	
	2008	2009	2010/3	2010/6	2009/6	2010/6	2009/6	2010/6
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	476.043	579.786	634.893	881.773	4,6	70,2	67,5	97,0
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	125.837	134.036	140.827	148.024	7,9	14,7	16,8	16,3
Teminat Mektupları	93.291	101.606	105.574	109.427	17,7	11,4	12,8	12,0
Akreditifler	23.863	22.762	25.263	27.471	-21,7	26,4	2,8	3,0
Diğer	8.683	9.668	9.989	11.126	7,7	22,1	1,2	1,2
Taahhütler (2) (3+4)	350.206	445.750	494.067	733.750	3,6	88,6	50,7	80,8
Türev İşlemler (3)	196.392	251.205	299.612	372.805	3,0	56,0	31,1	41,0
Opsiyon	26.179	49.364	78.568	90.033	-14,4	85,8	6,3	9,9
Futures	1.734	2.847	3.813	4.456	-25,9	90,7	0,3	0,5
Swap	133.446	162.073	173.455	217.354	6,3	61,3	17,5	23,9
Forward	29.313	31.326	41.444	58.560	-22,1	74,7	4,4	6,4
Diğer	5.719	5.596	2.333	2.402	733,0	-87,9	2,6	0,3
Diğer Taahhütler (4)	153.815	194.546	194.455	360.945	4,5	140,3	19,6	39,7
Kredi Kart.Harcama Lim.Taah.	65.138	74.844	77.235	79.143	17,1	12,8	9,1	8,7
Kullan.Garan. Kredi Tahsis Taah.	26.374	30.483	32.247	17.101	3,6	-37,4	3,6	1,9
Çekler için Ödeme Taah.	16.627	21.258	30.226	28.534	12,3	65,0	2,3	3,1
Cayılabilir Kredi Tahsis Taah.	30.047	16.488	17.785	199.055	-53,9	1.442,4	1,7	21,9
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	7.663	15.326	1.060	14.221	104,5	-5,7	2,0	1,6
Diğer	7.996	36.145	35.902	22.890	10,5	207,7	1,0	2,5

2010 yılı ilk iki çeyrekte, türev işlemlerde hızlı bir büyüme eğilimi oluşmuştur. Futures işlemleri dışında tüm kalemlerde gözlemlenen bu eğilim, opsiyon işlemleri ve swap işlemlerinin toplam içindeki payını artırmıştır.

Grafik 2.2-2: Türev İşlemler

2009 yılı Haziran itibarıyla bir önceki yıl aynı döneme göre %33,1 artış gösteren bankacılık sektörünün toplam kârı, Haziran 2010'da görece daha düşük (%10,4) bir büyüme oranı ortaya koymuştur. Böylelikle, bankacılık sektörünün toplam kârı, 2010 yılı ikinci çeyrek dönemde 12,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kârlılık artışının görece yavaşlamasında, net faiz gelirlerinin, net faiz dışı gelirlerin ve toplam diğer faiz dışı gelirlerin geçen yılın aynı dönemine göre azalması etkili olmuştur.

Kalemler itibarıyla gelir tablosu incelendiğinde, 2010 yılı Haziran ayında kredilerden alınan faizlerin, faiz gelirleri içindeki payı azalırken, menkul değerlerden alınan faizlerin payının arttığı görülmektedir. Diğer yandan, faiz gelirleri içinde diğer kaleminin payı artmış, buna karşılık mevduata ve bankalara verilen faizler kalemlerinin payı düşüş göstermiştir. Benzer şekilde, toplam faiz dışı gelirler içinde kredilerden alınan ücret ve komiyonlar ile bankacılık hizmetleri gelirlerinin payı Haziran 2010 döneminde azalmış, diğer kaleminin payında ise artış meydana gelmiştir. Aynı dönemde, artan istihdamla birlikte personel giderlerinin toplam faiz dışı giderler içindeki payı yükselirken, provizyonların payında gerileme gözlenmektedir.

Tablo 2.2-9: Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Gelişimi

	Milyon YTL				Önceki Yıla Göre Yüzde Değişim		Yüzde Dağılım	
	2008	2009	2010/03	2010/06	2009/06	2010/06	2009/06	2010/06
Kredilerden Alınan Faizler	52.110	52.478	11.387	23.017	17,7	-17,0	62,0	59,5
Menkul Değerlerden Alınan Faizler	27.278	28.257	7.220	13.686	13,4	-5,4	32,3	35,4
Diğer	6.380	4.556	972	1.990	-16,9	-22,3	5,7	5,1
Faiz Gelirleri	85.768	85.291	19.579	38.693	13,6	-13,6	100,0	100,0
Mevduata Verilen Faizler	43.967	35.370	7.241	15.103	2,4	-24,0	81,6	81,5
Bankalara Verilen Faizler	5.632	4.162	792	1.649	-9,0	-32,1	10,0	8,9
Diğer	5.186	3.956	939	1.780	-7,0	-13,6	8,5	9,6
Faiz Giderleri	54.786	43.488	8.971	18.532	0,3	-23,9	100,0	100,0
Net Faiz Geliri (Gideri)	30.982	41.803	10.608	20.162	34,9	-1,2	-	-
Kredilerden Alınan Ücret ve Kom.	2.518	3.299	822	1.636	29,3	4,0	15,8	13,7
Bankacılık Hizmetleri Gelirleri	10.022	10.537	2.618	5.362	7,4	3,0	52,5	44,8
Diğer	4.883	5.378	2.402	4.959	-5,1	57,7	31,7	41,5
Toplam Faiz Dışı Gelirler	17.422	19.214	5.843	11.957	5,8	20,5	100,0	100,0
Personel Giderleri	9.784	10.413	2.751	5.670	8,1	11,7	37,7	39,0
Provizyonlar	3.602	3.855	1.163	1.688	-14,4	-8,8	13,7	11,6
Diğer	13.207	13.622	3.530	7.165	7,9	9,4	48,6	49,3
Toplam Faiz Dışı Giderler	26.593	27.890	7.443	14.523	4,3	7,8	100,0	100,0
Net Faiz Dışı Gelir (Gider)	-9.170	-8.676	-1.601	-2.566	0,1	-27,7	-	-
Ser. Piy. İşlem Karları (Zarar) (Net)	1.501	1.275	-697	-1.516	-	-	-	-
Kambiyo Karları (Zarar) (Net)	-1.497	635	1.022	1.902	-	-	-	-
Diğer	268	0	0	2	-	-	-	-
Top. Diğer Faiz Dışı Gelirler (Gider)	272	1.910	325	388	162,4	-79,8	-	-
Vergi Provizyonu	3.218	4.970	1.532	2.823	26,9	7,8	-	-
Net Kar (Zarar)	13.421	20.182	6.299	12.169	33,1	10,4	-	-

2.3 Bankacılık Sektörü Dışındaki Finansal Sektörler

Bankacılık dışı finansal kesimin¹ toplam aktifleri, küresel krizin olumsuz etkilerine rağmen 2009 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren büyümeye devam ederek Haziran 2010 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,8 artmış ve 28,8 milyar TL'den 31,8 milyar TL'ye yükselmiştir. Bankacılık dışı finansal kesim içinde, en büyük ağırlığa sahip olan finansal kiralama sektörünün payı, geçen son bir yıllık süre zarfında %53,6'dan %44,8'e düşerken, ikinci büyük paya sahip faktoring sektörünün payı aynı dönemde %29,2'den %38,8'e yükselmiştir. Haziran 2009'da sırasıyla %15,9 ve %1,3 olan tüketici finansman şirketleri ve varlık yönetimi şirketlerinin bankacılık dışı finansal kesim içindeki payları ise Haziran 2010 döneminde %14,8 ve %1,5 olmuştur.

Operasyonel veriler dikkate alındığında, Haziran 2010 itibarıyla bankacılık dışı finansal kesimde faaliyet gösteren toplam 143 adet şirket bulunmaktadır. Bir önceki çeyreğe göre söz konusu şirketlerin şube sayısı, ikinci çeyrekte 1 adet azalarak 44'e gerilemiştir. Şube sayısındaki bu sınırlı düşüşe karşın, aynı dönemde temsilcilik sayısı 13 adet artarak 227'ye ve personel sayısı 199 kişi artarak 5.030 kişiye ulaşmıştır. Bu olumlu gelişmeler paralelinde, sektörün hizmetlerinden yararlanan müşteri sayısı da 512 adet artarak 391.018'e yükselmiş ve şirketlerin müşterilerle yaptıkları sözleşme sayısı 26.292 adet artarak 349.973'e erişmiştir.

2.3.1 Finansal Kiralama

Finansal kiralama sektörünün aktif büyüklüğü, 2009 yılının son çeyreğinden bu yana 14 milyar TL civarında seyretmektedir. Buna göre, Haziran 2010 itibarıyla sektörün toplam aktifleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,7 oranında azalarak, 14,2 milyar TL'ye inmiştir. Aktiflerin ağırlığını oluşturan alacaklar kaleminin bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %19 oranında azalması, toplam aktiflerdeki daralmanın başlıca sebebidir. Esasen, 2007 yılı sonundan itibaren finansal kiralama alacaklarının bilanço payı yıllar itibarıyla azalırken, bankalar kalemi ile takipteki alacaklar ve karşılıklar kalemleri artış göstermiştir. Buna göre, takipteki alacakların miktarında bir önceki yılın aynı dönemine göre %6,6 oranında artış yaşanmıştır. Finansal kiralama faaliyetlerindeki azalmaya karşın artan bankalara yapılan plasmanların tutan Haziran 2010 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %75,5 oranında yükselmiş, bilanço payı da %15,5'e çıkmıştır. Kaynak yapısına bakıldığında ise, sektördeki şirketlerin kullandıkları kredi miktarının geçen yılın aynı dönemine göre %15 oranında azaldığı görülmektedir. Sektörün bilançosunun küresel krizin etkisiyle küçülmesine rağmen, olumlu bir gelişme olarak özkaynakları Haziran 2010 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %16,1 oranında artmış ve bilanço içindeki payı %25,7'ye ulaşmıştır. Bilanço payı küçük olmakla birlikte, nazım hesaplar içerisinde yer alan emanet kıymetler kaleminde Haziran 2010 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %122,6 oranındaki artış dikkat çekicidir.

Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

(Milyar TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Önceki Dön. Göre Değ. (%)	Bilanço Payı (%)	
										Haz.09	Haz.10
Alacaklar	8,5	11,7	13,9	13,7	12,1	10,8	10,1	9,8	-19,0	78,2	68,7
Takipteki Alacaklar	0,3	0,5	1	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5	6,6	9,2	10,6
Karşılıklar	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	42,3	2,9	4,5
Bankalar	0,5	0,8	1,4	1,2	1,3	1,6	2	2,2	75,5	8,2	15,5
Toplam Aktifler	10	13,7	17,1	16,9	15,4	14,7	14,3	14,2	-7,7	100,0	100,0
Alınan Krediler	7,3	10,3	13,7	13,3	11,8	10,7	10,3	10,0	-15,0	76,5	70,5
Özkaynaklar	2	2,5	3	3	3,2	3,5	3,5	3,7	16,1	20,4	25,7
Nazım Hesaplar Toplamı	6,2	8,1	15,6	15,4	15,9	16,8	16,8	17,2	8,5	102,8	120,8
Alınan Teminatlar	v.y.	v.y.	13,4	12,9	13,8	14,1	13,9	13,8	0,4	89,2	97,1
Verilen Teminatlar	v.y.	v.y.	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	-3,2	4,4	4,6
Türev Finans. Araçlar	v.y.	v.y.	0,9	1	0,6	1,1	0,9	1,0	54,8	4,0	6,8
Emanet Kıymetler	v.y.	v.y.	0,4	0,7	0,7	0,8	1,2	1,6	122,6	4,6	11,2

¹ Finansal Kiralama Sektörü, Faktoring Sektörü, Tüketici Finansman Sektörü ve Varlık Yönetim Şirketleri Toplamı.

Finansal kiralama sektörünün gelir-gider dengesi göz önünde bulundurulduğunda, net dönem kâr 2010 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %22,2 oranında artarak, 268,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmede, finansal kiralama gelirlerindeki azalmanın finansal kiralama giderlerindeki azalmanın gerisinde kalması etkili olmuştur. Söz konusu dönemde, faaliyet dışı gelir %46,2 ve faaliyet dışı giderler %50,5 oranlarında azalmıştır.

Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Önceki Dön. Göre Değ. (%)
Finansal Kiralama Gelirleri	954,9	1287,4	1.537,90	405,7	744,1	1.070,60	1.357,70	289,4	545,9	-26,6
Finansal Kiralama Dışı Gelirler	1.812,50	1.695,40	6.147,00	1.777,10	3.215,10	4.237,70	5.032,20	824,4	1728,7	-46,2
Finansal Kiralama Giderleri	421,5	588,7	807,4	208,5	358	499,6	619,5	110,4	208,1	-41,9
Finansal Kiralama Dışı Giderler	1.779,90	1.768,90	5.846,30	1.689,30	3.088,90	4.152,00	4.881,60	724,8	1530,4	-50,5
Faaliyet Giderleri	208,8	246,2	222,5	53,8	107,2	160,3	221,6	59,4	110,5	3,1
Vergi Karşılığı	7,8	10,1	7,6	22,4	46,4	71,1	-269,7	20,4	35,0	-24,6
Net Dönem Kârı/Zararı	363,2	348,1	590,1	137,6	219,5	213,8	576	130	268,3	22,2

Finansal kiralama sektöründe kredi riski halen yüksek düzeyde seyretmekte olduğundan takibe dönüşüm oranı, Haziran 2010 itibarıyla %13,4 olarak gerçekleşmiştir. Bilanço içi yabancı para varlık ve yükümlülüklerin bilanço payı bir önceki dönemle aynı seviyededir. Olumlu bir gelişme olarak sektörün özkaynak kârlılığı bir önceki yılın aynı dönemine göre artmıştır. Buna paralel olarak aktif kârlılığı da pozitif yönde değişim kaydetmiştir. Zarar eden şirket sayısı ise 2010 yılının ilk çeyreğine göre 1 adet artarak 8'e yükselmiştir. Ancak, 2006 ve 2007 yıllarında görülen yüksek rakamlarla kıyaslandığında zarar eden şirket sayısı, son dönemde yarıdan az seviyeye inmiştir.

Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Bankacılık Dışı Sektör içindeki Payı	50,7	54,5	57,9	58,3	53,6	51,4	49	47,1	44,8
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	4,3	4,7	4,7	4,5	3,8	3,6	3,1	2,9	2,7
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	18,3	14,1	19,8	4,5	7	6,8	16,5	3,7	7,3
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	3,6	2,5	3,4	0,8	1,4	1,5	3,9	0,9	1,9
Takibe Dönüşüm Oranı	3,5	4,2	6,6	8,4	10,5	11,8	12,3	13,2	13,4
Karşılık Oranı	57,5	52,7	37,7	34,2	32,1	33,6	40,7	41,5	42,8
YP Varlıklar/Aktifler	70,6	70,9	79,2	80,1	78,6	78	73,2	70,1	69,9
YP Yükümlülükler/Pasifler	71,8	72,6	76,7	77,9	75	72,4	68	65,3	64,0
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-6	-9,4	14,1	12,3	17,8	26,2	21,8	19,6	22,9
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	133,6	167,8	340	336,3	336,1	341	315,3	317,2	306,2
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	4,7	5,9	5	4,9	4,3	3,9	3,8	3,2	3,0
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	20	20	4	2	4	6	5	7	8

Eylül 2009'dan itibaren küçülmenin devam ettiği finansal kiralama sektöründe, 2010 yılı ilk çeyreğine göre, Haziran 2010 itibarıyla şube sayısı 1 adet azalarak 16'ya, temsilcilik sayısı 3 adet azalarak 72'ye düşerken, personel sayısı 16 adet artarak 1.287'ye erişmiştir. Sektörün hizmetlerinden faydalanan müşteri sayısı ise söz konusu dönemde yaklaşık %3,5 oranında azalmıştır. Bu değişime paralel olarak finansal kiralama sözleşmelerinin sayılarında da %3,3 oranında azalma olmuştur.

Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Önceki Dön. Göre Değişim
Şube Sayısı	3	10	18	18	18	18	18	17	16	-1 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	79	65	80	80	78	78	76	75	72	-3 (Adet)
Personel Sayısı	1.311	1.557	1.427	1.347	1.339	1.316	1.280	1.271	1.287	16 (Adet)
Müşteri Sayısı	v.y.	v.y.	73.577	69.221	66.040	63.280	60.010	56.750	54.741	-3,5 (%)
Sözleşme Sayısı	v.y.	v.y.	121.627	115.207	109.318	103.573	98.596	92.337	89.251	-3,3 (%)

2.3.2 Faktoring

Kesintisiz büyüme eğilimindeki faktoring sektörünün toplam aktif büyüklüğü, bir önceki yılın aynı dönemine göre %46,7 oranında artarak, Haziran 2010 itibarıyla 12,3 milyar TL'ye yükselmiştir. Bilanço aktiflerinin %84,5'ini faktoring alacakları, %8,4'ünü ise bankalara yapılan plasmanlar oluşturmaktadır. Faktoring alacakları Haziran 2010 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %60,1 oranında artmıştır. Bu gelişmede, küresel krizin neden olduğu ekonomik şartlar nedeniyle alacakların faktoring şirketlerine iskonto ettirilmesi etkili olmuştur. Olumlu bir gelişme olarak sektörün takipteki alacakları, miktar ve bilanço payı itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre azalmıştır. Kaynak yapısına bakıldığında, sektörün yabancı kaynak kullanımının arttığı, kullanılan kredi miktarının 9,3 milyar TL'ye ulaştığı gözlemlenmektedir. Diğer taraftan, özkaynakların bilanço ağırlığı azalmakla birlikte, bir önceki yılın aynı dönemine göre %11,6 oranında arttığı görülmektedir.

Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

(Milyar TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Önceki Yıla Göre Değ. (%)	Bilanço Payı(%)	
											Haz.09	Haz.10
Alacaklar	5,1	6,2	5,6	5,4	6,5	7	8,4	9,1	10,4	60,1	77,4	84,5
Takipteki Alacaklar	0,1	0,3	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	-0,9	6,2	4,2
Karşılıklar	0,1	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	7,4	4,9	3,6
Bankalar	0,6	0,4	1,1	0,7	1	1	1,1	1,1	1,0	6,1	11,6	8,4
Toplam Aktifler	6,3	7,6	7,8	7,2	8,4	9	10,5	11,1	12,3	46,7	100,0	100,0
Alınan Krediler	4,2	4,9	4,9	4,5	5,7	6,2	7,6	8,2	9,3	63,1	67,8	75,4
Özkaynaklar	1,8	2	2,4	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5	2,7	11,6	28,3	21,5
Nazım Hesaplar Toplamı	18,5	23,4	30,6	31,7	33,8	33,4	28,3	30,1	33,8	1,7	394,7	273,6
Riski Üstlenilmeyen Fakt. İşlemleri	v.y.	v.y.	3,9	3,7	4	2,6	2,4	2,7	3,0	-13,6	41,2	24,3
Alınan Teminatlar	v.y.	v.y.	15,6	15,6	16,7	17	10,5	11	10,9	-34,4	198,2	88,7
Türev Finansal Araçlar	v.y.	v.y.	1,4	1,7	1,3	0,8	1	1,1	1,9	40,7	15,9	15,3
Emanet Kıymetler	v.y.	v.y.	7,9	8,8	9,7	10,7	12,8	13,6	15,6	60,6	115,6	126,5

Faktoring sektörünün dönem kârı, 2010 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %23 oranında artarak 193,7 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün gelirlerindeki artış ve kambiyo işlemleri zararının bir önceki yıl aynı döneme göre %7,3 oranında azalması, sektörün kârlılığını olumlu yönde etkilemiştir.

Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Önceki Yıla Göre Değ. (%)
Faktoring Gelirleri	1021,2	1530,8	1756,9	352,9	658,6	989,8	1357,9	329,0	699,0	6,1
Faktoring Dışı Gelirler	1015,0	2203,3	1926,2	679,3	1067,1	1456,4	1707,9	460,1	997,7	-6,5
Faktoring Giderleri	503,9	619,5	808,1	138,6	254,8	393,8	527,1	147,7	314,2	23,0
Faktoring Dışı Giderler	874,1	2285,0	1838,3	676,5	1022,9	1396,0	1648,5	425,9	925,9	-9,5
Faaliyet Giderleri	205,7	264,7	345,4	83,7	153,2	223,6	314,7	86,2	184,4	20,4
Vergi Karşılığı	61,0	78,0	53,3	12,7	35,1	54,4	95,7	15,8	44,1	25,6
Net Dönem Kâr/Zararı	490,8	426,6	439,6	52,7	157,5	249,1	327,1	97,9	193,7	23,0

Faktoring sektörünün bankacılık dışı finansal kesim içinde performansı, özkaynakların bilanço payındaki azalma dışında, görece daha iyi görünmektedir. Sektörün aktif ve özkaynak kârlılığı geçen yılın aynı dönemine göre artış kaydetmiştir. Ayrıca alacakların takibe dönüşüm oranının %4,7'ye gerilemesi sektör açısından olumlu bir gelişmedir. Yabancı para cinsinden yükümlülüklerin kaynak yapısındaki payı, 2010 yılı ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre gerileyerek, %23,6'dan %16,2'ye düşerken, yabancı para cinsinden varlıkların aktifteki payı %12,1'den %7,8'e inmiştir. 2010 yılının ilk çeyreğinde 15 olan zarardaki şirket sayısı, ikinci çeyrekte 1 adet azalarak 14'e gerilemiştir.

Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	32,2	30	26,3	24,9	29,2	31,6	34,9	36,5	38,8
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	2,9	3,1	2,4	2,3	2,7	2,9	3,4	3,6	3,9
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	27,9	21,3	18,5	2,2	6,6	10,3	13,1	3,9	7,3
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	7,8	5,6	5,6	0,7	1,9	2,8	3,1	0,9	1,6
Takibe Dönüşüm Oranı	2,7	4	8,2	9,8	7,4	7,4	5,9	5,2	4,7
Karşılık Oranı	92,1	87	77	75,5	79,6	81,2	83,7	84,8	85,2
YP Varlıklar/Aktifler	11,5	11,6	15,4	13,1	12,1	11,5	8,2	6,9	7,8
YP Yükümlülükler/Pasifler	23,6	24	35,1	32	23,6	20,2	16,9	16,1	16,2
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-43,4	-46,9	-65	-57,5	-40,3	-32,3	-36,6	-40	-39,0
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	56,2	40,3	175	218,1	201,3	171	189,7	184,8	209,8
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	3	3,3	2,3	2,3	2,9	3	3,5	3,7	4,1
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	11	13	13	24	20	15	15	15	14

Faktoring sektöründe Haziran 2010 itibarıyla ilk çeyreğe göre şube sayısı değişmeyerek 27 adet olarak kalmıştır. Temsilcilik sayısı ise 16 adet artarak 155'e yükselmiştir. Sektördeki personel sayısı bu dönemde 178 kişi artmıştır. Sektör hizmetlerinden yararlanan müşteri sayısı geçen yılın aynı dönemine göre %8,8 büyürken faktoring sözleşmesi sayısı söz konusu dönemde %4,6 azalış göstermiştir.

Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Önceki Döneme Göre Değişim
Şube Sayısı	3	16	20	23	23	25	26	27	27	0 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	147	119	128	113	100	107	116	139	155	16 (Adet)
Personel Sayısı	2.425	2.912	3.009	2.879	2.689	2.769	2.959	3.051	3.229	178 (Adet)
Müşteri Sayısı	v.y.	v.y.	50.228	51.378	35.493	37.641	40.997	46.750	50.869	8,8 (%)
Sözleşme Sayısı	v.y.	v.y.	146.558	99.503	72.639	64.628	65.952	72.082	68.732	-4,6 (%)

2.3.3 Tüketici Finansmanı

Haziran 2010 itibarıyla tüketici finansman sektörünün aktif büyüklüğü, 2009 yılının aynı dönemine göre %2,3 oranında artmış ve 4,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kullanılan finansman kredisi miktarında söz konusu dönemde hafif bir pozitif değişim gözlenmiştir. Böylece alacakların bilanço payı artmıştır. Bu dönemde bankalara yapılan plasmanlarda geçen yılın aynı dönemine göre %20,4 oranında bir artış söz konusudur. Olumlu bir gelişme olarak takipteki alacakların bilanço payı azalma eğilimindedir. Kaynak yapısına bakıldığında ise, kullanılan kredi miktarının bir önceki yılın aynı dönemine göre %3,3 oranında azaldığı görülmektedir. Aynı dönemde özkaynakların bilanço payının artmış olması sektör açısından olumlu değerlendirilmektedir.

Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

	Önceki Yıla Göre Değ.										Bilanço Payı(%)	
(Milyar TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	(%)	Mar.09	Mar.10
Alacaklar	3,2	3,7	4	3,9	3,9	3,9	3,9	3,8	4,1	4,5	85,3	87,1
Takipteki Alacaklar	0,1	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	-23,4	8,8	6,6
Karşılıklar	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	52,8	2,2	3,3
Bankalar	0,1	0	0,3	0,5	0,3	0,2	0,3	0,5	0,4	20,4	6,7	7,9
Toplam Aktifler	3,4	3,9	4,7	4,8	4,6	4,5	4,5	4,5	4,7	2,3	100,0	100,0
Alınan Krediler	2,8	3,2	3,7	3,9	3,7	3,5	3,6	3,5	3,6	-3,3	80,6	76,2
Özkaynaklar	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	15,3	8,4	9,4
Nazım Hesaplar Toplamı	2,2	3,3	0,9	2,1	2	2,1	2,5	1,9	2,5	20,4	44,5	52,3
Alınan Teminatlar	v.y.	v.y.	0,2	1	1	1,1	1,2	1,3	1,6	71,3	20,9	35,0
Türev Finansal Araçlar	v.y.	v.y.	0,7	1,1	1,1	1,1	0,9	0,5	0,8	-25,1	23,5	17,2

Haziran 2010 itibarıyla tüketici finansman sektörünün net kâr rakamı, geçen yılın aynı dönemine göre %612,2 oranındaki değişimle ciddi bir artış sergilemiştir. Son dönemde, türev işlemler ve kambiyo işlemleri ile bankalara yapılan plasmanlar gibi faaliyet dışı gelir ve giderler önemli oranda gerilemiştir. Sektörün finansman gelirleri Haziran 2009'a göre %7,2 oranında azalmıştır. Bu dönemde finansman giderleri de %17,6 oranında düşmüştür. Finansman gelirlerindeki

azalmanın finansman giderlerindeki azalmanın gerisinde kalması sektörün kârını olumlu etkilemiştir. Benzer şekilde finansman dışı gelir ve giderlerde de bir düşüş yaşanmıştır.

Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Önceki Yıla Göre Değ. (%)
Tüketici Finansman Gelirleri	445,7	565,4	688	161,1	331,2	499,9	666,8	154,4	307,3	-7,2
Tüketici Finansman Dışı Gelirler	270,6	288	1514,7	227,5	382,8	492,7	540	100,1	236,0	-38,3
Tüketici Finansman Giderleri	349,5	441,4	490,8	124,4	244,9	354,1	457,2	97,4	201,7	-17,6
Tüketici Finansman Dışı Giderler	241,5	258,4	1523,1	219,4	372,9	483,7	523,4	100,3	226,7	-39,2
Faaliyet Giderleri	66,7	80,1	138	23,8	49,2	79,8	118,1	25,3	54,5	10,8
Vergi Karşılığı	17,1	27,9	11,6	-0,1	3,4	4,5	12,5	4	2,6	-23,5
Net Dönem Kârı/Zararı	46,2	45,6	9,5	0,7	4,1	16,1	13,3	8,2	29,2	612,2

Tüketici finansmanı sektöründe kur riski azalarak devam etmektedir. Sektörün bilanço içi yabancı para net pozisyonunun özkaynaklara oranı Haziran 2010 itibarıyla -%280'dir. Sektörün aktif ve özkaynak kârlılığı bu dönemde sırasıyla %0,6 ve %6,6 olarak gerçekleşmiştir. Finansman kredilerinde takibe dönüşüm oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre gerilemekle birlikte, kredi riskinin makul seviyelere düşmediği değerlendirilmektedir. Haziran 2010 itibarıyla sektörde faaliyet gösteren 10 finansman şirketinden 2'si zarar etmiş durumdadır.

Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlıklik Göstergeleri

(%)	2006	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	17,2	15,5	15,8	16,7	15,9	15,7	15,1	14,9	14,8
Alacaklar/Özkaynaklar	13,5	12,4	10,6	10,2	10,2	9,7	9,5	9,1	9,2
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	19,4	15,4	2,5	0,2	1,1	4,1	3,2	2	6,6
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	1,4	1,2	0,2	0	0,1	0,4	0,3	0,2	0,6
Takibe Dönüşüm Oranı	2,4	3,9	7,4	9,1	9,3	10,5	9,6	8,9	7,5
Karşılık Oranı	46,5	45,5	21,5	23	25,5	28	35,6	45	50,8
YP Varlıklar/Aktifler	18,1	17,7	9,3	12,4	9,5	9	8,1	7,6	5,7
YP Yükümlülükler/Pasifler	28,8	30	43,9	51,3	49,7	46,4	42,7	34,8	32
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-153,2	-163,1	-432	-497,5	-480,8	-422	-380,7	-295	-280
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	279,5	184,3	82,3	249,6	218,8	206	180,5	128,8	146,9
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	13,6	12,2	10,8	10,4	10,6	10,3	10	9,4	9,9
Zarar Eden Şirket Sayısı	2	1	4	4	5	5	4	4	2

Tüketici finansman sektöründe şirket, şube ve temsilcilik sayıları 2009 Mart döneminden bu yana değişmezken personel sayısı bir önceki çeyreğe göre 5 kişi artmıştır. Bu dönemde müşteri ve sözleşme sayılarında sırasıyla %2,3 ve %0,4 oranında bir artış gözlemlenmektedir.

Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2006	2007	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Önceki Döneme Göre Değişim
Şube Sayısı	6	3	3	1	1	1	1	1	1	0 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0 (Adet)
Personel Sayısı	443	474	544	529	515	515	512	509	514	5 (Adet)
Müşteri Sayısı	v.y.	v.y.	357.475	301.770	287.471	259.300	229.676	220.181	225.150	2,3 (%)
Sözleşme Sayısı	v.y.	v.y.	371.965	314.146	300.855	273.099	242.441	232.217	233.035	0,4 (%)

2.3.4 Varlık Yönetimi

Varlık yönetim şirketlerinin aktif toplamı 2010 yılı ikinci çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre %30,4 oranında artarak 484,5 milyon TL'ye yükselmiştir. Söz konusu dönemde sektördeki şirketlerin devraldığı kredi miktarında meydana gelen %1.485,7 oranındaki yüksek artış dikkat çekmektedir. Buna karşılık, devralınan takipteki kredi miktarı geçen yılın aynı dönemine göre %12,5 oranında gerilerken bilanço payı da düşmüştür. Kaynak yapısına bakıldığında, kullanılan kredi miktarının Haziran 2010 itibarıyla 2009 yılının aynı dönemine göre %15,9 oranında arttığı görülmektedir. Olumlu şekilde söz konusu dönemde özkaynaklar önemli oranda artmıştır. Bilanço dışı hesaplar içerisinde türev finansal araçların bilanço payı ise yok denecek kadar azdır.

Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri

(Milyon TL)	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Önceki Yıla Göre Değ. (%)	Bilanço Payı Haz.09	Haz.10
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar	28,5	40,9	52,2	52,4	59,3	39,6	7,8	56,9	8,6	14,1	11,7
Devralınan Krediler	34,7	17,9	16,2	14,9	18	190,2	254,6	236,9	1.485,7	4,0	48,9
Devralınan Takipteki Krediler	90,6	311	293,8	293,3	342	198,7	261,7	256,7	-12,5	78,9	53,0
Karşılıklar	33,2	7,8	5,9	5,9	74	96,2	99,7	103,3	1.643,6	1,6	21,3
Toplam Aktifler	241,3	369,8	374,1	371,6	366,3	355,5	444,3	484,5	30,4	100,0	100,0
Alınan Krediler	157,1	287,1	309,8	267,7	243,3	218	297,1	310,3	15,9	72,0	64,0
Özkaynaklar	72,9	74,8	59,1	97,5	116,2	126,6	120,9	150,5	54,4	26,2	31,1
Bilanço Dışı Hesaplar Toplamı	123,9	188,5	195,7	238,8	172,1	118,9	171,9	185,6	-22,3	64,2	38,3
Teminat Mektupları	2,4	16,3	16,8	20,1	10	10,1	9,5	22,1	9,9	5,4	4,6
Taahhütler	5,8	5,6	4,7	4,5	3,7	0	2,9	2,9	-35,6	1,2	0,6
Türev Finansal Araçlar	41,4	28,2	30,1	74	7,8	7,8	7,8	7,6	-89,7	19,9	1,6
Emanet Kıymetler	72,9	137	137	140,2	150,5	101	151,7	153,0	9,1	37,7	31,6

2009 yılının ikinci çeyreğinde 5,3 milyon TL. zarar eden varlık yönetim sektörünün, 2010 yılı ikinci çeyrek kârı 27,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz gelirlerinin ciddi düzeyde artması kârı etkileyen ana unsur olmuştur. Söz konusu dönemde ücret ve komisyon gelirlerinde azalma olmuştur.

Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri

(Milyon TL)	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Değişim (%) Haz.09- Haz.10
Faiz Gelirleri	6,3	2,4	0,8	2,3	93,1	129,8	34,9	82,2	3531,8
Faiz Giderleri	12,1	15,5	5,8	11,3	19,2	27,3	7,6	15,6	37,3
Ücret ve Komisyon Gelirleri	1,5	2,4	4,7	7,5	-5,2	-4,4	0,2	-7,0	-193,5
Diğer Faaliyet Gelirleri	18,8	24,2	13,3	21,1	47,3	61,4	6	25,8	22,2
Diğer Faaliyet Giderleri	31,4	36,5	8,1	17,2	26,9	38	9,3	47,3	174,1
Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	4,6	-33,3	-25,5	-9,1	0	0	0	0,0	
Vergi Karşılığı	-1,6	-2,2	1	0,1	-1,2	1	0,3	0,8	557,7
Net Dönem Kâr/Zararı	-20,9	-54,7	-17,4	-5,3	14,2	24,1	19,6	27,4	618,5

Varlık yönetim şirketlerinin yabancı para cinsinden varlık ve yükümlülüklerinin bilanço payı azalmıştır. Haziran 2010 itibarıyla sektörün aktif kârlılığı %5,7, özkaynak kârlılığı ise %18,2 olarak gerçekleşmiştir. Sektörde faaliyet gösteren 6 varlık yönetim şirketi mevcuttur. Bu şirketlerden 3'ü zarar etmiş durumdadır.

Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri

(%)	2007	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı	0,9	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,5	1,5
Özkaynaklar/Alacaklar Oranı	58,2	22,8	19,1	31,6	32,3	32,5	23,4	30,5
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	-28,7	-73,1	-29,5	-5,4	12,2	19	16,2	18,2
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	-8,7	-14,8	-4,6	-1,4	3,9	6,8	4,4	5,7
Karşılık Oranı	36,6	2,5	2	2	21,6	48,4	38,1	40,2
YP Varlıklar/Aktifler	55,1	19,1	24,6	22,6	11	17,7	14,7	13,1
YP Yükümlülükler/Pasifler	67,2	78,4	83,1	63,2	13,9	16	30,6	27,6
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-40,1	-293	-370,5	-154,9	-9,2	4,9	-58,4	-46,6
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	2	4	4	5	3	3	2	3
Toplam Şirket Sayısı (Adet)	5	5	5	6	6	6	6	6

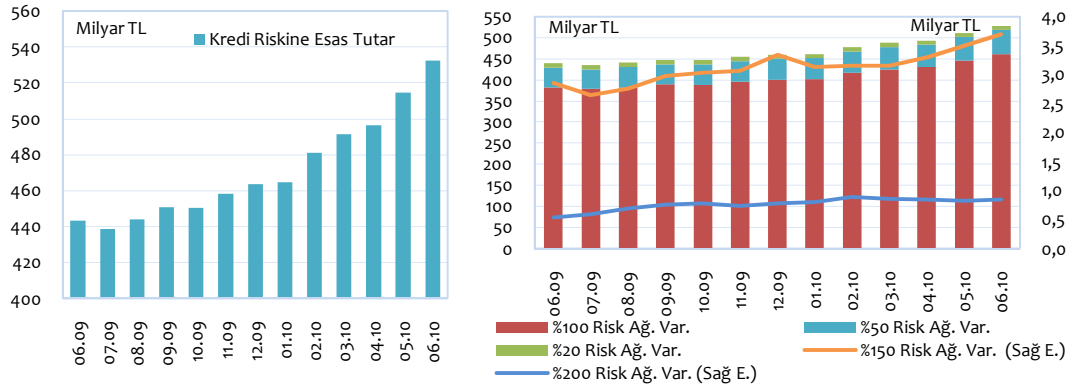
3 RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ

3.1 Risk Analizi

3.1.1 Kredi Riski

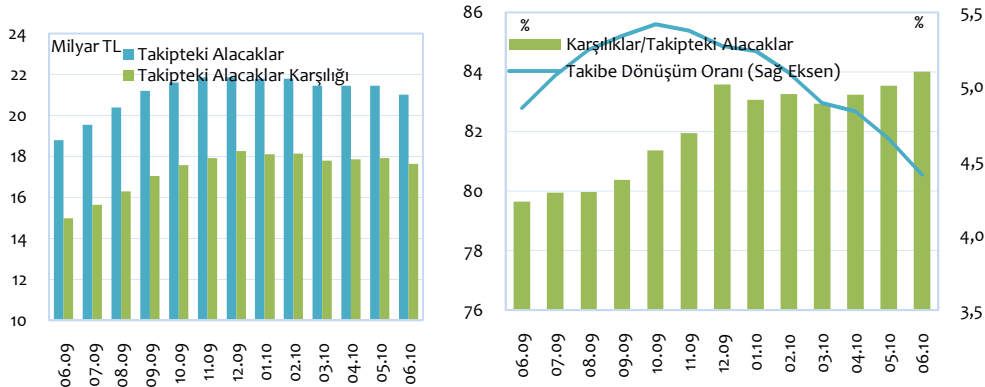
Bankacılık sektöründe kredi riskine esas tutar artışını sürdürmektedir. Kredi riskine esas tutarın, Mart 2010 dönemine göre % 8,3 artış göstererek 532,3 milyar TL'ye ulaştığı gözlemlenmektedir. Kredi riskine esas tutarın bileşenlerinden %50, %100 ve %150 risk ağırlığına sahip varlıklarda Mart 2010 dönemine göre artış yaşanmıştır. Özellikle toplam içerisindeki oranı oldukça yüksek olan %100 risk ağırlıklı varlıklardaki %8,7 artış dikkat çekmektedir.

Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar

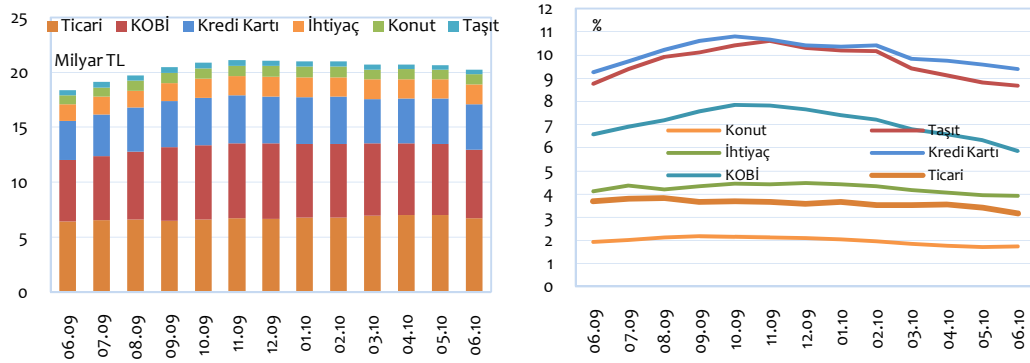
Kredi riskine esas tutardaki artış sürerken tahsili gecikmiş alacaklar (TGA) ve takibe dönüşüm oranı (TDO) değerlerindeki düşüş de devam etmektedir. Haziran ile Mart 2010 dönemi karşılaştırıldığında sektörün TGA'sının % 2 oranında azaldığı görülmektedir. Böylelikle, 2009 yıl sonundan beri TGA'daki düşüş % 3,9'u bulmuştur. TGA'daki düşüşün sürmesi ve kredilerde gözlenen artış, takibe dönüşüm oranı (TDO) değerlerini de aşağı yönde etkilemiştir. Mart 2010 itibarıyla %4,9 olan sektörün TDO'su, Haziran 2010'da %4,4 düzeyine gerilemiştir.

Grafik 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi

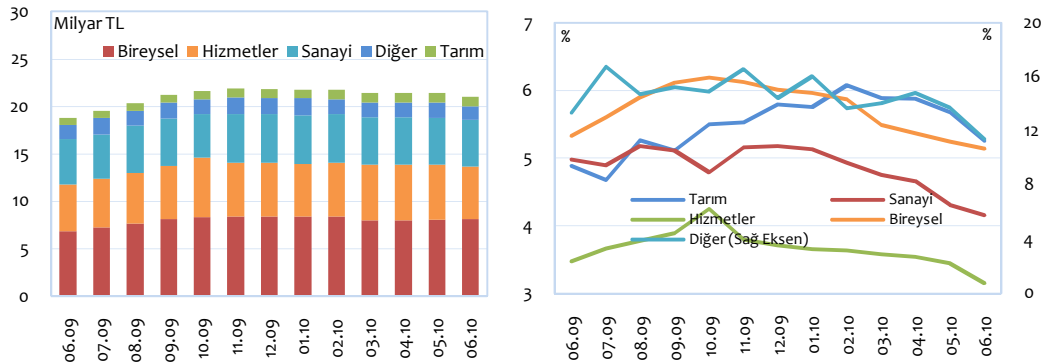
Bireysel krediler incelendiğinde, taşıt kredilerinin TGA değerlerinde Mart 2010 dönemine göre %4,7 düşüş yaşandığı, konut kredileri, ihtiyaç kredileri ve kredi kartlarının TGA değerlerinde ise sırasıyla %2, %2,4 ve %1,2 artış gerçekleştiği gözlenmektedir. KOBİ kredileri ve ticari kredilerin TGA değerlerinde yaşanan düşüş ise bir önceki döneme göre sırasıyla %4,5 ve %3,6 olarak gerçekleşmiştir. Tüm kredi türleri için TDO değerlerindeki azalma dikkat çekmektedir. Kredi kartları ve taşıt kredileri en yüksek TDO değerlerine sahip kredi türleri olmayı sürdürmektedir. TDO oranları sırasıyla kredi kartları için % 9,4, taşıt kredileri için % 8,7 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-3: Tahsili Gecikmiş Ticari Bireysel, KOBİ Kredileri ve Takibe Dönüşüm Oranları

TGA'nın ve TDO'nun sektörel dağılımına bakıldığında, 2010 yılı ikinci çeyreğinde ticari kredilere ait TGA ve TDO değerlerinin bir önceki döneme göre azaldığı görülmektedir. Bireysel kredilere ilişkin TGA ise %1,2 oranında artmıştır. Söz konusu dönemde, hizmetler, sanayi ve tarım sektörüne ait kredilere ilişkin TGA'daki düşüş sırasıyla %4,3, %2,9 ve %1,9 olarak gerçekleşmiştir. Haziran 2010 tarihi itibarıyla en yüksek TDO değerleri, bireysel (%5,1) ve tarım sektöründe (%5,3) gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-4: Tahsili Gecikmiş Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı

TGA içerisinde en yüksek paya sahip alt sektörler incelendiğinde, TDO değerlerinin bütün sektörlerde bir önceki döneme göre azaldığı gözlemlenmektedir. Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler ile Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi sektörlerine ilişkin TGA'nın toplam TGA içerisindeki payındaki azalma dikkat çekmektedir. Haziran 2010 itibarıyla kredi kartları ve diğer ferdi krediler, toplam TGA içerisindeki payı en yüksek olan alt sektörler olmayı sürdürmektedir.

Tablo 3.1-1: TGA İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Sektörler

(%)	Ara.09		Mar.10		Haz.10	
	TGA İçindeki Payı	TDO	TGA İçindeki Payı	TDO	TGA İçindeki Payı	TDO
Kredi Kartları	19,9	10,3	19,3	9,8	19,9	9,3
Ferdi Kredi Diğer	11,8	5,5	11,7	5,0	12,2	4,7
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	7,4	6,6	8,0	6,6	7,8	5,7
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	7,9	13,6	8,0	12,8	7,6	10,6
İnşaat	5,5	4,8	5,6	4,4	5,6	4,1
Ferdi Kredi Konut	4,4	2,1	4,2	1,9	4,4	1,8
Tarım	4	5,7	4,4	5,8	4,4	5,3
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	3,6	6,2	3,6	5,7	3,3	5
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,4	5,8	3,4	5,8	3	4,2

TGA'nın teminat yapısına ilişkin değerlendirme sonucunda kredilerdeki artışın daha çok teminatsız olan krediler grubundan gerçekleşmesi ve sektördeki teminatlandırma oranında yaşanan bir önceki döneme göre düşüş dikkat çekmektedir. TGA'nın teminata göre oransal dağılımında ise önemli bir değişiklik gözlenmemektedir.

Tablo 3.1-2: Tahsili Gecikmiş Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri

	Brüt Bakiye (Milyar TL)			Teminata Göre Oransal Dağılım (%)			Toplam Teminat/Kredi (%)		
	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Toplam Tahsili Gecikmiş Alacaklar	21,85	21,43	20,99	100	100	100	40,0	40,6	36,65
a) I. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,08	0,06	0,06	0,4	0,4	0,27	71,5	76,1	73,06
b) II. Grup Teminata Sahip Olanlar	7,22	7,18	6,93	35,1	33,3	33,01	85,5	86,4	75,12
c) III. Grup Teminata Sahip Olanlar	3,43	3,26	3,17	16	15,3	15,10	68,0	68,6	70,34
d) IV. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,35	0,44	0,42	1,7	1,7	1,98	50,4	44,3	51,90
e) Teminatsız Olanlar	10,77	10,48	10,42	46,8	49,4	49,64			
Yeniden Yapılandırılan Alacaklar	1,01	0,87	0,71						
Yeni İtfa Planına Bağlı Alacaklar	0,71	0,81	0,72						

Haziran 2010 itibarıyla gerçekleştirilen kredi riski senaryo analizleri çerçevesinde, nakdi ve gayri nakdi kredilerin zarara dönüşmesine ilişkin bütün senaryolar için oluşması muhtemel zararların, Mart 2010 dönemine göre artış gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu durum 2010 yılının ikinci çeyreğinde kredi riskine esas tutardaki belirgin yükselişin olağan bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede, söz konusu senaryolar dahilinde gerçekleşmesi beklenen SYR değerinin, tüm senaryolar için Mart 2010 dönemine göre daha düşük bir seviyede olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1-3: Kredi Riski Senaryo Analizleri Sonuçları

Senaryo	Mar.10				Haz.10			
	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan)*	Zarar/Özk(%)	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan)*	Zarar/Özk. (%)
Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	3.354	18,67	-0,50	2,94	3.694	17,92	-0,52	3,15
Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	16.773	16,65	-2,52	14,72	18.469	15,83	-2,61	15,75
Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	33.546	14,02	-5,15	29,44	36.939	13,12	-5,32	31,49
G.Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	999	19,02	-0,15	0,88	1.053	18,29	-0,15	0,90
G. Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	4.997	18,43	-0,74	4,39	5.264	17,71	-0,73	4,49
G. Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	9.994	17,68	-1,49	8,77	10.529	16,97	-1,47	8,98

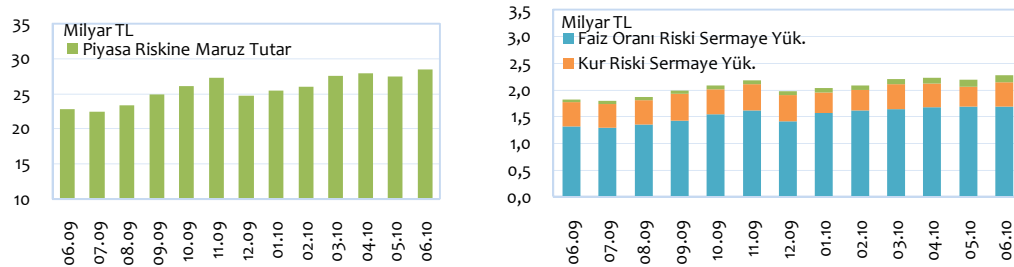
Not: İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.

* Mart 2010 dönemi ortalama SYR'si %19,17'dir. Haziran 2010 dönemi ortalama SYR'si %18,44'tür.

3.1.1 Piyasa Riski

2010 yılının ikinci çeyreğinde bankacılık sektörünün piyasa riskine esas tutarındaki artışın sınırlı kaldığı görülmektedir. Söz konusu dönemdeki piyasa riskine esas tutar %3,3 artışla 28,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. Piyasa riskinin bileşenlerine ilişkin sermaye yükümlülüğü değerleri incelendiğinde hisse senedi pozisyon riski yükümlülüğündeki artış dikkat çekmektedir. Hisse senedi pozisyon riski yükümlülüğü bu dönemde, % 36,3 artmıştır. Faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğündeki artış % 3,5 ile sınırlı kalırken kur riskine ilişkin sermaye yükümlülüğünde %4,8'lik bir düşüş gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-5: Piyasa Riskine Esas Tutar ve Sermaye Yükümlülüğü

Haziran 2010 dönemi için piyasa riskinin etkisini ölçmek amacıyla kullanılan senaryo analizlerinin sonuçları incelendiğinde, ikinci el DİBS fiyatlarındaki olası değişimlerin sermaye üzerindeki etkisinin Mart 2010 dönemine göre önemli ölçüde düştüğü görülmektedir. Bu durumun temel nedeni ise, özkaynaklardaki artış ve ticari portföyde bulundurulmuş sabit faizli DİBS tutarında görülen önemli ölçüdeki azalıştır. 2010 yılının ikinci çeyreğinde sabit faizli DİBS tutarı %7,8 oranında düşüş göstermiştir. Bu dönemde ikinci el DİBS fiyatlarındaki olası %10'luk bir azalışın sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi %6,2'den, %5,6'ya gerilemiştir.

Tablo 3.1-4: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Haz.10 (Milyon TL)				İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Değişim %					
	Ticari Portföy	Sabit Faizli DİBS	Özk.	-10	-5	-1	1	5	10
	Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)								
Mevduat	166.720	62.612	101.203	-6,2	-3,1	-0,6	0,6	3,1	6,2
KYB	3.076	1.301	13.342	-1,0	-0,5	-0,1	0,1	0,5	1,0
Toplam	169.796	63.913	114.544	-5,6	-2,8	-0,6	0,6	2,8	5,6
Mar.10 (Milyon TL)									
Mevduat	163.366	67.896	99.063	-6,9	-3,4	-0,7	0,7	3,4	6,9
KYB	2.946	1.353	13.136	-1,0	-0,5	-0,1	0,1	0,5	1,0
Toplam	166.312	69.249	112.200	-6,2	-3,1	-0,6	0,6	3,1	6,2

2010 yılının ikinci çeyreğinde sabit faizli eurobond tutarı %4,1 oranında artış göstermiş ve 17,5 milyar TL'ye yükselmiştir. Söz konusu yükselişin özkaynaklardaki artıştan hızlı olması eurobond fiyatlarındaki olası değişimin özkaynak üzerindeki etkisini arttırmaktadır. Eurobond fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi %1,6 olarak gerçekleşecektir.

Tablo 3.1-5: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Haz.10 (Milyon TL)				Eurobond Fiyatlarındaki Değişim %					
	Ticari Portföy	Sabit Faizli Eurobond	Özk.	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mev. Bank	166.720	17.522	101.203	-1,7	-0,9	-0,2	0,2	0,9	1,7
KYB	3.076	286	13.342	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	169.796	17.808	114.544	-1,6	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,6
Mar.10 (Milyon TL)									
Mev. Bank	163.366	16.831	99.063	-1,7	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,7
KYB	2.946	313	13.136	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	166.312	17.144	112.200	-1,5	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,5

Ticari portföy içindeki payının sınırlı olması sebebiyle, fiyat değişimlerinin bankacılık sisteminin sermayesi üzerindeki etkileri sınırlı olan hisse senedi ve yatırım fonlarının tutarı 2010 Haziran itibarıyla bir önceki döneme göre % 22,6'lık artışla 682 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Hisse senetleri ve yatırım fonlarında yaşanan artışa paralel olarak, hisse senedi ve yatırım fonlarının fiyatlarındaki olası değişimlerin sermaye üzerindeki etkisi önceki çeyreğe göre yükselmiştir.

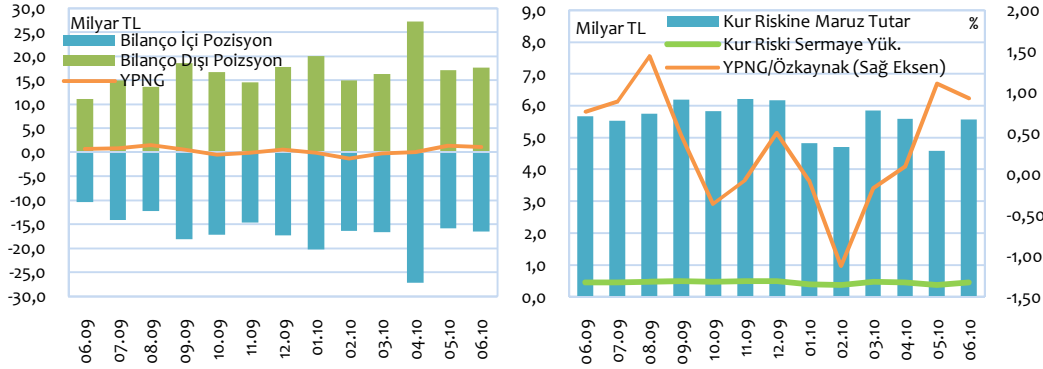
Tablo 3.1-6: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi

Haz.10 (Milyon TL)				HS+YF Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Portföy	Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	Özk.	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat	166.720	682	101.203	-0,07	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,07
KYB	3.076	110	13.342	-0,08	-0,04	-0,01	0,01	0,04	0,08
Toplam	169.796	792	114.544	-0,07	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,07
Mar.10 (Milyon TL)									
Mevduat	163.366	556	99.063	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	2.946	69	13.136	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
Toplam	166.312	626	112.200	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06

2010 yılı ikinci çeyreğinde bankacılık sektörünün kur pozisyonu mutlak değer olarak incelendiğinde, sektörün bilanço içi pozisyonu (BİP) bir önceki döneme göre önemli ölçüde değişmediği ve bilanço dışı pozisyonunun (BDP) ise, bir önceki döneme göre arttığı görülmektedir. YPNG, 2010 yılı ikinci çeyreğinde 1,14 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sektörün kur riskine maruz değeri ise bir önceki döneme göre %4,8 azalarak 5,6 milyar TL'ye gerilemiştir.

Mart 2010 itibariyle %-0,2 olan YPNG/Özkaynak oranı, bu dönemde % 0,9 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-6: BİP, YPNGP ve Kur Riski Sermaye Yükümlülüğü

Haziran 2010 dönemi için kur riskinin etkisini ölçmek amacıyla kullanılan senaryo analizlerinin sonuçları incelendiğinde, bilanço içi kur pozisyonunun riskten korunmadığı varsayılarak kurlardaki olası değişimlerin bankacılık sektörünün toplam sermayesi üzerindeki etkisinin, bir önceki döneme göre azaldığı görülmektedir. Bu azalışta, 2010 yılı ikinci çeyreğinde sektörün bilanço içi pozisyonunun bir önceki döneme göre mutlak değer olarak azalması, özkaynakların ise, bir önceki döneme göre artması etkili olmuştur. Bu dönemde kurlardaki %25'lik olası bir artışın sermaye üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre %3,3'den %3,2'ye gerilemiştir.

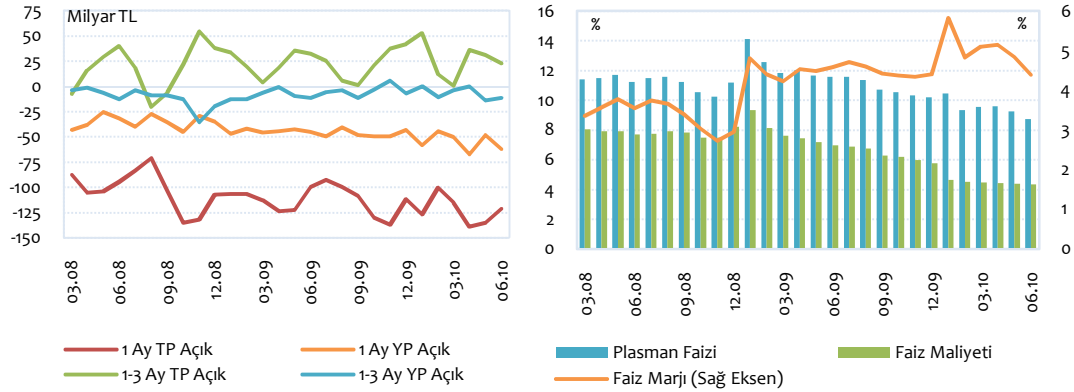
Tablo 3.1-7: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri

						Kurlardaki Değişim Oranı (%)					
25 Haziran 2010 itibarıyla (Milyon Dolar)						-20	-10	1	5	25	50
	Bilanço İçi Pozisyon (BİP)	Özk.	BİP/Özk. (%)	YPNGP	YPNGP/Özk. (%)	Kurlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat	-10797	66.557	-16,2	622	0,9	3,2	1,6	-0,2	-0,8	-4,1	-8,1
Kalkınma	-202	8.422	-2,4	1	0,0	0,5	0,2	0,0	-0,1	-0,6	-1,2
Katılım	1022	2.921	35,0	49	1,7	-7,0	-3,5	0,3	1,7	8,7	17,5
Toplam	-9.977	77.900	-12,8	672	0,9	2,6	1,3	-0,1	-0,6	-3,2	-6,4
26 Mart 2010 itibarıyla (Milyon Dolar)											
Mevduat	-11.503	66.734	-17,2	-460	-0,7	3,4	1,7	-0,2	-0,9	-4,3	-8,6
Kalkınma	292	8.530	3,4	-31	-0,4	-0,7	-0,3	0,0	0,2	0,9	1,7
Katılım	818	2.898	28,2	45	1,6	-5,6	-2,8	0,3	1,4	7,1	14,1
Toplam	-10.393	78.162	-13,3	-447	-0,6	2,7	1,3	-0,1	-0,7	-3,3	-6,6

3.1.2 Yapısal Faiz Oranı Riski

2010 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki döneme göre, 1 aylık TP ve YP açık faiz pozisyonunda artış meydana gelmiştir. Diğer taraftan, 1-3 aylık TP fazla ve YP açık faiz pozisyonunda da artış görülmektedir. Haziran 2010 itibariyle, 1 aylık TP'de 120,9 milyar TL, 1 aylık YP'de 62 milyar TL ve 1-3 aylık YP'de 11,3 milyar TL açık gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-7: Faiz Açıkları, Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi

Sektörün maruz kaldığı yapısal faiz oranı riskinin değerlendirilmesinde, senaryo analizleri kullanılmaktadır. Yapılan analiz çerçevesinde bankaların varlık ve yükümlülüklerinin yeniden fiyatlamaya tarihlerine kalan süreler ve ortalama plasman faizi ile kaynak maliyeti veri iken faiz değişimlerinin banka kârlılığı üzerindeki etkisi hesaplanmaktadır. Hesaplamalarda, bankaların varlık ve yükümlülüklerinin faize duyarlılığının, analiz dönemi boyunca değişmediği ve yeni kaynak girişinin olmadığı varsayılmıştır. Ayrıca, paranın zaman değeri ihmal edilmiştir.

Tablo 3.1-8: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları

Senaryolar	TP Faizlerdeki Değişim (puan)				YP Faizlerdeki Değişim (puan)				
	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay	
Senaryo 1	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 2	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 3	1,00	2,00	3,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50	0,75	1,50	
Senaryo 5	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	
Senaryo 6	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 7	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	
Senaryo 8	-1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 9	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,00	0,00	0,00	0,00	
Senaryo 10	-1,00	-2,00	-3,00	-6,00	-0,25	-0,50	-0,75	-1,50	
Kazanç/Kayıp (Milyon TL)	Aralık 09			Mart 10			Haziran 10		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Senaryo 1	-2.125	0	-2.125	-2.143	0	-2.143	-2.367	0	-2.367
Senaryo 2	0	-962	-962	0	-1.067	-1.067	0	-1.222	-1.222
Senaryo 3	-19.612	0	-19.612	-21.765	0	-21.765	-25.034	0	-25.034
Senaryo 4	0	-5.261	-5.261	0	-5.689	-5.689	0	-7.000	-7.000
Senaryo 5	-8.039	-3.321	-11.361	-9.226	-3.628	-12.854	-10.093	-4.464	-14.557
Senaryo 6	-21.251	-4.812	-26.064	-21.431	-5.335	-26.766	-23.669	-6.112	-29.780
Senaryo 7	-26.716	-11.537	-38.254	-28.825	-13.272	-42.096	-34.008	-16.958	-50.966
Senaryo 8	2.125	0	2.125	2.143	0	2.143	2.367	0	2.367
Senaryo 9	0	962	962	0	1.067	1.067	0	1.222	1.222
Senaryo 10	19.612	5.261	24.873	21.765	5.689	27.454	25.034	7.000	32.034

Faiz oranına ilişkin senaryolar, yapısal faiz oranı riskine duyarlılığın bir önceki döneme göre TP'de ılımlı bir şekilde artarken YP'de aynı seviyede kaldığını göstermektedir. Uygulanan senaryolar sonucunda, TP ve YP kalemlerde ortaya çıkan alternatif kazanç ve kayıplar incelendiğinde, toplam kazanç ve kayıp değerlerinin, Haziran 2010 döneminde, Mart 2010 dönemine kıyasla mutlak değer olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Faizlerdeki artışları ifade eden senaryolar incelendiğinde, 1 aylık dönemde 1 puanlık faiz oranı artışını temsil eden

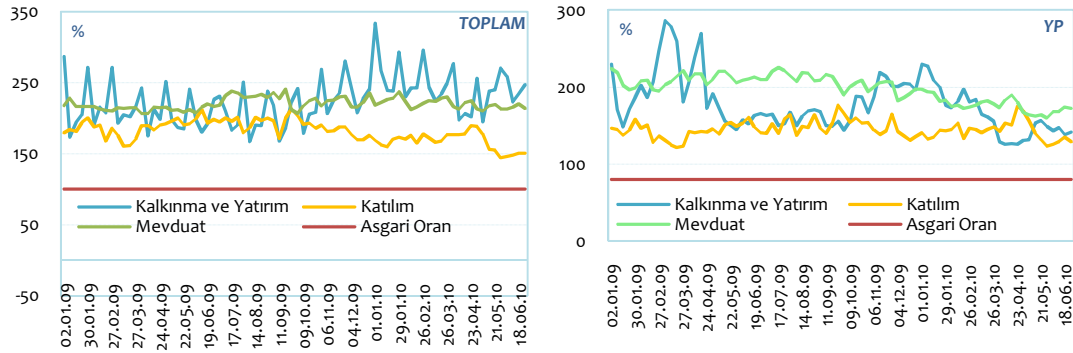
Senaryo 1'de ortaya çıkan kayıp tutarı, Mart 2010 dönemi için 2.143 milyon TL iken, Haziran 2010 dönemi için 2.367 milyon TL olarak hesaplanmıştır.

3.1.3 Likidite Riski

İnceleme döneminde, tüm banka gruplarında yabancı para ve toplam likidite yeterlilik oranları yasal sınırların üzerinde gerçekleşmiştir.

Haziran 2010 döneminde, bankacılık sisteminin geneli için birinci vade dilimine ilişkin toplam yasal likidite yeterlilik oranı, Mart 2010 dönemine göre azalmıştır. Söz konusu dönemde repo işlemlerinden sağlanan fonların artması, likidite yeterlilik oranındaki azalmanın ana nedenidir. Birinci vade dilimine ilişkin toplam yasal likidite yeterlilik oranı, 2010 Haziran döneminde 2010 Mart dönemine göre, mevduat bankaları için %230'dan %214,4'e, kalkınma ve yatırım bankaları için %249,4'ten %247,4'e, katılım bankaları için ise %176,7'den %150,7'ye düşmüştür. Mart 2010'a kıyasla yabancı para likidite yeterlilik oranı da, Haziran 2010'da tüm banka grupları için azalış göstermiştir.

Grafik 3.1-8: Birinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi

Mart-Haziran 2010 döneminde, bankaların ikinci vade dilimine ilişkin likidite bileşenleri incelendiğinde, varlık tarafında türev işlemler ile kredilerin arttığı, menkul kıymet portföyünün ise bir miktar azaldığı görülmektedir. Buna karşılık, mevduatın ve yükümlülük doğuran türev işlemlerin artması, ikinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranını %142,8'den %138,3'e geriletmiştir. Bu dönemde, özellikle yükümlülük doğuran türev işlemlerdeki artışın etkisiyle, YP likidite yeterlilik oranı 4 puan düşmüştür.

Tablo 3.1-9: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri

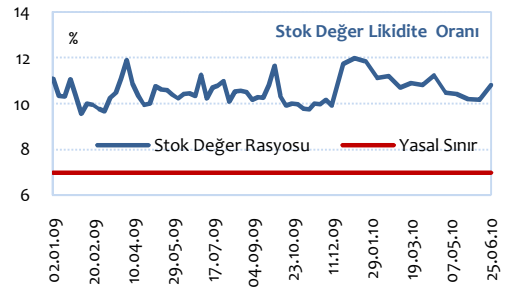
Milyon TL, (%)	YP				Toplam			
	Haziran 09	Aralık 09	Mart 10	Haziran 10	Haziran 09	Aralık 09	Mart 10	Haziran 10
Varlıklar								
Türevler	32.339 (27)	44.873 (36)	48.498 (39)	55.493 (42)	42.558 (12)	55.653 (13)	60.111 (14)	68.396 (15)
B., YDMŞ	28.647 (24)	27.227 (22)	21.870 (18)	19.913 (15)	32.201 (9)	31.897 (8)	26.142 (6)	23.948 (5)
GUDMD	16.696 (14)	15.110 (12)	17.228 (14)	14.781 (11)	87.091 (24)	127.273 (31)	143.672 (34)	141.332 (32)
VKETMD.	13.605 (11)	12.983 (10)	11.406 (9)	10.797 (8)	80.412 (22)	77.372 (19)	77.569 (18)	77.521 (17)
Krediler	12.845 (11)	11.956 (9)	11.513 (9)	14.255 (11)	72.323 (20)	74.358 (18)	75.768 (18)	83.208 (19)
ND,TCMB	7.964 (7)	8.117 (6)	7.674 (6)	8.611 (7)	35.244 (10)	30.557 (7)	28.803 (7)	36.467 (8)
Alacaklar	6.617 (6)	5.614 (4)	4.850 (4)	7.658 (6)	12.416 (3)	15.614 (4)	16.134 (4)	16.992 (4)
YAD (Net)	2 (0)	10 (0)	7 (0)	5 (0)	32 (0)	28 (0)	20 (0)	16 (0)
Toplam	118.714	125.890	123.045	131.512	362.277	412.750	428.221	447.883
Yükümlülükler								
Mevduat	48.323 (56)	51.422 (52)	50.356 (48)	52.818 (46)	141.753 (55)	148.916 (53)	156.522 (52)	168.961 (52)
Türevler	28.138 (33)	36.262 (37)	41.796 (40)	48.489 (42)	43.057 (17)	55.559 (19)	60.585 (20)	68.827 (21)
Diğ.Kayn.	3.891 (5)	5.069 (5)	4.011 (4)	6.815 (6)	44.564 (17)	51.299 (18)	52.161 (17)	54.999 (17)
TCMB, B.,Ş.	2.051 (2)	2.203 (2)	3.881 (4)	2.529 (2)	15.958 (6)	17.821 (6)	7.634 (3)	8.776 (3)
Diğ.Krediler	2.517 (3)	2.048 (2)	2.648 (3)	3.162 (3)	9.779 (4)	8.303 (3)	4.078 (1)	4.345 (1)
BDİ	1.433 (2)	2.197 (2)	2.038 (2)	2.095 (2)	2.545 (1)	4.705 (2)	18.846 (6)	18.056 (6)
Toplam	86.351	99.201	104.731	115.908	257.656	286.602	299.826	323.964
LYO (%)	137,5	126,9	117,5	113,5	140,6	144,0	142,8	138,3

Bankaların varlıkları ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan Stok Değer Likidite Oranının, yasal sınırın üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Mart 2010 itibarıyla %10,9 seviyesinde olan söz konusu oran, Nisan-Haziran 2010 öneminde %10-11 aralığında hareket etmiş ve Haziran sonu itibarıyla %10,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranın hesabında en büyük bileşen durumundaki mevduat, bir önceki çeyreğe göre %6 oranında artmıştır.

Tablo 3.1-10: Stok Değer Likidite Oranı²

Milyon TL	Haziran 09	Aralık 09	Mart 10	Haziran 10
Nakit Değ. Ve TCMB	39.292	26.393	26.308	31.204
Bankalar, YDMŞ	9.519	15.642	17.307	16.137
Alacaklar	21.138	23.278	21.585	27.198
TOPLAM VARLIKLAR	69.949	65.314	65.201	74.539
Mevduat	485.479	526.818	542.223	574.985
TCMB, Bankalar, YDMŞ	30.500	32.381	31.076	31.928
Diğer Krediler	49.429	46.508	46.797	52.426
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	565.408	605.707	620.096	659.340

Kaynak: BDDK

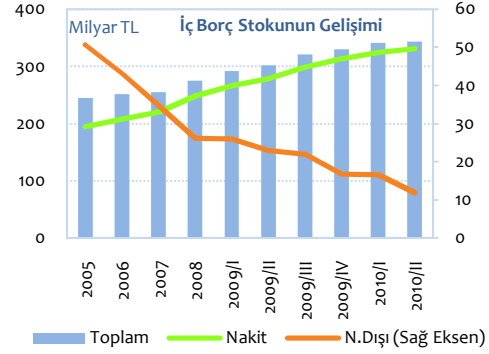
İç borç stokunun alacaklılara göre dağılımında son yıllarda sürekli olarak artan bankacılık kesiminin ağırlığının 2010 yılında yatay seyrettiği gözlenmiştir. İç borç stoku, bir önceki yılın aynı dönemine göre %13,7 oranında artarak 343 milyar TL'ye ulaşmıştır. Nakit iç borç stokunun toplam iç borç stoku içindeki payı artmakta olup, söz konusu pay 2010 yılının ilk yarısı itibarıyla %96,5 seviyesine yükselmiştir. Bunda, son yıllarda faiz maliyetinin düşmesinin etkisi olduğu değerlendirilmektedir. Haziran 2010 itibarıyla toplam iç borcun; 217 milyar TL'si bankalara, 118 milyar TL'si ise bankacılık dışı kesimdir. Toplam iç borcun dağılımında yabancı bankaların payının %4,6'dan %5,2'ye yükselmesi dikkat çekmektedir.

²"Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik" in 15/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında, kasa, efektif deposu, Merkez Bankası nezdinde açılan vadesiz serbest hesap, yoldaki paralar, vadesi gelmiş menkul değerler, kıymetli maden deposu, satın alınan çekler, bankalar, yurt dışı merkez ve şubeler nezdinde açılan vadesiz serbest hesaplar, bankalararası para piyasasından gecelik alacaklar ve zorunlu karşılıklar toplamının, toplam mevduatlar, TCMB, Bankalar, Yurt Dışı Merkez ve Şubeler Hesapları ve sermaye benzeri krediler hariç diğer Krediler kalemlerinin toplam tutarları (TP+YP) vadelerine bakılmaksızın stok değerleri üzerinden kaydedilir hükmü yer almaktadır.

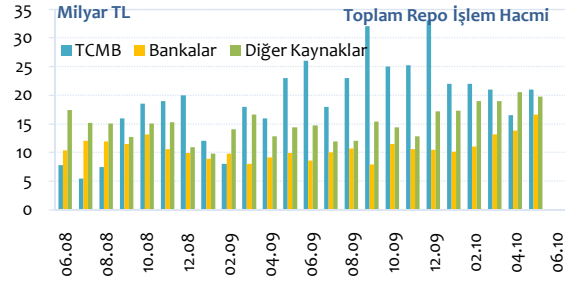
Tablo 3.1-11: İç Borç Stokunun Alıcılara Göre Dağılımı

%	2006	2007	2008	2009			2010
				Haziran	Aralık	Mart	Haz.10
Bankacılık Kesimi	49,1	51,7	54,9	57,9	63,4	63,8	63,2
Kamu B.	24,2	23,4	26	27,2	26,9	27,6	27,2
Özel Bankalar	21,5	23,4	23,3	25,4	30,8	30,7	29,9
Yabancı B.	2,9	4,1	4,9	4,6	4,9	4,6	5,2
Kalk.Yat.B.	0,6	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9
Banka Dışı Kesim ³	44	42,3	40,6	38,9	34,2	33,2	34,5
Gerçek Kişiler	8,8	5,9	5,5	4,5	2,9	2,4	2,0
Tüzel Kişiler	18,1	18,5	19,8	20,3	18,5	17,7	17,4
MKYF ⁴	3,5	4,5	5	5,3	4,2	4,0	4,1
YD Yerleşikler	13,6	13,4	10,3	8,8	8,6	9,1	11,0
TCMB	6,9	6	4,5	3,2	2,3	3,1	2,3
TOPLAM	100	100	100	100	100	100	100,0

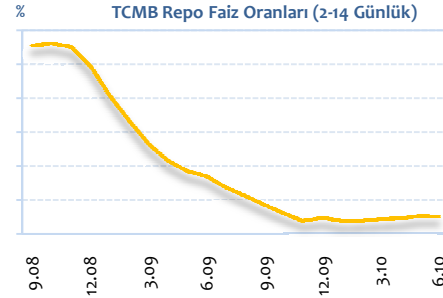
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Küresel kriz döneminde TCMB'nin yaptığı faiz indirimleri neticesinde, 2009 yılının son çeyreğinde 14 güne kadar vadeli ağırlıklı ortalama repo faiz oranı %7 seviyesine inmiştir. Bu dönemden itibaren bir hafta vadeli repo ihalelerinde oluşan faiz oranlarının yüzde 7 civarında dalgalandığı da dikkate alan TCMB, 18 Mayıs 2010 tarihinde, bir hafta vadeli repo ihalelerinde miktar ihalesi yöntemine geçilmesine karar vermiş ve söz konusu ihalelerin faiz oranını yüzde 7 olarak belirlemiştir. Bu dönemde, sektörde gerçekleşen repo işlemlerinden sağlanan fonların 21 milyar TL'lik kısmı TCMB'den, 13,1 milyar TL'lik kısmı bankalardan, 18,9 milyar TL'lik kısmı ise diğer kaynaklardan temin edilmiştir. Bankacılık sektörü, varlıklarının %6,2'sini repo yoluyla sağlanan fonlarla finanse etmektedir.

Grafik 3.1-9: Repo İşlemlerinin Gelişimi

Kaynak: BDDK, TCMB.

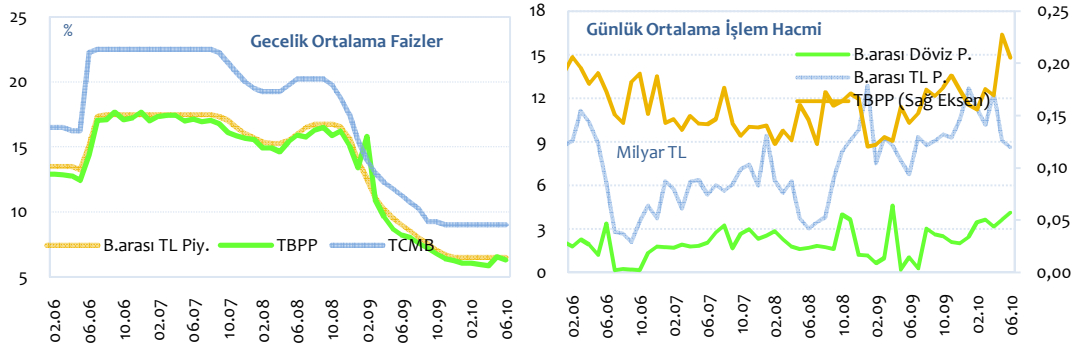
2010 yılı içerisinde bankalararası piyasalarda ve Takasbank Borsa Para Piyasası'nda gerçekleşen gecelik ortalama faizlerin, yatay seyir izlediği gözlenmektedir. Haziran 2010 itibarıyla, ikincil piyasa olarak da adlandırılan bankalararası piyasalarda gecelik ortalama TL faizi, %6,5; Takasbank Borsa Piyasası'nda⁵ oluşan gecelik ortalama faiz ise %6,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

³ Banka dışı kesim, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu dışındaki tüm gerçek ve tüzel kişileri kapsamaktadır.

⁴ MKYF: Menkul Kıymet Yatırım Fonu

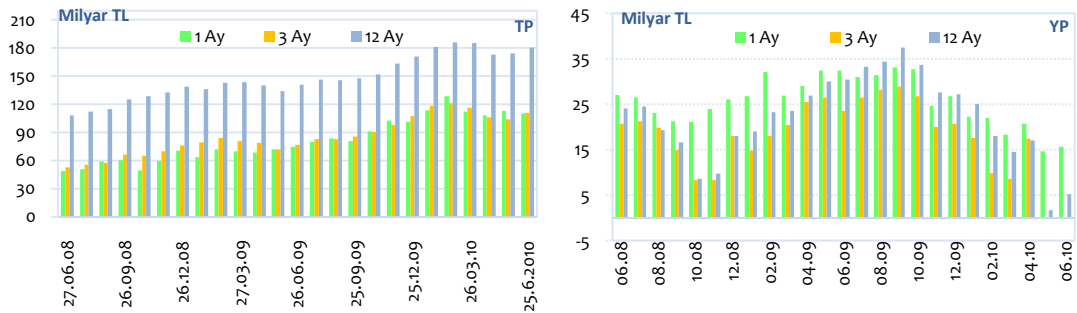
⁵ Takasbank Borsa Para Piyasası (TBPP); kısa dönemli nakit fazlası olup, bunu organize bir şekilde plase edemeyen Aracı Kuruluşlar ile kısa dönemli nakit ihtiyacı bulunup, bu ihtiyacını uzun vadeli varlıklarını elden çıkartmadan karşılamak isteyen Aracı Kuruluşlar'ın karşılaşmasını sağlamak amacıyla 1 Ekim 1996'da İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. bünyesinde faaliyete geçmiştir.

Grafik 3.1-10: Bankalararası Piyasalar ile Takasbank Borsa Piyasasının Gelişimi

Küresel krizin derinleştiği 2008 yılının son çeyreğindeki likidite azalmasından sonra hem vade hem de büyüklük olarak artan yabancı para likidite fazlasının 2009 yılı son çeyreğinde azalmaya başladığı ve bu azalışın 2010 yılında da devam ettiği gözlenmektedir. Yabancı para 3 ay ve 12 ay vadeli likiditedeki azalma ciddi oranda meydana gelirken, sendikasyon kredisi geri ödemelerinin Ağustos ve Eylül aylarında yoğunlaşmasının da etkisiyle 3 ay vadeli likidite minimum düzeye inmiştir. Türk Lirası likiditenin ise, 2009 yılsonundaki seviyesini koruduğu görülmektedir.

Grafik 3.1-11: Vadelere Göre Likidite Fazlası

İlerleyen dönemlerde bankaların YP likiditesini etkileyecek unsurlardan biri de sendikasyon ve sekürütizasyon kredileridir. Sektörün mevcut durumda 2010 yılsonuna kadar ödemesi gereken sendikasyon kredisi tutan 7,2 milyar TL (4,6 milyar \$), sekürütizasyon kredisi tutarı ise 1,6 milyar TL (1 milyar \$) civarındadır. 2011-2018 yılları arasında itfa olunacak toplam sendikasyon ve sekürütizasyon kredisi bakiyesi 22,2 milyar TL (14,2 milyar \$) olup, 2011 yılı için ödemeler Nisan ve Mayıs aylarında yoğunlaşmaktadır.

Tablo 3.1-12: Sendikasyon ve Sekürütizasyon Kredileri Ödeme Planı

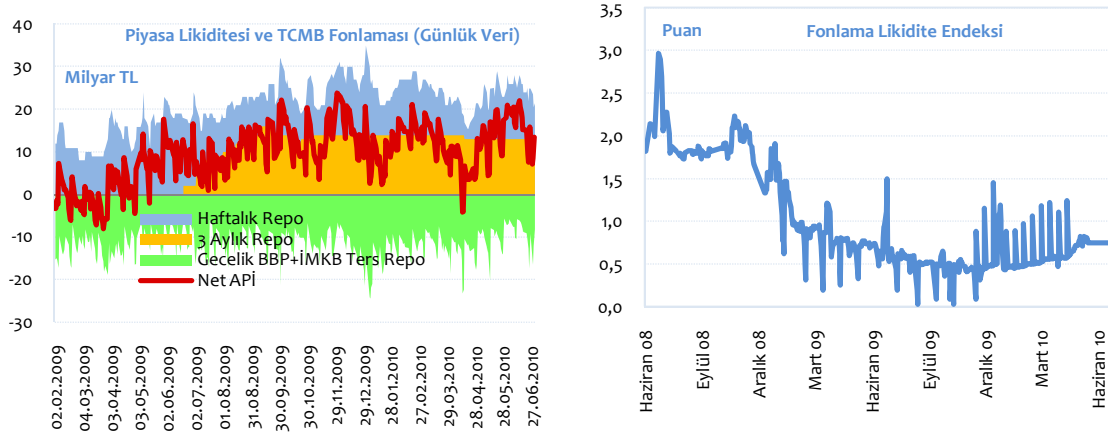
(Milyon)	EURO				DOLAR				TOPLAM ⁶	
	Sendikasyon		Sekürütizasyon		Sendikasyon		Sekürütizasyon			
	TL	\$ Karşılığı	TL	\$ Karşılığı	TL	\$	TL	\$	TL	\$
2010 Temmuz	0	0	60	38	0	0	186	119	246	157
2010 Ağustos	1.390	884	33	21	635	404	279	178	2.336	1.487
2010 Eylül	2.280	1.459	0	0	1.448	929	231	147	3.958	2.534
2010 Ekim	0	0	60	38	0	0	213	136	272	174
2010 Kasım	367	233	33	21	145	92	286	183	830	529
2010 Aralık	701	448	0	0	237	152	232	148	1.170	747
2011-2018	6.307	4.029	1.008	651	2.047	1.307	12.529	7.989	22.191	14.166

⁶ Vade sonu 13 Nisan 2011 tarihli dolar karşılığı 199 milyon \$ olan 300 milyon TL değerindeki Türk Lirası cinsinden sekürütizasyon ödemesi nedeniyle, 2011-2018 satırında yer alan sendikasyon ve sekürütizasyon ödemelerinin TL ve \$ dolar karşılık toplamları Toplam sütunda yer alan rakamlardan farklılık göstermektedir.

31 Mart 2010 tarihinde 10,2 milyar TL düzeyinde gerçekleşen piyasadaki net likidite açığı, 30 Haziran 2010 tarihi itibarıyla 13,3 milyar TL düzeyine yükselmiştir. 30 Haziran 2010 tarihi itibarıyla TCMB piyasa fonlamasının %60'ını haftalık repo işlemleri ile %40'ını ise, 3 aylık repo işlemleri ile gerçekleştirmiş durumdadır. TCMB, Haziran 2010 sonu itibarıyla haftalık ve 3 aylık repo işlemleriyle toplamda piyasayı 21 milyar TL fonlamış ve gün sonunda oluşan 8,2 milyar TL'lik likidite fazlasının 7,9 milyar TL'lik kısmını gecelik vadede Bankalararası Para Piyasası'ndan, 0,3 milyar TL'lik kısmını ise ters repo işlemiyle İMKB'den çekmiştir.

Küresel finansal kriz sürecinde TCMB'nin yaptığı faiz indirimleriyle azalan Fonlama Likidite Endeksi, 2009 yılısonundan itibaren belli bir aralıkta dalgalanmaktadır. Nisan-Haziran 2010 döneminde 0,47 ile 1,24 arasında değerler alan endeks, Haziran sonu itibarıyla 0,75 seviyesinde yatay hareketini devam ettirmektedir.

Grafik 3.1-12: Piyasadaki Likidite ve Fonlama Likidite Endeksi

Kaynak: TCMB

Döviz likiditesine ilişkin olarak, 2008 yılı sonunda 2 puan azaltılarak yüzde 9'a düşürülmüş olan yabancı para zorunlu karşılık oranı 0,5 puan artırılarak yüzde 9,5 düzeyine yükseltilmiş olup, yabancı para zorunlu karşılık oranında yapılan bu artışla, 14 Mayıs 2010 tarihinde piyasadan yaklaşık 700 milyon ABD doları döviz likiditesi çekilmiştir.

3.1.4 Yoğunlaşma Riski

Bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna özkaynakların yüzde onu veya daha fazlası oranında kullanılan krediler, büyük kredi olarak kabul edilmektedir. Büyük kredilerin toplam kredi ve özkaynak içindeki payında 2009 yılının Haziran ayından beri görülen azalış trendi son bularak, 2010 yılı ikinci çeyreğinde artış yönünde hareket etmiştir. Haziran 2010'da bankaların özkaynaklarının %10'undan büyük krediler toplamının özkaynaklara oranı, 2010 yılı ilk çeyreğine göre 11,3 puanlık yüksek bir artışla %34,9 düzeyine gelmiştir. Toplam kredilerin %8,3'ü ise, özkaynakların %10'undan daha büyük tutardadır.

Tablo 3.1-13: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı

%	Ara.09		Mar.10		Haz.10	
	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı
10'dan Büyük	30,0	7,7	23,6	6,0	34,9	8,3
10-15 Arası	21,0	5,4	12,7	3,2	22,6	5,4
15-20 Arası	5,4	1,4	7,5	1,9	8,6	2,1
20-25 Arası	2,1	0,5	3,4	0,9	3,6	0,9

Kredilerin tutar ve müşteri sayısı açısından dağılımında, kredilerin %49,2'sinin 1 milyon TL'den büyük tutarlı olduğu görülmektedir. Müşteri sayısı açısından yoğunlaşma ise 51 bin TL'den az krediler grubunda olmakta ve kredi müşterilerinin %98,1'inin 51 bin TL'den düşük tutarlı kredi kullandığı görülmektedir. Müşteri başına kredi ise, kredi tutarının müşteri sayısından daha yüksek oranda artması sebebiyle 100 bin TL'nin üzerindeki kredilerde büyüme göstermiş olup, bu kredi diliminde yoğunlaşma riski yükselmiştir.

Tablo 3.1-14: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Kredi Tutarı	Kredi Toplamı (%)			Müşteri Sayısı (%)			Müşteri Başına Kredi Tutarı (Bin TL)		
	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Ara.09	Mar.09	Haz.10
1 milyon TL'den büyük	48,4	48,8	49,2	0,06	0,07	0,07	7.613	7.612	7.922
501 bin TL-1 milyon TL	4,1	4,2	4,3	0,06	0,06	0,07	715	713	726
101 bin TL-500 bin TL	10,2	10,4	10,5	0,52	0,55	0,61	197	195	198
51 bin TL-100 bin TL	7,0	7,0	7,1	0,98	1,03	1,14	71	71	71
51 bin TL'den az	30,3	29,5	28,9	98,38	98,29	98,11	3	3	3
Genel Toplam	100	100	100,0	100	100	100	10	10	11

Bankacılık sektörünün kullandığı kredilerin belli sektörlerde yoğunlaşması durumunda, kredi kalitesi, kredi kullananan sektörde meydana gelecek gelişmelere daha duyarlı hale gelmektedir. Sektörel bazda nakdi kredilerin dağılımı analiz edildiğinde, toplam kredilerin %60,7'sinin 10 farklı sektöre kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra toplam kredilerin %31,3'ünün, kredi tutarının kısmen düşük ve müşteri sayısının yüksek olduğu bireysel krediler (konut kredileri, bireysel ihtiyaç ve diğer krediler ile kredi kartları) olarak kullanılması, sektörün yoğunlaşma riskini azaltan bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3.1-15: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması

%	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	10,3 (2)	10,3 (2)	10,8 (2)	10,9 (2)	11,1 (2)	10,3(2)	11,3(1)
Bireysel Konut Kredileri	10,4 (1)	10,4 (1)	10,8 (1)	11,0 (1)	11,3 (1)	10,4(1)	11,2(2)
Kredi Kartları	9,3 (3)	9,1 (3)	9,6 (3)	9,6 (3)	9,5 (3)	9,1(3)	8,8(3)
İnşaat	5,4 (5)	5,5 (4)	5,8 (4)	5,9 (4)	6,0 (4)	5,5(4)	6,0(4)
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	5,6 (4)	5,4 (5)	5,4 (5)	5,4 (5)	5,7 (5)	5,4(5)	5,8(5)
Parasal Kurumlar (Banka, Finansal Kiralama, Fak., Fin. Şirketleri)	3,7 (8)	3,8 (6)	3,7 (6)	3,6 (7)	3,6 (8)	3,8(6)	3,9(6)
Metal Ana San. ve İşlenmiş Maden Ürt. San.	3,8 (7)	3,5 (7)	3,5 (8)	3,5 (8)	3,6 (7)	3,5(7)	3,9(7)
Tarım	3,3 (10)	3,4 (8)	3,6 (7)	3,7 (6)	3,8 (6)	3,4(8)	3,6(8)
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,1(11)	3,1(12)	3,0 (11)	3,2(11)	2,8 (12)	3,1(11)	3,1(9)
Savunma ve Kamu Ynt. ve Zorunlu S. G. Kurumları	3,0 (12)	3,1 (11)	3,1 (9)	3,1 (12)	3,0 (11)	3,2(10)	3,1(10)

Not: Parantez içindeki rakamlar o sektöre kullanılan kredi tutarının toplam krediler içindeki payının sırasını göstermektedir.

Mevduatın tutar ve müşteri sayısı açısından dağılımı incelendiğinde, Haziran 2010 itibarıyla, tutar olarak yoğunlaşmanın 1 milyon TL'den büyük mevduat grubunda, mudi sayısı açısından yoğunlaşmanın ise 10 bin TL'den az mevduat grubunda olduğunu görülmektedir. Mudi başına düşen mevduatın, 1 milyon TL'den büyük mevduat grubunda artması, yoğunlaşmanın yükseldiğini göstermektedir. Diğer dilimler için mudi başına mevduat önemli bir değişim arz etmemektedir.

Tablo 3.1-16: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Mudi Sayısı (%)			Mudi Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Ara.09	Mar.10	Haz.10
1 milyon TL'den büyük	43,1	45,2	46,6	0,04	0,04	0,03	7.107,2	7.606,6	8.199,4
250 bin TL-1 milyon TL	14,8	14,4	14,5	0,21	0,21	0,2	512,4	509,9	509,1
51 bin TL-250 bin TL	21,9	21,2	20,4	1,39	1,40	1,0	112,6	112,6	110,1
11 bin TL-50 bin TL	14,2	13,5	13,0	4,07	4,01	2,8	25,0	24,9	24,6
10 bin TL'den az	6,0	5,8	5,5	94,29	97,26	41,9	0,5	0,4	0,7
Sıfır hesaplar	-	-	-	-	-	54,1	-	-	-
Genel Toplam	100	100	100	100	100	100	6,7	7,2	5,3

Mevduatın vade yapısı incelendiğinde, vadesiz ve 3 aya kadar vadeli olan mevduatın, toplam mevduatın %92,5'ini oluşturduğu görülmekte olup, söz konusu durum Türk bankacılık sektöründe yapısal bir özellik arz etmektedir. Bankacılık sektörünün en önemli finansman kaynağı olan mevduatın, genel itibarıyla kısa vadede yoğunlaşmış olması likidite riskini olumsuz etkilemekte, uzun vadeli varlıkların kısa vadeli kaynaklarla finanse edilmesi sebebiyle bilançoda aktif-pasif vade uyumsuzluğu yaratmaktadır.

Tablo 3.1-17: Mevduatın Vade Yapısı

%	Haz.08	Eyl.08	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Vadesiz	15,8	15,4	13,7	13,6	14,2	15,8	15,6	14,8	15,5
1 Aya Kadar	31,0	28,4	31,5	31,6	30,7	29,3	27,7	29,9	30,3
1-3 Ay Arası	44,6	46,6	46,1	46,1	46,8	46,4	48,5	47,7	46,7
3 Aya Kadar	91,4	90,4	91,2	91,3	91,6	91,4	91,9	92,4	92,5
3-6 Ay Arası	3,7	4,4	3,3	3,5	3,4	3,5	3,3	3,3	3,6
6-12 Ay Arası	2,2	2,4	2,5	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5	1,3
1 Yıl Üzeri	2,8	2,7	2,9	3,3	3,2	3,4	3,3	2,8	2,5
Genel Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.2 Sermaye Yeterliliği

Bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR), Haziran 2010 itibarıyla %19,2 düzeyindedir. Yılın ikinci çeyreğinde SYR'de meydana gelen 0,7 puanlık düşüş, özkaynaklarda meydana gelen %2,9 oranındaki artış karşısında risk ağırlıklı varlıkların %6,9 oranında artmasından kaynaklanmaktadır. Risk ağırlıklı varlıklardaki artış esas itibarıyla, kredi riskine esas tutardaki artıştan oluşmaktadır.

Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

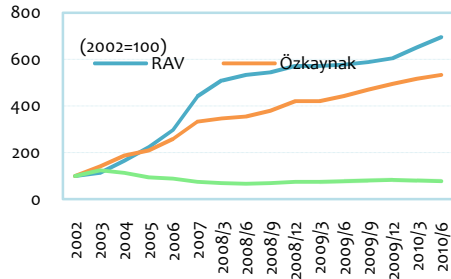
	Özkaynak (Milyar TL)				RAV (Milyar TL)				SYR			
	Ara.09	Mar.10	Haz.10	% değişim (Mar.10-Haz.10)	Ara.09	Mar.10	Haz.10	% değişim (Mar.10-Haz.10)	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Puan değişim (Mar.10-Haz.10)
Sektör	115,0	120,5	124,0	2,9	562,0	604,1	645,8	6,9	20,5	19,9	19,2	-0,7
Mevduat	97,9	102,8	105,9	3,0	512,3	552,6	591,6	7,1	19,1	18,6	17,9	-0,7
- Kamu	23,6	25,2	25,2	0,0	126,5	137,7	146,8	6,6	18,7	18,3	17,2	-1,1
- Özel	56,7	59,4	62,0	4,4	290,4	314,3	338,3	7,6	19,5	18,9	18,3	-0,6
- Küresel	17,6	18,2	18,7	2,7	95,4	100,6	106,6	6,0	18,5	18,1	17,6	-0,5
KYB	12,7	13,2	13,4	1,5	21,1	21,6	21,9	1,4	60,3	61,2	61,3	0,1
Katılım	4,4	4,5	4,7	4,4	28,6	30,0	32,2	7,3	15,3	14,9	14,5	-0,4
Büyük Ölçek	74,6	78,8	81,2	3,0	386,5	419,9	450,5	7,3	19,3	18,8	18,0	-0,8
Orta Ölçek	20,6	21,3	22,0	3,3	122,2	129,1	137,6	6,6	16,9	16,5	16,0	-0,5
Küçük Ölçek	19,8	20,4	20,8	2,0	53,3	55,1	57,8	4,9	37,2	37,0	36,0	-1,0

Açıklama: Özkaynak tutarı SY430 formundan alınmış olup, bilanço özkaynağı ile farklılık arz etmektedir.

Fonksiyon grupları itibarıyla incelendiğinde, yılın ikinci çeyreğinde kalkınma ve yatırım bankalarının SYR'sinde 0,1 puanlık kısmi bir artış yaşanırken, diğer fonksiyon gruplarının SYR'lerinde düşme görülmüştür. Söz konusu dönemde kalkınma ve yatırım bankalarının kredi riskine esas tutarlarındaki dolayısıyla da risk ağırlıklı varlıklarındaki artışın diğer gruplara kıyasla sınırlı kaldığı görülmektedir. Risk ağırlıklı varlıklardaki en yüksek artış %7,6 ile özel mevduat bankalarında meydana gelmiştir.

Ölçek bazında yapılan incelemede, tüm ölçek gruplarının SYR'lerinin ılımlı bir şekilde düştüğü görülmektedir. En büyük düşüş ise, yine risk ağırlıklı varlıklarındaki yüksek artıştan dolayı büyük ölçekli bankalarda meydana gelmiştir.

Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu Endeksi

2002=100	Mevduat B.		Katılım B.		KYB	
	RAV	Özkaynak	RAV	Özkaynak	RAV	Özkaynak
2002	100,0	100,0	-	-	100,0	100,0
2003	114,4	140,6	-	-	99,1	134,6
2004	163,9	187,3	100,0	100,0	102,3	160,3
2005	220,9	208,3	147,9	154,1	103,8	187,7
2006	295,6	256,6	185,0	255,3	150,5	224,8
2007	437,3	331,5	285,4	385,2	236,6	265,5
2008	543,0	391,8	489,5	629,5	309,7	318,1
2009	588,8	491,1	562,6	721,9	358,9	375,1
Mar.10	635,1	515,8	590,4	737,9	366,8	389,0
Haz.10	680,0	531,0	635,1	769,9	372,7	395,7

2008 yılı üçüncü çeyreğinden itibaren artış trendine giren SYR, 2010 yılı ilk çeyreğinden başlamak üzere, azalma eğilimi göstermektedir. SYR'deki azalış, sektörün finansal krizin etkilerinin sürdüğü dönemde düşürdüğü kredi arzını, 2009 yılı ikinci çeyreğinden itibaren gittikçe artan bir biçimde artırmasıyla açıklanabilir. Sektörün risk ağırlıklı varlıklarındaki artış önceki çeyreğin biraz altında olmakla beraber, 2008 ve 2009 yıllarında görülen artış hızının oldukça üzerinde yer almaktadır.

Sektörün sermaye kalitesine yönelik değerlendirmede bulunmak üzere, özkaynakları oluşturan kalemlerin oransal payları incelendiğinde; ana sermayenin, özkaynak toplamının %91,2'sini oluşturduğu, ödenmiş sermaye payının ise %37,3 olduğu görülmekte olup, söz konusu durum sektörün yüksek kalitede sermaye ile çalıştığına işaret etmektedir. Sektörün ana sermayesinde, yılın ikinci çeyreğinde 3,9 milyar TL'lik artış meydana gelmiştir. Ana sermaye kalemleri içerisinde, ödenmiş sermayedeki artış sınırlı kalırken, yedek akçelerde 6,2 milyar TL'lik artış yaşanmıştır. Bu artışın 5,8 milyar TL'lik kısmı, olağanüstü yedek akçelerden oluşmaktadır.

Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri

(Milyon TL)	2007	2008	Haz.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Özkaynak içindeki pay	% Değişim (Mar.10/Haz.10)
Ana Sermaye	74.638	88.619	94.390	104.139	109.097	113.056	91,2	3,6
-Ödenmiş Sermaye	31.623	39.406	41.365	42.542	44.459	46.298	37,3	4,1
-Yedek akçeler	33.661	39.911	49.857	49.228	56.206	62.431	50,4	11,1
-Net dön. Kârı ile geçm.yıl kârı	15.408	13.718	11.511	20.568	17.222	13.159	10,6	-23,6
-Yedek Akçelerle Karşılanamayan Zarar	-18.756	-18.023	-17.962	-17.992	-17.942	-17.945	-14,5	0,0
Katkı Sermaye	7.138	8.560	10.144	12.201	12.763	12.321	9,9	-3,5
-Genel karşılıklar	2.534	3.641	3.859	4.083	4.310	4.584	3,7	6,4
-İkincil sermaye benzeri borçlar	3.347	5.493	5.497	5.538	5.523	5.460	4,4	-1,1
Üçüncü Kuşak Sermaye	0	0	0	0	0	0	-	-
Sermayeden İndirilen Değerler	-4.339	-4.452	-1.306	-1.300	-1.343	-1.392	-1,1	3,6
Özkaynaklar	77.436	92.727	103.228	115.040	120.517	123.984	100	2,9

Kredi riskine esas tutar toplamının %86,7'si, %100 risk ağırlıklı varlıklardan oluşmaktadır. Yılın ikinci çeyreğinde risksiz varlıklar toplamı 9,9 milyar TL artarken, %100 risk ağırlıklı varlıklar toplamı 36,9 milyar TL artış göstermiştir. Risksiz varlıklarda en büyük artış Merkez Bankasında tutulan hesaplarda meydana gelmiştir. Diğer taraftan, %100 risk ağırlıklı varlıklar içerisindeki krediler 29,7 milyar TL, gayrinakdi kredi ve taahhütler ise 4,9 milyar TL artmıştır.

Tablo 3.2-3: Riske Esas Tutarlar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar

(Milyon TL)	2007	2008	Haz.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10		% Değişim
						Tutar	Ağırlık.Tutar	Haz.10-Mar.10
- Risk Ağırlığı %0 Olan Varl.	229.758	228.731	236.096	262.657	251.271	261.134	0	3,9
- Risk Ağırlığı %10 Olan Varl.	0	0	0	0	0	0	0	-
- Risk Ağırlığı %20 Olan Varl.	63.713	48.257	55.734	51.460	51.711	49.248	9.850	-4,8
- Risk Ağırlığı %50 Olan Varl.	78.757	94.785	93.990	99.039	105.458	113.131	56.565	7,3
- Risk Ağırlığı %100 Olan Varl.	290.711	375.908	381.929	402.532	424.448	461.338	461.338	8,7
- Risk Ağırlığı %150 Olan Varl.	-	1.747	1.905	2.228	2.104	2.464	3.695	17,1
- Risk Ağırlığı %200 Olan Varl.	-	173	270	392	431	426	851	-1,2
Kredi Riskine Esas Tutar	343.275	435.919	443.468	466.470	491.538		532.300	8,3
Piyasa Riskine Esas Tutar	14.854	19.947	22.763	24.939	27.591		28.494	3,3
Op. Riske Esas Tutar	51.180	59.681	70.569	70.569	84.975		84.975	0,0
Toplam Risk Ağırlıklı Varl.	409.309	516.547	537.800	561.979	605.103		645.769	6,7

*Operasyonel riske esas tutar, SY430 formundan alınmış olup, temel göstergelere yaklaşımına göre hesaplanan değerden farklılık arz etmektedir.

Sermaye yükümlülüğü, maruz kalınan riskler sebebiyle bulundurulması gereken asgari tutarı ifade edip, riske esas tutarlar baz alınarak hesaplanmaktadır. Bankacılık sektörünün sermaye yükümlülüğünün %82,4'ü kredi riskinden, %13,2'si operasyonel riskten, %4,4'ü ise piyasa riskinden oluşmaktadır. Özkaynak toplamından sermaye yükümlülüğü tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanan serbest özkaynak tutarı, bir önceki çeyreğe göre 0,1 milyar TL artarak, 72,3 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı

Haziran 2010	Mevduat		KYB		Katılım B.		Toplam	
	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay
Kredi Riski Sermaye Yük.	38.917	82,2	1.416	80,8	2.252	87,3	42.584	82,4
Piyasa Riski Sermaye Yük.	2.167	4,6	98	5,6	14	0,5	2.280	4,4
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	6.245	13,2	240	13,7	313	12,1	6.798	13,2
Toplam Serm. Yük.	47.329	100	1.753	100	2.579	100	51.661	100
Serbest Özkaynak	58.557	-	11.672	-	2.094	-	72.323	-

Orası kur ve faiz değişimlerinin SYR'ye olan etkisi incelendiğinde, diğer değişkenler sabitken, ABD Dolar kurunda meydana gelecek %10 düzeyindeki artışın, SYR'de 0,29 puanlık bir düşüş yaratacağı görülmektedir. Avro kurunda %10 düzeyinde meydana gelecek bir artış ise, SYR'de 0,31 puanlık bir düşüş meydana getirecektir. Buna karşılık, faiz haddinde meydana gelecek 2 puanlık yukarı yönlü bir değişim, SYR'yi 0,96 puan düşürecek; 1 puanlık aşağı yönlü bir değişim ise SYR'yi 0,49 puan artıracaktır.

Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi

	Kurdaki (ABD Doları) Değiş. (%)				Kurdaki (Avro) Değişim (%)				TL Faiz Oranlarındaki Değişim (Puan)			
	-10	1	5	10	-10	1	5	10	-2	-1	+1	+2
Tahmini RAV Değişimi (%)	-1,24	0,12	0,62	1,24	-0,62	0,06	0,31	0,62	0,69	0,34	-0,33	-0,65
Tahmini Özkaynak Değişimi (%)	-1,18	0,12	0,21	-0,33	1,08	-0,11	-0,54	-1,08	6,15	3,03	-2,95	-5,81
Tahmini SYR Değişimi (puan)	0,01	0	-0,08	-0,29	0,31	-0,03	-0,16	-0,31	1,00	0,49	-0,49	-0,96

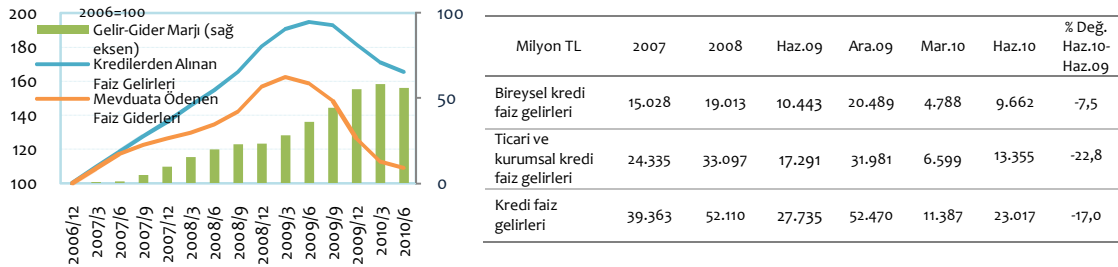
3.3 Kârlılık Analizi

Bankacılık sektörünün dönem net kârı, 2010 yılı ikinci çeyreğinde geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %10,4 oranında artarak 12,2 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Kârlılıktaki yıllık artış oranı, önceki çeyrekte görülen artış oranının altında gerçekleşmiştir. Sektörün toplam gelirleri, geçen yılın aynı dönemine göre 5,5 milyar TL azalırken, toplam giderler 6,9 milyar TL azalmıştır. Sektörün kârlılığını olumlu etkileyen faktörlerden birisi, tahsili gecikmiş alacaklar için ayrılan özel karşılıkların 1,9 milyar TL düşmesinin toplam giderlerde yarattığı azaltıcı etkidir.

Son 12 ayda, kredilerden alınan faiz gelirleri %17 oranında ve 4,8 milyar TL azalırken, mevduata ödenen faiz giderleri %24 oranında ve 4,7 milyar TL azalmıştır. Söz konusu dönemde krediler 86,7 milyar TL, mevduat ise 96,9 milyar TL artmış; fakat mevduattaki kısa vadeli yapı nedeniyle mevduata ödenen faiz giderlerindeki azalış daha fazla olmuştur. Yılın ikinci çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre kredi faiz gelirleri 11,6 milyar TL, mevduat faiz giderleri ise 7,8 milyar TL artış göstermiştir.

2006 yıl sonu baz alınarak oluşturulan endekse göre, 2010 yılı ikinci çeyreğine kadar kredilerden alınan faiz gelirlerindeki düşme hızının, mevduata ödenen faiz giderlerindeki düşme hızının oldukça gerisinde olduğu gözlenmektedir. Fakat ağırlıklandırılmış ortalama mevduat faiz oranlarında görülen kısmi artışa rağmen, ağırlıklı ortalama kredi faiz oranlarında düşüş olması dolayısıyla⁷, yıllıklandırılmış gelir-gider kalemlerinden oluşturulan endeks, kredi faiz gelirleri ile mevduat faiz giderleri arasındaki marjın düştüğünü göstermektedir.

Grafik 3.3-1: Kredilerden Alınan Faizler-Mevduata Ödenen Faizler Değişim Endeksi

Not: Değişim endeksi her bir dönem için önceki 12 aya ait tutarlar toplanarak elde edilmiştir.

Yılın ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre bireysel kredi faiz gelirleri %7,5 oranında, ticari ve kurumsal kredi faiz gelirleri ise daha yüksek oranda olmak üzere %22,8 oranında azalma göstermiştir.

Tablo 3.3-1: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirleri

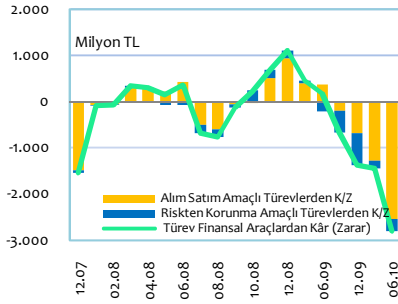
(Haziran 2010)	2008/12		2009/6		2009/12		2010/3		2010/6	
	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay
Tüketici Kredilerinden Faiz Gel.	13.194	25,1	7.123	25,7	14.399	27,4	3.590	31,5	7.248	31,5
Taksitli Ticari Kredilerden Faiz Gel.	6.549	12,5	3.344	12,1	6.406	12,2	1.387	12,2	2.749	11,9
Kredi Kartlarından Faiz Gel.	5.819	11,1	3.320	12,0	6.102	11,6	1.198	10,5	2.414	10,5
İhtisas Kredilerinden Faiz Gel.	2.807	5,3	1.643	5,9	3.203	6,1	661	5,8	1.328	5,8
İhracat Kredilerinden Faiz Gel.	2.585	4,9	1.581	5,7	2.643	5,0	403	3,5	808	3,5
Kredili Mevduattan Faiz Gel.	2.146	4,1	1.351	4,9	2.603	5,0	580	5,1	1.168	5,1
Mali Kesime Kredilerden Faiz Gel.	787	1,5	368	1,3	630	1,2	147	1,3	307	1,3
TOA ve Zarar Niteliğindeki Alacaklardan Faiz Gel.	723	1,4	334	1,2	803	1,5	256	2,3	561	2,4

Kredi türleri itibarıyla faiz gelirlerinin gelişimi incelendiğinde, tüketici kredilerinden faiz gelirlerinin toplam kredi faiz gelirleri içerisindeki payının, son çeyrekte değişim olmamakla beraber, 2008 yıl sonundan itibaren giderek arttığı görülmektedir. Taksitli ticari krediler, ihtisas ve ihracat kredilerinin payı ise istikrarlı bir seyir izlemektedir. Ayrıca, sektörün tahsil gecikmiş alacaklarını tahsil etme kabiliyetinin yükseldiği görülmektedir. Tasfiye olacak alacaklar ve zarar niteliğindeki alacaklardan faiz gelirleri, toplam kredi faiz gelirlerinin %2,4'ünü oluşturmaktadır.

Haziran 2010 itibarıyla sektör, sermaye piyasası işlemlerinden 1,7 milyar TL kâr etmiştir. Söz konusu dönemde, türev finansal araçlardan ise 2,8 milyar TL zarar edilmiş olup, bunun 2,5 milyar TL'si alım-satım amaçlı, 271 milyon TL'si ise riskten korunma amaçlı türev finansal araçlardaki zarardan oluşmaktadır. Türev finansal araçlar içerisinde, alım-satım amaçlı swap para alım-satımı işlemlerinde 1,8 milyar TL, swap faiz alım-satım işlemlerinde 630 milyon TL, vadeli döviz alım-satım işlemlerinde ise 205 milyon TL zarar edilmiştir.

⁷ Kaynak :TCMB. Bankalarda TL cinsinden açılan kredilere uygulanan ağırlıklı ortalama faiz oranları ve bankaların vadeler itibarıyla ilgili ay içinde uygulayacağını bildirdiği azami mevduat faiz oranlarının mevduat tutarları ile gün sayısına göre ağırlıklandırılarak hesaplanmış ortalamaları dikkate alınmıştır.

Grafik 3.3-2: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar

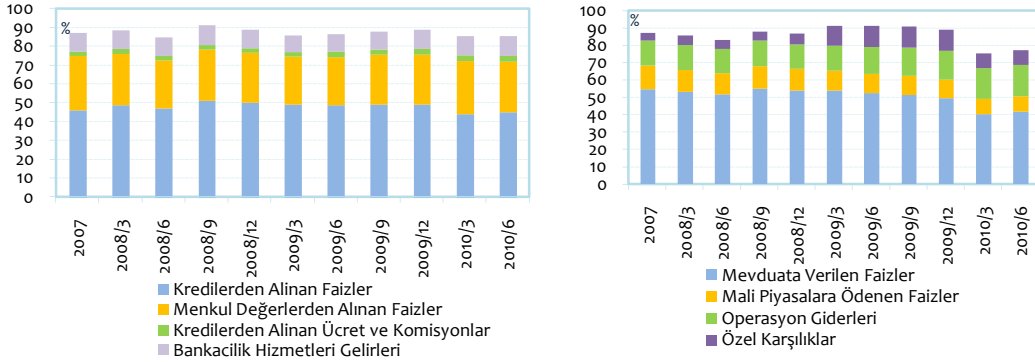

Milyon TL	2007	2008	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Alım-satım amaçlı türev araçlardan kâr/zarar	-1.480	948	384	-189	-673	-1.270	-2.529
Riskten korunma amaçlı türev araçlardan kâr/zarar	-58	170	-202	-480	-694	-165	-271
Türev araçlardan kâr/zarar	-1.538	1.118	182	-669	-1.367	-1.435	-2.800

2010 yılı ikinci çeyreğinde gelir kalemlerinin, toplam gelir içindeki dağılımı incelendiğinde, toplam gelirlerin %45,1'inin kredilerden alınan faizlerden, %26,8'inin ise menkul değerlerden alınan faizlerden oluştuğu görülmektedir. Ücret ve komisyonlar ile bankacılık hizmet gelirleri toplamı ise, toplam gelirlerin %13,7'sini oluşturmaktadır. 5,4 milyar TL tutarındaki bankacılık hizmet gelirlerinde en büyük kalem, 2,1 milyar TL ile kredi kartlarından alınan ücret ve komisyonlar olup, söz konusu tutar, sektörün toplam gelirlerinin %3,7'sini oluşturmaktadır.

Gider kalemlerinin toplam içindeki dağılımına bakıldığında ise, mevduata ödenen faizlerin toplam giderler içindeki payının ikinci çeyrekte yükseldiği görülmektedir. Mevduatta yılın ikinci çeyreğinde görülen artışın önceki çeyreğin üzerinde olması, mevduat faiz giderlerinin payının artmasında etkili olmuştur. Mevduat faiz giderlerinin toplam giderler içindeki payı, 2010 yılı ilk çeyreğinde %40,4 iken, ikinci çeyrekte söz konusu oran %41,9'a yükselmiştir.

Grafik 3.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider İçindeki Payları

Bankacılık sektörünün aktif ve özkaynak kârlılığı, 2010 yılı ikinci çeyreğinde sırasıyla %2,6 ve %19,1 düzeyindedir. Söz konusu dönemde, mevduat bankalarının kârlılık oranlarında görece yüksek bir düşüş görülmektedir.

Tablo 3.3-2: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları

	ROA (%)						ROE (%)					
	2007	2008	Haz.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	2007	2008	Haz.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Sektör	2,8	2,0	2,2	2,6	2,7	2,6	21,7	16,8	18,2	20,2	20,1	19,1
Mevduat	2,7	1,9	2,1	2,6	2,7	2,6	23,1	17,5	19,4	22,0	21,9	20,8
Katılım	3,2	2,8	2,8	2,4	2,3	2,2	27,3	21,6	19,9	17,3	17,4	16,5
KYB	5,0	4,5	4,5	4,0	3,6	3,2	10,5	9,4	9,7	8,5	7,6	6,8
Büyük Ölçek	2,8	2,2	2,2	2,7	2,9	2,8	24,9	19,3	21,3	24,6	25,0	24,1
Orta Ölçek	2,2	1,4	1,4	1,9	1,7	1,6	18,1	10,2	10,8	14,3	12,3	11,8
Küçük Ölçek	3,5	2,4	3,0	3,0	2,6	2,5	11,8	9,9	10,6	9,3	7,8	7,7

Bankacılık sektöründe Haziran 2010 itibarıyla, varlıkların gelir yaratma oranının, faiz oranlarındaki düşme dolayısıyla önceki yılın aynı dönemine göre 1,7 puan azaldığı görülmektedir. Söz konusu dönemde sektörün ortalama aktif büyüklüğü %15,3 oranında artarken toplam gelirlerin %9,8 oranında azalması, toplam gelirler/ortalama aktifler rasyosunun düşmesine sebep olmuştur. Bununla beraber, toplam giderlerin yükümlülükler oranı da, yine faiz oranlarındaki düşme sebebiyle 1,6 puan azalarak, %4,4 düzeyine gerilemiştir.

Tablo 3.3-3: Kârlılık Göstergelerine İlişkin Rasyolar

(%)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Haz.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10
Toplam Gelirler/Ort. Top. Aktif	22,9	17,2	15,9	15,5	16,4	15,9	7,9	13,8	3,2	6,2
Toplam Giderler/Ort.Top. Pasif	18,1	13,4	12,6	11,8	12,5	12,5	6,0	9,3	2,3	4,4
Net faiz marjı	5,1	6,4	5,4	4,7	4,9	4,8	2,8	5,4	1,3	2,4
Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri	140,8	177,6	176,3	160,9	158,0	156,5	183,7	196,1	218,2	208,8
Faiz Gelirleri/Faiz Getirili Aktifler	19,7	16,2	12,6	12,9	14,0	13,9	6,9	11,9	2,6	4,9
Faiz Giderleri/Faiz Maliyetli Pasifler	14,2	9,6	7,4	8,4	9,5	9,3	4,0	6,6	1,3	2,6
Spread	5,5	6,7	5,1	4,6	4,5	4,6	2,9	5,3	1,3	2,4
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler	95,5	50,9	63,0	74,8	77,7	66,2	87,9	75,6	82,9	85,0
İşletme Giderleri/Toplam Gelir	24,9	30,4	35,0	26,5	25,0	21,1	16,0	12,7	28,9	28,5
Mevduata Ödenen Faiz/Ort.Mevduat	16,6	11,0	9,5	10,0	10,8	11,0	4,5	7,4	1,5	2,9
Kredilerden Faiz Geliri/Ort.Krediler	19,9	18,9	16,7	15,1	16,1	15,8	7,8	14,4	3,1	5,9
Kredilerden Ücret-Komisyon Geliri/Ort.Krediler	1,6	1,3	1,0	0,8	0,7	0,8	0,4	0,9	0,2	0,4
Menkul Değerlerden Faiz Geliri/Ort.MDP	24,5	18,1	14,0	14,0	14,8	15,3	7,3	12,3	2,9	5,3

Net faiz marjı: Net Faiz Gelirleri/Ortalama Toplam Aktifler

Spread: (Faiz gelirleri/Faiz getirili aktifler)-(Faiz giderleri/Faiz maliyetli pasifler)

2010 yılı ikinci çeyreğinde faiz giderleri, faiz gelirlerinden daha yüksek oranda artmıştır. Bu nedenle faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı yılın ikinci çeyreğinde 9,4 puan azalmıştır. Bu dönemde faiz gelirleri faiz giderlerinin yaklaşık 2 katı kadardır.

Sektör varlıklarının net faiz geliri yaratma derecesini gösteren net faiz marjı, geçen yılın aynı dönemine göre 0,4 puan düşmüştür. Net faiz marjındaki düşme oranı, 2010 yılı ilk çeyreğinde 0,1 puan iken, ikinci çeyrekte daha büyük oranda yaşanan düşüş, sektörün net faiz geliri yaratma kapasitesinin önceki çeyreğe göre azaldığını göstermektedir.

Aynı dönemde, faiz getirili aktiflerin faiz geliri yaratma kapasitesi %4,9 iken, faiz giderlerinin faiz maliyetli pasiflere oranı %2,6'dır. Faiz gelir marjı ile faiz gider marjı arasındaki farkı ifade eden spread ise, geçen yılın aynı dönemine göre 0,5 puan azalarak, %2,4 düzeyine gerilemiştir.

2009 yılı ikinci çeyreğine göre kredilerden alınan faizin ortalama kredilere oranında görülen düşme, mevduata ödenen faizin ortalama mevduata oranında görülen düşmeden daha büyüktür. Faiz dışı gelirlerin faiz dışı giderleri karşılama oranında da, 2009 yılı ikinci çeyreğine göre 2,9 puanlık bir düşüş yaşanmakla beraber, sektörün kârlılığının faiz dışı gelir ve giderler açısından da olumsuz etkilendiği görülmektedir.

3.4 Senaryo Analizleri

Senaryo oluşturma amacıyla kullanılan ekonometrik model çerçevesinde, dört ayrı gelişme varsayılarak, stres testlerinde kullanılan tüm stres faktörlerini içeren senaryolar geliştirildiğinde; ilk temel gelişme olarak varsayılan "Türk Lirası faizlerinde (TCMB gecelik faizi) 2 Puanlık Artış" senaryosunun, YTL faizlerinde artış sonucu, dolar ve avro faizlerde ve dolar kurunda düşüşe, avro kurunda ise yaklaşık %3 oranında artışa yol açtığı görülmektedir. Aynı senaryo kapsamında, hisse senedi fiyatları aylık olarak %2,11 oranında artış gösterirken, nakdi kredi kayıp oranı % 0,26, vadeler arası mevduat geçişme oranı ise %0,85 olarak tespit edilmiştir. Türk Lirası faizlerde 1 puanlık düşüş olacağı varsayıldığında ise, ekonometrik model, dohisne senedi fiyatlarında %1,83 oranında düşüş ortaya koyarken, dolar ve avro faizlerinin düşeceğine, mevduat geçişme oranının %0,91 olacağına işaret etmektedir. TL faiz oranlarında farklı artışlar öngören bu iki senaryodan başka, 2009 Eylül ve 2008 Ocak aylarındaki durumlara benzer şekilde, İMKB hisse senetleri fiyatlarının gerilediği varsayımına dayalı iki ayrı senaryo daha ortaya konulmuştur. Bu senaryoların ilkinde, 4 işgünü içerisinde İMKB'de %5, %2, %7 ve %3 düşüş,

ikincisinde ise İMKB'de bir aya yayılan dalgalanma sonucu aylık %22 oranında düşüş varsayılmıştır.

Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları

Senaryolar ve Senaryo Sonucu Hesaplanan Stres Faktörleri (Aylık Etkiler-%)	Nakdi Kredi Kayıp Oranı	Hisse Senedi Fiyatlarının Değişimi	USD Kuru Değişimi	EUR Kuru Değişimi	YTL Faiz Oranı (puan)	USD Faiz Or. (puan)	EUR Faiz Or. (puan)	Mevduat Geçişme Oranı	Asgari SYR
TL Faizlerinde 2Puanlık Artış	0,26	2,11	-7,32	2,97	8,50	1,62	1,69	0,85	8,0
TL Faizlerinde 1 Puanlık Düşüş	0,26	-1,83	-2,45	1,83	5,50	1,72	1,81	0,91	8,0
İMKB'de 4 İşgünü İçerisinde %5, %2, %7 ve %3 Oranında Düşüş	0,25	-21,23	8,57	4,04	6,51	1,85	1,98	0,98	8,0
İMKB'de 1 Aya Yayılan Dalgalanma Sonucu %22 Oranında Düşüş	0,24	-21,95	10,73	-0,92	4,32	1,98	2,17	1,07	8,0

Geliştirilen senaryolar, 2010 Haziran ayı itibarıyla mevcut portföy üzerinde uygulandığında, tahmini zararın 9,7 milyar TL olacağına işaret eden Türk Lirası faizlerinde 2 puanlık artış senaryosunun, zararın en yüksek olduğu senaryo olduğu gözlenmektedir. İMKB'de 4 işgünü zarfında düşüşlerin dikkate alındığı senaryoda da yaklaşık 0,3 milyar TL zarar söz konusu olmaktadır. Diğer taraftan TL faiz düşüşü senaryosu ile İMKB 100 endeksinde 1 aya yayılan %22'lik düşüş senaryosunda ise tahmini olarak kâr ortaya çıkacağına işaret etmektedir.

Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları – Kâr-Zarar

06/10 İtibarıyla Senaryo Sonuçları Kâr-Zarar (Milyon TL ve %)	Kurlardan Gelen	Kredilerden	Gayri Nakdi Kredi.	TRY Faizlerden	USD Faizlerden	EUR Faizlerden	Tahmini Top. K/Z	Menkul D. K/Z
TL Faizlerinde 2Puanlık Artış	-1.385,3	-960,4	0,0	-7.767,6	302,8	104,2	-9.706,9	-2.265,3
TL Faizlerinde 1 Puanlık Düşüş	-569,7	-960,4	0,0	4.071,2	158,3	65,0	2.764,4	1.445,3
İMKB'de 4 İşgünü İçerisinde %5, %2, %7 ve %3 Oranında Düşüş	670,9	-923,5	0,0	-40,1	-28,7	9,7	-311,6	-23,3
İMKB'de 1 Aya Yayılan Dalgalanma Sonucu %22 Oranında Düşüş	1.596,8	-886,5	0,0	7.178,7	-214,9	-51,6	7.622,5	2.141,1

Tahmini kâr/zarar bilgileri ile paralel olarak, tahmini SYR'de en fazla düşüş, Türk Lirası Faizlerinde 2 Puanlık Artış senaryosunda tespit edilirken; İMKB'de kısa dönemli sert bir dalgalanmanın, uzun dönemli aşağı yönlü bir dalgalanmadan daha fazla SYR düşüşüne işaret ettiği gözlenmektedir.

Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği

06/10 İtibarıyla Senaryo Sonuçları Sermaye Yeterliliği (Milyon TL ve %)	Tahmini Özkaynak	RAV'ı etkileyen Tahmini K/Z (Kur Hariç)	RAV'ı etkileyen Kur Değişim Tutarı	Tahmini RAV	Tahmini SYR	Tahmini Sermaye İhtiyacı	Asgari Oran Altı Tahmini SYR
TL Faizlerinde 2Puanlık Artış	107.591,7	-8.321,1	-4.589,4	626.558,9	17,17	0,0	yok
TL Faizlerinde 1 Puanlık Düşüş	120.063,0	3.334,0	-1.206,8	637.022,5	18,85	0,0	yok
İMKB'de 4 İşgünü İçerisinde %5, %2, %7 ve %3 Oranında Düşüş	116.987,0	-982,5	8.334,3	643.934,1	18,17	0,0	yok
İMKB'de 1 Aya Yayılan Dalgalanma Sonucu %22 Oranında Düşüş	124.921,1	6.025,7	8.080,0	647.936,0	19,28	0,0	yok

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel : (0312) 455 65 29 Fax: (0312) 424 08 74

www.bddk.org.tr